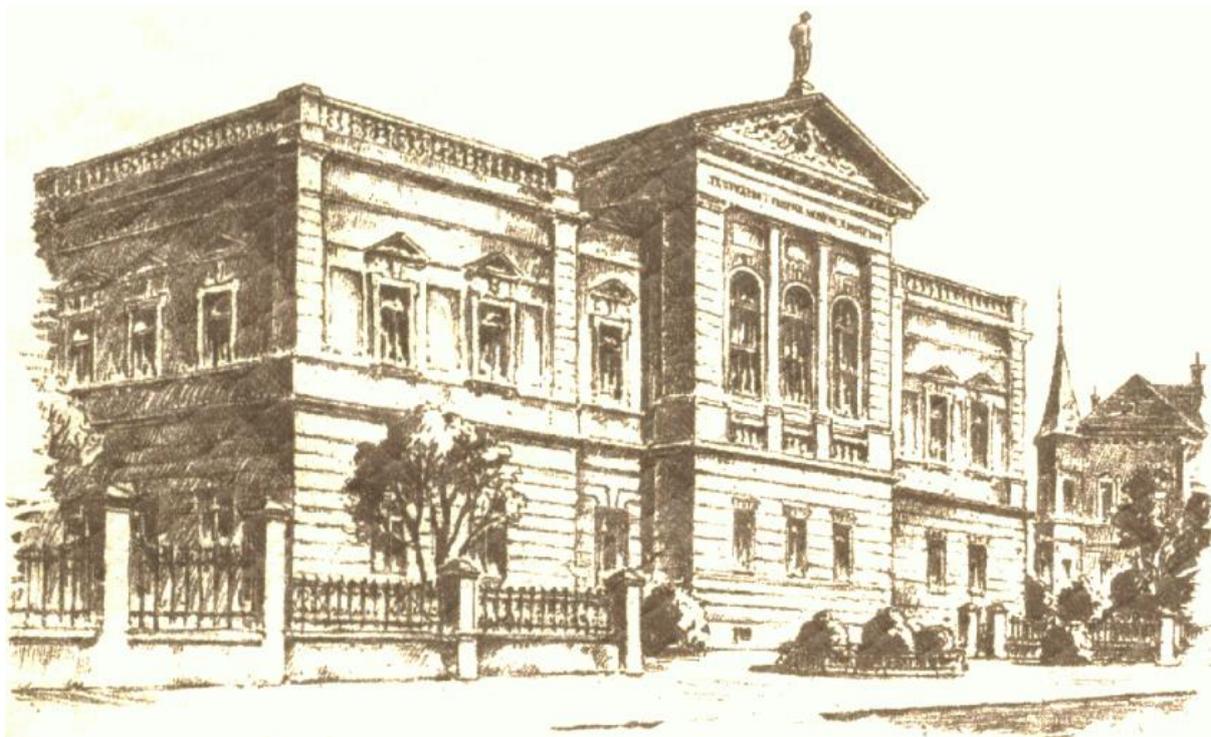

**HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA
ŽUPANIJSKA KOMORA OSIJEK**

STANJE GOSPODARSTVA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE U 2015. GODINI

Osijek, rujan 2016.

UVOD

U pripremi Informacije o stanju u gospodarstvu na području Osječko-baranjske županije korišteni su službeni podaci Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Područni ured Osijek, Financijske agencije i drugih službenih institucija, kao i materijali prikupljeni od strane stručnih službi koje su pripremale Informaciju.

Prvi dio Informacije prikazuje rezultate poslovanja cjelokupnog gospodarstva Osječko-baranjske županije, kao što su financijski rezultati poslovanja prema statističkim izvještajima koji se predaju Financijskoj agenciji, stanje insolventnosti pravnih osoba, te pokazatelji zaposlenosti i nezaposlenosti na području Županije.

U drugom dijelu Informacije sadržan je pregled stanja u pojedinim djelatnostima gospodarstva zastupljenim u Županiji, kako slijedi: poljoprivreda i prehrambena industrija, tekstilna industrija, prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja i proizvodnja namještaja, proizvodnja papira, proizvodi od papira i tiskanje, metaloprerađivačka industrija i strojogradnja, kemijska industrija, industrija građevinskog materijala, građevinarstvo te podaci vezani uz promet, turizam, trgovinu, poslovanje nekretninama i IT industriju.

S A D R Ź A J

FINANCIJSKO POSLOVANJE PODUZETNIKA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE U 2015.G.	1
IZVOZ I UVOZ PREMA GODIŠNJIM FINANCIJSKIM IZVJEŠTAJIMA ZA 2015.	9
INSOLVENTNOST U OBŽ	10
ZAPOSLENOST I PLAĆE	11
POLJOPRIVREDA I PREHRAMBENA INDUSTRIJA	14
Biljna proizvodnja	15
Stočarska proizvodnja	19
Prehrambena industrija.....	24
TEKSTILNA INDUSTRIJA.....	31
PRERADA DRVA, PROIZVODI OD DRVA I PROIZVODNJA NAMJEŠTAJA.....	35
PROIZVODNJA PAPIRA, PROIZVODA OD PAPIRA I TISKANJE	39
KEMIJSKA INDUSTRIJA.....	42
METALOPRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA I STROJOGRADNJA	48
GRADITELJSTVO.....	54
PROMET.....	59
TURIZAM.....	66
TRGOVINA	72
POSLOVANJE NEKRETNINAMA	75
ICT INDUSTRIJA	80
ZAKLJUČAK	82

FINANCIJSKO POSLOVANJE PODUZETNIKA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE U 2015.G.

Analiza financijskog poslovanja poduzetnika u Osječko-baranjskoj županiji u 2015. godini izrađena je na osnovu podataka iz godišnjih financijskih izvještaja obveznika poreza na dobit sa sjedištem u Osječko-baranjskoj županiji preuzetih od Financijske Agencije.

Do kraja travnja 2016.g. godišnje financijske izvještaje (GFI) o poslovanju za razdoblje I. – XII. 2015. godine na području Osječko-baranjske županije predalo je 4.561 obveznik poreza na dobit. Od ovog broja 4.298 su trgovačka društva, a preostalih 263 se odnosi na ostale obveznike poreza na dobit (obrtni, OPG, zadruge). Od 4.298 trgovačkih društava velikih je 22, srednje velikih 52, dok je malih 4.224.

Tablica 1: Financijski rezultati poslovanja poduzetnika obveznika poreza na dobit OBŽ u 2015.g.:
u milijunima kuna

	Trgovačka društva	Ostali obveznici poreza na dobit	Ukupno
Broj poduzetnika	4.298	263	4.561
Broj zaposlenih (na temelju sati rada)	35.689	1.786	37.475
Ukupni prihodi	23.137	1.163	24.299
Dobit razdoblja	782	80	862
Gubitak razdoblja	729	0	729
Konsolidirani financijski rezultat	53	80	133
Investicije u dugotrajnu imovinu	1.296	60	1.355
Izvoz	4.506	112	4.617
Uvoz	2.502	26	2.527
Saldo	2.004	86	2.090

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Tablica 2: Financijski rezultati poslovanja trgovačkih društava OBŽ u 2015. u odnosu na 2014.g.:
u milijunima kuna

	2014	2015	indeks
Broj poduzetnika	4.006	4.298	107,3
Broj zaposlenih (na temelju sati rada)	35.020	35.689	101,9
Ukupni prihodi	22.636	23.137	102,2
Dobit razdoblja	1.166	782	67,1
Gubitak razdoblja	1.159	729	62,9
Konsolidirani financijski rezultat	7	53	777,7
Investicije u dugotrajnu imovinu	1.706	1.296	76,0
Izvoz	3.712	4.506	121,4
Uvoz	1.881	2.502	133,0
Saldo	1.831	2.004	109,4

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Broj trgovačkih društava koja su predala GFI o poslovanju za 2015. godinu porastao je za 7,3% (292 nova poduzetnika) u odnosu na 2014. god., broj zaposlenih se povećao za 1,9% (ili 669 djelatnika), a ukupni prihodi su porasli za 2,2% (501 milijun kuna). I dobit i gubitak razdoblja u 2015. su pali u odnosu na 2014.g.: dobit za 32,9% (ili za 383 milijuna kuna), a gubitak za 37,1% (ili za 430 milijuna). Konsolidirani financijski rezultat za 2015. godinu je iznosio 53 milijuna kuna dok je u 2014. bio tek 7 milijuna.

Investicije u dugotrajnu imovinu su u 2015. iznosile 1,3 milijarde kuna i bile su manje za 24% (ili za 410 milijuna kuna) u odnosu na 2014.g.

Prihodi ostvareni od izvoza robe i usluga uz rast od 21,4% u odnosu na prethodnu 2014.g. iznosili su 4,5 milijardi kuna, dok je uvoz uz rast od 33% iznosio 2,5 milijardi kuna. Ostvaren je pozitivan saldo u iznosu od 2 milijarde kuna što je 9,4% veći saldo u odnosu na 2014.g.

Pokazatelji prema veličini tvrtki

Tablica 3: Financijski rezultati poslovanja trgovačkih društava OBŽ u 2015. prema veličini tvrtki
u milijunima kuna

	male		srednje		velike		UKUPNO
Broj tvrtki	4.224	98,3%	52	1,2%	22	0,5%	4.298
Broj zaposlenih (na tem. sati rada)	20.403	57%	6.190	17%	9.096	26%	35.689
Ukupni prihodi	8.842	38%	4.257	18%	10.037	43%	23.137
Dobit razdoblja	450	58%	133	17%	199	25%	782
Gubitak razdoblja	521	72%	87	12%	120	16%	729
Konsolidirani financijski rezultat	-71		46		79		53
Investicije u dugotrajnu imovinu	457	35%	145	11%	694	54%	1.296
Izvoz	575	13%	682	15%	3.248	72%	4.506
Uvoz	662	27%	263	10%	1.577	63%	2.502
Saldo	-87		419		1.672		2.004

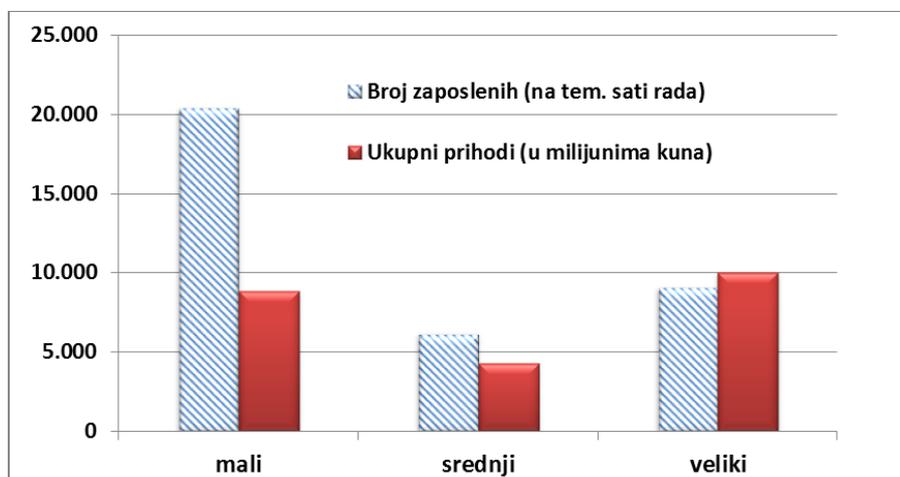
Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Promatrano prema veličini tvrtki najveći broj zaposlenih (57%) je u malim tvrtkama. S druge strane u ukupnom izvozu roba i usluga sudjeluju s tek 13%. Male tvrtke su u 2015.g. ostvarile negativan konsolidirani financijski rezultat u iznosu od 71 milijun kuna i negativan saldo izvoza i uvoza u vrijednosti 87 milijuna.

Za tvrtke srednje veličine u 2015. godini je karakteristično da u svim promatranim pokazateljima sudjeluju s 10 do 20%, da su ostvarile pozitivan konsolidirani financijski rezultat u vrijednosti 46 milijuna kuna i pozitivan saldo izvoza i uvoza u vrijednosti 419 milijuna kuna.

Velike tvrtke imaju najveći udjel u ukupnim prihodima (43%), investicijama u dugotrajnu imovinu (54%), izvozu (72%) i uvozu (63%), a ostvarile su pozitivan konsolidirani financijski rezultat u iznosu od 79 milijun kuna i pozitivan saldo izvoza i uvoza u vrijednosti 1,67 milijardi kuna.

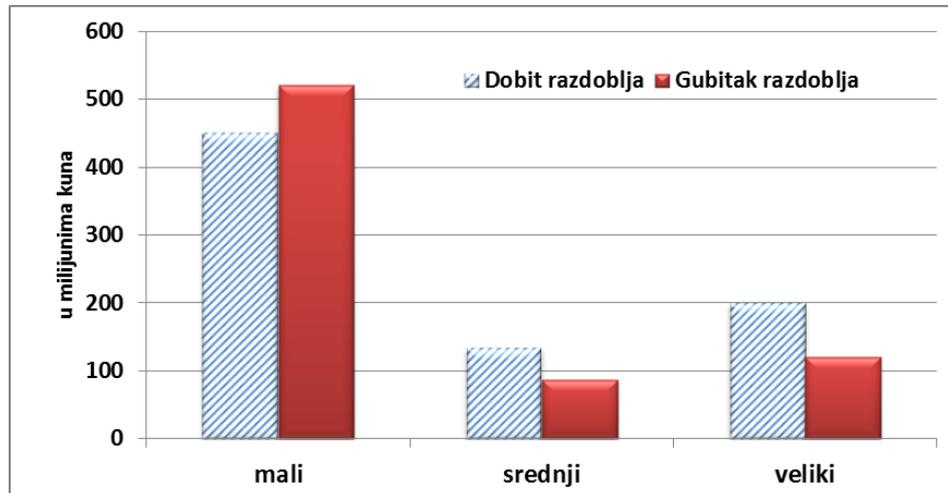
Grafikon 1: Broj zaposlenih i ukupni prihod trgovačkih društava u OBŽ u 2015.g. prema veličini tvrtki

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Velike tvrtke imaju puno veću produktivnost jer s upola manjim brojem zaposlenih ostvaruju veći prihod od malih tvrtki: velike tvrtke su s 9.096 zaposlenih ostvarile prihod od 10 milijardi kuna, a male s 20.403 zaposlena prihod od 8,8 milijardi.

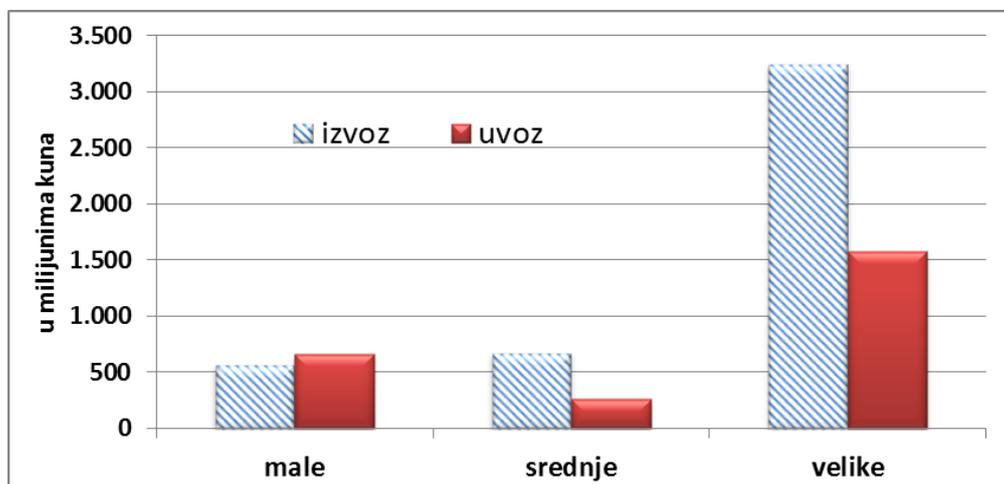
Grafikon 2: Dobit i gubitak trgovačkih društava u OBŽ u 2015.g. prema veličini tvrtki u mil. kuna

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

U 2015.g. male tvrtke su ostvarile i dobit i gubitak veći nego srednje i velike tvrtke zajedno. Međutim, dok su i velike i srednje tvrtke ostvarile pozitivan konsolidirani rezultat (srednje 46 milijuna kuna, a velike 79 milijuna), male tvrtke su u ukupnosti poslovale negativno (gubitak je za 71 milijun kuna bio veći od dobiti).

Graf 3: Izvoz i uvoz trgovačkih društava u OBŽ u 2015.g. prema veličini tvrtki u milijunima kuna

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Velike tvrtke su i u 2015.g. kao i u 2014. ostvarile dvije trećine ukupnog izvoza tvrtki Osječko-baranjske županije ili 3,25 milijardi kuna i pri tome su ostvarile pozitivan saldo razmjene od 1,67 milijardi. Izvoz srednjih tvrtki je za stotinjak milijuna kuna veći od izvoza malih tvrtki, ali srednje su u 2015. ostvarile pozitivan saldo razmjene u iznosu 419 milijuna kuna, dok su male tvrtke uvezle robe za 87 milijuna kuna više nego su ostvarile izvoza.

Pokazatelji prema pravnom obliku tvrtki

Tablica 4: Financijski rezultati poslovanja trgovačkih društava OBŽ u 2015. prema pravnom obliku
u milijunima kuna

	d.o.o.	j.d.o.o.	d.d.	jtd i ustanove	UKUPNO
Broj tvrtki	3.238	924	52	84	4.298
Broj zaposlenih (na tem. sati rada)	28.785	1.649	4.677	578	35.689
Ukupni prihodi	18.197	355	4.140	444	23.137
Dobit razdoblja	684	16	69	14	782
Gubitak razdoblja	564	12	153	0	729
Konsolidirani financijski rezultat	120	3	-84	14	53
Investicije u dugotrajnu imovinu	1.094	5	190	6	1.296
Izvoz	3.632	21	838	14	4.506
Uvoz	1.933	6	562	0	2.502
Saldo	1.699	15	276	14	2.004

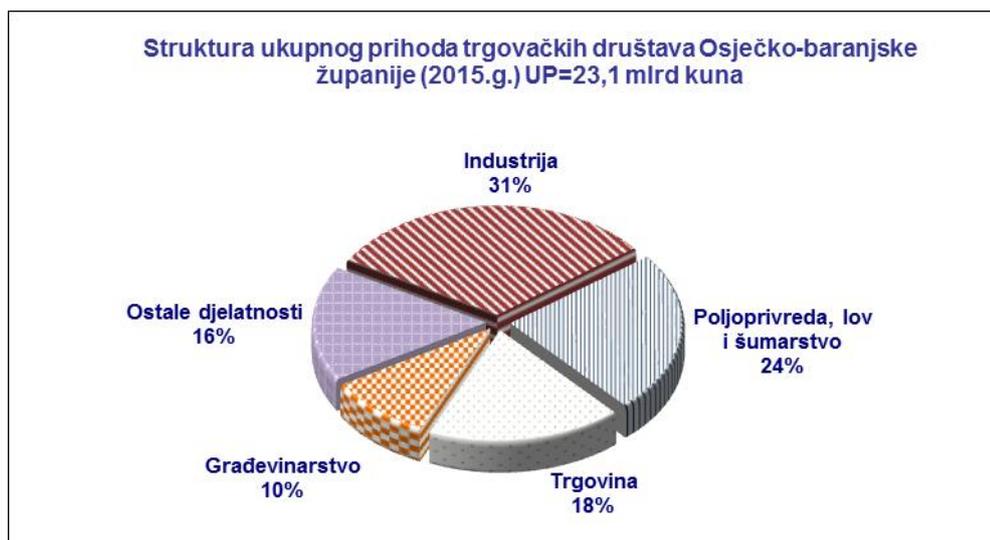
Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Tijekom 2015. godine čak 924 jednostavna društava s ograničenom odgovornošću sa sjedištem u Osječko-baranjskoj županiji je predalo godišnji financijski izvještaj o poslovanju (u 2014. ih je bilo 690). U njima je bilo zaposleno 1.649 djelatnika, ostvarila su 355 milijuna kuna ukupnog prihoda. Konsolidirani financijski rezultat im je bio pozitivan: 3 milijuna kuna. Tijekom godine u dugotrajnu imovinu su investirale 5 milijuna kuna, a ostvarili su 21 milijun kuna prihoda od prodaje u inozemstvu.

Pokazatelji prema djelatnostima

U tablici 5 su prikazani podaci o financijskim rezultatima trgovačkih društava Osječko-baranjskog gospodarstva prema djelatnostima. Najveći udio u ukupnim prihodima (Graf 4) ima prerađivačka industrija - 31%, slijedi poljoprivreda s 24%, trgovina s 18%, i građevinarstvo s 10%.

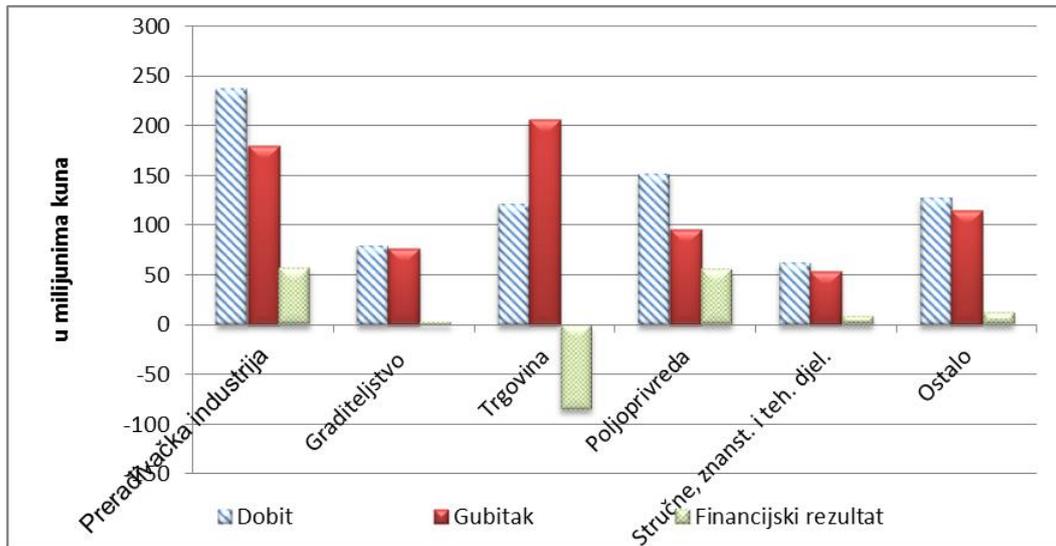
Grafikon 4:

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Od ukupne dobiti koja je iznosila 1,17 milijardi kuna najveći dio se odnosi na građevinarstvo (39,3%), slijedi prerađivačka industrija s 20,1%, poljoprivreda s 12,9%, trgovina s 10,4%, i dr. Od gubitka koji je iznosio 1,16 milijardi kuna 31,1% se odnosi na trgovinu, 18,2% na poljoprivredu, 17,8% na prerađivačku industriju, 8,2% na djelatnosti pružanja smještaja i pripremanja hrane, 8% na građevinarstvo, 7,4% na tvrtke u stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima, i t.d.

Grafikon 5: Dobit, gubitak i konsolidirani financijski rezultat trgovačkih društava OBŽ u 2015. po djelatnostima

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

U 2015.g. od djelatnosti koje su najviše zastupljene u gospodarstvu županije jedino je trgovina imala negativan konsolidirani financijski račun i to u iznosu od 85 milijuna kuna. Ostale važnije djelatnosti za županiju su poslovale pozitivno: prerađivačka industrija + 58 milijuna kuna, poljoprivreda + 56 milijuna, stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti + 9 milijuna, graditeljstvo + 3 milijuna. Značajnije pozitivne rezultate su ostvarile i sljedeće djelatnosti: opskrba el.energijom, plinom parom i vodom + 17 milijuna kuna, informacije i komunikacije + 13 milijuna, prijevoz i skladištenje + 12 milijuna, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti + 9 milijuna, opskrba vodom i gospodarenje otpadom + 9 milijuna, i t.d.

Osim trgovine negativan konsolidirani rezultat ostvarila je i djelatnost rudarstvo i vađenje – 43 milijuna kuna, financijske djelatnosti – 14 milijuna kuna i poslovanje nekretninama – 3 milijuna kuna.

Grafikon 6.

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Od ukupno zaposlenih u tvrtkama Osječko-baranjske županije 30% je zaposlenih u prerađivačkoj industriji, 14% u graditeljstvu, 13% u trgovini, 12% u poljoprivredi, i t.d.

Tablica 5: Prikaz pojedinih financijskih rezultata trgovačkih društava Osječko-baranjskog gospodarstva prema djelatnostim u 2015. godini:

iznos ukupnog prihoda, dobiti, gubitka i financijskog rezultata u milijunima kuna

DJELATNOSTI	Broj poduzetaca	Prosje. broj zaposl.			Ukupni prihod			Dobit razdoblja			Gubitak razdoblja			Kons. fin. rezul.
		2015	indeks '15/'14	udio	2015	indeks '15/'14	udio	2015	indeks '15/'14	udio	2015	indeks '15/'14	udio	
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	224	4.145	95,9	11,6%	5.509	95,3	23,8%	152	100,9	19,4%	96	45,7	13,2%	56
Rudarstvo i vađenje	4	4	5,3	0,0%	5	10,0	0,0%	0	-	0,0%	43	306,0	5,9%	-43
Prerađivačka ind.	520	10.749	99,8	30,1%	7.250	111,5	31,3%	237	101,3	30,3%	180	87,3	24,7%	58
Opskrba el.energ., plinom, parom	65	214	118,9	0,6%	449	105,0	1,9%	20	355,7	2,6%	3	324,5	0,4%	17
Opskrba vodom, uklanj.otpad. voda, gospod. otpad.	58	2.087	104,7	5,8%	744	97,6	3,2%	16	49,3	2,0%	7	152,0	0,9%	9
Građevinarstvo	448	4.941	104,3	13,8%	2.275	85,9	9,8%	80	17,4	10,2%	77	83,5	10,6%	3
Trgovina na veliko i malo, popravak mot. vozila	1.190	4.694	100,2	13,2%	4.202	104,8	18,2%	122	100,5	15,5%	207	57,5	28,4%	-85
Prijevoz i skaldištenje	170	1.636	113,8	4,6%	985	117,5	4,3%	30	98,3	3,9%	18	43,4	2,5%	12
Djelatnosti pružanja smještaja i pripremanja hrane	282	1.154	116,0	3,2%	204	105,6	0,9%	10	129,8	1,3%	8	8,8	1,2%	1
Informacije i komunikacije	169	779	112,6	2,2%	183	109,8	0,8%	19	100,7	2,4%	6	140,8	0,8%	13
Financijske djelat. i djelat. osiguranja	24	48	92,3	0,1%	15	118,2	0,1%	1	82,8	0,1%	15	88,4	2,0%	-14
Poslovanje nekretninama	65	264	141,2	0,7%	78	137,6	0,3%	4	142,6	0,5%	7	69,6	1,0%	-3
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	616	2.093	101,1	5,9%	687	100,8	3,0%	63	87,8	8,0%	54	62,8	7,4%	9
Administrativne i pomoćne usluž. djelatnosti	135	1.494	97,8	4,2%	304	103,2	1,3%	13	69,8	1,7%	4	88,4	0,5%	9
Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osigur.	2	1	-	0,0%	0	41,5	0,0%	0	259,3	0,0%	0	-	0,0%	0
Obrazovanje	66	242	115,2	0,7%	34	127,6	0,1%	2	173,5	0,2%	1	82,4	0,1%	1
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	52	374	97,9	1,0%	55	126,5	0,2%	4	118,9	0,6%	1	26,7	0,1%	4
Umjetnost, zabava i rekreacija	33	220	108,9	0,6%	68	114,9	0,3%	5	153,6	0,6%	1	19,4	0,2%	4
Ostale uslužne djelatnosti	175	550	109,1	1,5%	87	116,0	0,4%	5	109,2	0,6%	2	62,5	0,2%	3
UKUPNO gospodarstvo:	4.298	35.689	101,9	100%	23.137	102,2	100%	782	67,1	100%	729	62,9	100%	53

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Tablica 6: Prikaz financijskih rezultata pojedinih djelatnosti unutar prerađivačke industrije Osječko-baranjskog gospodarstva (2015):
iznos ukupnog prihoda, dobiti, gubitka i financijskog rezultata u milijunima kuna

Šifra djel	DJELATNOSTI	Broj trg. društva	Prosje. broj zaposl.			Ukupni prihod			Dobit razdoblja			Gubitak razdoblja			Kons. fin. rez.
			2015	indeks '15/'14	udio	2015	indeks '15/'14	udio	2015	indeks '15/'14	udio	2015	indeks '15/'14	udio	
C	Prerađivačka ind.	520	10.749	99,8	30,1%	7.250	111,5	31,3%	234	106,9	20,1%	206	68,0	17,8%	28
10	Proizvodnja prehrambenih proizvoda	83	3.011	99,8	8,4%	2.325	100,5	10,0%	41	42,1	3,5%	80	152,1	6,9%	-39
11	Proizvodnja pića	18	196	55,1	0,5%	99	54,5	0,4%	1	19,0	0,1%	14	29,9	1,2%	-13
13	Proizvodnja tekstila	17	88	108,6	0,2%	31	127,6	0,1%	1	689,1	0,1%	1	114,1	0,1%	0
14	Proizvodnja odjeće	33	1.035	120,2	2,9%	695	626,8	3,0%	3	29,9	0,2%	10	73,6	0,8%	-7
15	Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	3	73	100,0	0,2%	9	100,0	0,0%	0	6,1	0,0%	2	*	0,1%	-2
16	Prerada drva i proizvoda od drva, osim namješt.	55	876	107,7	2,5%	379	108,3	1,6%	15	99,2	1,3%	11	60,3	0,9%	4
17	Proizvodnja papira i proizvoda od papira	15	424	90,8	1,2%	509	87,1	2,2%	78	*	6,7%	2	8,1	0,1%	76
18	Tiskanje i umnožavanje tiskanih zapisa	22	119	111,2	0,3%	32	95,8	0,1%	1	65,4	0,1%	2	65,4	0,1%	0
20	Proizvodnja kemikalija i kem. proizvoda	13	996	99,9	2,8%	843	103,1	3,6%	27	244,5	2,3%	2	*	0,2%	25
21	Proizvodnja farmaceutskih proizvoda	1	6	50,0	0,0%	4	86,3	0,0%	0	*	0,0%	0	-	0,0%	0
22	Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	40	443	112,7	1,2%	177	127,5	0,8%	3	114,9	0,3%	2	143,0	0,2%	1
23	Proizv. ost. nemetalnih mineralnih proizvoda	25	648	99,1	1,8%	613	107,9	2,6%	5	20,5	0,5%	12	24,6	1,0%	-6
24	Proizvodnja osnovnih metala	2	9	90,0	0,0%	4	105,6	0,0%	0	95,2	0,0%	0	0,0	0,0%	0
25	Proizv. gotovih metalnih proiz., osim strojeva i opr.	77	939	106,7	2,6%	358	106,3	1,5%	25	173,2	2,1%	23	62,5	1,9%	2
26	Proizvodnja računala te elektron. i optičkih proizvoda	9	115	112,7	0,3%	31	119,0	0,1%	3	62,6	0,2%	0	29,6	0,0%	3
27	Proizvodnja električne opreme	3	11	91,7	0,0%	3	88,6	0,0%	0	155,3	0,0%	1	41,9	0,1%	-1
28	Proizvodnja strojeva i uređaja, d.n.	28	1.048	108,0	2,9%	947	123,0	4,1%	27	98,4	2,3%	6	54,3	0,5%	21
29	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	3	2	100,0	0,0%	0	34,4	0,0%	0	4,5	0,0%	0	113,0	0,0%	0
30	Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	5	105	104,0	0,3%	26	158,3	0,1%	0	868,3	0,0%	0	0,0	0,0%	0
31	Proizvodnja namještaja	33	354	54,8	1,0%	98	67,5	0,4%	3	91,8	0,3%	38	88,0	3,3%	-35
32	Ostala prerađivačka industrija	18	215	97,7	0,6%	55	94,7	0,2%	1	122,4	0,1%	1	282,7	0,1%	0
33	Popravak i instaliranje strojeva i opreme	17	36	55,4	0,1%	11	85,0	0,0%	1	274,7	0,0%	0	30,7	0,0%	0
	UKUPNO gospodarstvo:	4.298	35.689	101,9	100%	23.137	102,2	100%	1.166	169,9	100%	1.159	60,6	100%	7

* indeks veći od 999

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Tijekom 2015. godine trgovačka društva sa sjedištem u OBŽ su u dugotrajnu imovinu investirali 1,3 milijarde kuna što je 24% manje nego u 2015. (tablica 7).

Najveća ulaganja u 2015. ostvarena su u prerađivačkoj industriji (400 mil. kuna ili 30,8% ukupnih ulaganja u županiji). Od toga dvije trećine se odnose na proizvodnju prehrambenih proizvoda, a ostalo na proizvodnju strojeva, kemijsku industriju, proizvodnju papira i dr. Nadalje djelatnost s najvećim ulaganjem je poljoprivreda (370 mil. ili 28,6% ukupnih ulaganja). Značajna su bila i ulaganja u djelatnosti opskrbe vodom i uporabe otpada (251 mil. ili 19,4% svih ulaganja).

Tablica 7: Investicije u dugotrajnu imovinu poduzetnika Osječko-baranjske županije

u tisućama kuna

Šifra djel.	DJELATNOSTI	Investicije u dugotrajnu im.		
		2015	indeks '15/'14	udio
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	370.341	122	28,6%
B	Rudarstvo i vađenje	0	0	0,0%
C	Prerađivačka ind.	399.483	156	30,8%
10	Proizvodnja prehrambenih proizvoda	258.224	179	19,9%
11	Proizvodnja pića	71	4	0,0%
13	Proizvodnja tekstila	773	78	0,1%
14	Proizvodnja odjeće	5.084	52	0,4%
15	Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	0	0	0,0%
16	Prerada drva i proizvoda od drva, osim namješt.	4.132	37	0,3%
17	Proizvodnja papira i proizvoda od papira	19.511	55	1,5%
18	Tiskanje i umnožavanje tiskanih zapisa	1.415	36	0,1%
20	Proizvodnja kemikalija i kem. proizvoda	32.491	181	2,5%
21	Proizvodnja farmaceutskih proizvoda	0	-	0,0%
22	Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	8.401	295	0,6%
23	Proizv. ost. nemetalnih mineralnih proizvoda	8.690	100	0,7%
24	Proizvodnja osnovnih metala	2	-	0,0%
25	Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	9.380	438	0,7%
26	Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	747	41	0,1%
27	Proizvodnja električne opreme	0	0	0,0%
28	Proizvodnja strojeva i uređaja, d.n.	48.328	353	3,7%
29	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	2	-	0,0%
30	Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	217	43	0,0%
31	Proizvodnja namještaja	215	24	0,0%
32	Ostala prerađivačka industrija	1.259	122	0,1%
33	Popravak i instaliranje strojeva i opreme	540	6771	0,0%
D	Opskrba el.energ., plinom, parom	22.518	119	1,7%
E	Opskrba vodom, uklanjanje otpada, gospodarenje otpadom	251.393	175	19,4%
F	Građevinarstvo	55.910	101	4,3%
G	Trgovina na veliko i malo, popravak mot. vozila	41.209	114	3,2%
H	Prijevoz i skaldištenje	63.872	74	4,9%
I	Djelatnosti pružanja smještaja i pripremanja hrane	6.982	162	0,5%
J	Informacije i komunikacije	3.477	119	0,3%
K	Financijske djelat. i djelat. osiguranja	317	6414	0,0%
L	Poslovanje nekretninama	1.730	0	0,1%
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	61.112	543	4,7%
N	Administrativne i pomoćne usluž. djelatnosti	6.563	205	0,5%
O	Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje	5	8	0,0%
P	Obrazovanje	386	171	0,0%
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	5.987	260	0,5%
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	3.346	176	0,3%
S	Ostale uslužne djelatnosti	1.093	169	0,1%
	UKUPNO gospodarstvo:	1.295.725	76	100%

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

IZVOZ I UVOZ PREMA GODIŠNJIM FINANCIJSKIM IZVJEŠTAJIMA ZA 2015.

Prema GFI za 2015.g. od ukupno 4.298 trgovačkih društava njih 455 je ostvarilo prihode od prodaje u inozemstvu, dok je 507 ostvarilo uvoz. Ukupan izvoz u 2015.g. je iznosio 4,5 milijardi kuna i za 21,4% je bio veći u odnosu na 2014.g. dok je uvoz u iznosu 2,5 milijardi kuna bio veći za 33%. Ostvaren je pozitivan saldo u iznosu od 2 milijarde kuna što je za 9,4% više nego u 2014.g.

Tablica 8: Podaci o izvozu i uvozu trgovačkih društava sa sjedištem u OBŽ iskazani u GFI za 2014. i 2015.g.:

	u milijunima kuna		
	2014.	2015.	indeks
Broj izvoznika	389	455	117,0
Broj uvoznika	443	507	114,4
Izvoz	3.712	4.506	121,4
Uvoz	1.881	2.502	133,0
Saldo	1.831	2.004	109,4

Izvor podataka: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Najveći udio u izvozu i uvozu imaju veliki poduzetnici koji su u 2015.g. ostvarili 72% ukupnog izvoza i 63% uvoza. Srednji poduzetnici su ostvarili 15% ukupnog izvoza i 11% uvoza, dok su mali poduzetnici ostvarili 13% ukupnog izvoza, ali čak 26% ukupnog uvoza. Jedino su mali poduzetnici u 2015.g. ostvarili negativan saldo razmjene i to u iznosu od 87 milijuna kuna.

Tablica 9: Podaci o izvozu i uvozu s obzirom na veličinu poduzetnika u 2015. g.:

	u milijunima kuna						
Veličina poduzetnika	Broj izvoznika	Izvoz	Udio u %	Broj uvoznika	Uvoz	Udio u %	saldo
veliki	18	3.248	72	19	1.577	63	1.672
srednji	30	682	15	34	263	11	419
mali	407	575	13	453	662	26	-87
Ukupno:	455	4.506	100	506	2.502	100	2.004

Izvor podataka: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Promatrano prema djelatnostima (tablica 10) najveći udio u izvozu Županije ima prerađivačka industrija (72,3%), a unutar nje proizvodnja strojeva i uređaja (18,8%), proizvodnja odjeće (12,8%), proizvodnja hrane i pića (10,9%), proizvodnja kemikalija (9,2%), proizvodnja papira (6,8%), i t.d. Gotovo sve djelatnosti sa značajnijim udjelom u izvozu su ostvarile porast izvoza u odnosu na 2014.g. osim proizvodnje papira koja je smanjila izvoz za 9%. Razlog velikom porastu izvoza djelatnosti proizvodnja odjeće je premještanje sjedišta tvrtke Olimpias tekstil (bivši Benetton) iz Labina u Osijek.

Poslije prerađivačke najveći udio u izvozu ima poljoprivreda (10,4%) koja je u odnosu na prethodnu godinu zabilježila pad izvoza za 8%, pa gospodarenje otpadom (5,7%) i t.d.

I u uvozu najveći udio ima prerađivačka industrija (55%), slijedi trgovina (19,8%), pa poljoprivreda (16,3%) i t.d. Porast uvoza prerađivačke industrije iznosi 42%, poljoprivrede 40%, trgovina 25%, prijevoz i skladištenje 24%, i t.d.

Pozitivan saldo razmjene ostvarile su gotovo sve značajnije djelatnosti: prerađivačka industrija u iznosu od 1,88 milijardi, opskrba vodom i gospodarenje otpadom 147 milijuna, prijevoz i skladištenje 103 milijuna, poljoprivreda 59 milijuna kuna, dok je negativan saldo imala trgovina (- 319 mil. kuna).

Tablica 10: Podaci o izvozu i uvozu s obzirom na djelatnosti poduzetnika u 2015. g.:

u tisućama kuna

DJELATNOSTI	Izvoz			Uvoz			Saldo
	2015	indeks '15/'14	udio	2015	indeks '15/'14	udio	
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	466.513	92	10,4%	407.540	140	16,3%	58.973
Prerađivačka ind.	3.259.028	135	72,3%	1.376.330	142	55,0%	1.882.698
<i>Proizvodnja prehrambenih proizvoda</i>	491.000	114	10,9%	320.307	118	12,8%	170.694
<i>Proizvodnja odjeće</i>	577.395	6216	12,8%	360.147	2707	14,4%	217.249
<i>Prerada drva i proizvoda od drva, osim namješt.</i>	196.283	101	4,4%	4.297	48	0,2%	191.986
<i>Proizvodnja papira i proizvoda od papira</i>	306.844	91	6,8%	179.797	96	7,2%	127.046
<i>Proizvodnja kemikalija i kem. proizvoda</i>	414.016	110	9,2%	320.352	103	12,8%	93.665
<i>Proizv. ost. nemetalnih mineralnih proizvoda</i>	189.636	107	4,2%	93.026	97	3,7%	96.610
<i>Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme</i>	145.993	104	3,2%	21.159	77	0,8%	124.834
<i>Proizvodnja strojeva i uređaja, d.n.</i>	846.444	140	18,8%	11.531	689	0,5%	834.913
Opskrba vodom, uklanjanje otpada, gospodarenje otpadom	259.036	101	5,7%	111.652	98	4,5%	147.384
Trgovina na veliko i malo, popravak mot. vozila	176.365	88	3,9%	495.842	125	19,8%	-319.477
Prijevoz i skладиštenje	121.843	177	2,7%	18.941	124	0,8%	102.902
Ostale djelatnosti	222.832	146	8,5%	91.339	101	3,7%	131.493
UKUPNO gospodarstvo:	4.505.617	121	100%	2.501.644	133	100%	2.003.974

Izvor podataka: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

INSOLVENTNOST U OBŽ

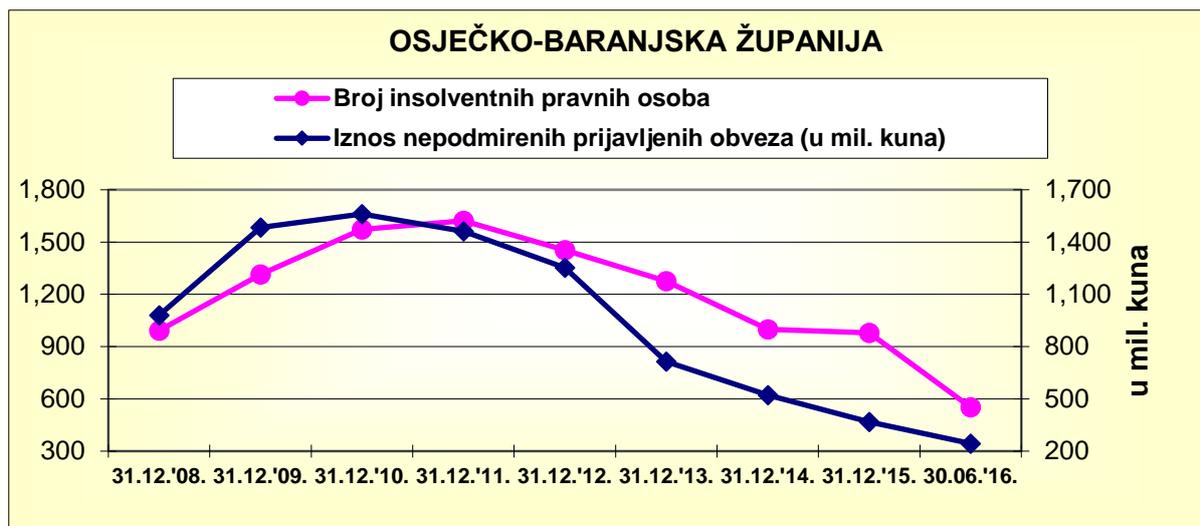
Broj insolventnih pravnih osoba kao i iznos nepodmirenih prijavljenih obveza u Osječko-baranjskoj županiji u padu je od 2011. godine, a shodno tome smanjuje se i broj zaposlenih kod insolventnih pravnih osoba. Insolventnih pravnih osoba na dan 30.6.2016. bilo je 552, a zapošljavali su 835 djelatnika, dok je iznos nepodmirenih prijavljenih obveza bio 244 milijuna kuna. U ukupnim nepodmirenim obvezama na razini RH sudjeluju s 1,9% (2008. je taj udio iznosio čak 6,8%).

Tablica 11: Insolventnost u gospodarstvu OBŽ

Stanje na dan	Broj insolventnih pravnih osoba	Lančani indeks	Iznos nepodmirenih prijavljenih obveza (u mil. kuna)	Lančani indeks	Udio u iznosu nepodmirenih prijavljenih obveza u RH	Broj zaposlenih kod insolventnih pravnih osoba	Lančani indeks
31.12.'08.	991	93,6	979	90,0	6,8	2.695	149,1
31.12.'09.	1.315	132,7	1.483	151,4	6,7	5.877	218,1
31.12.'10.	1.572	119,5	1.561	105,2	5,3	3.558	60,5
31.12.'11.	1.622	103,2	1.461	93,6	4,2	4.463	125,4
31.12.'12.	1.453	89,6	1.252	85,7	3,7	2.971	66,6
31.12.'13.	1.276	87,8	714	57,0	2,8	1.568	52,8
31.12.'14.	999	78,3	522	73,1	2,3	1.557	99,3
31.12.'15.	978	97,9	368	70,4	2,0	1.110	71,3
30.06.'16.	552	56,4	244	66,3	1,9	835	75,2

Izvor: FINA, obrada: HGK ŽK Osijek

Grafikon 7: Broj insolventnih pravnih osoba i iznos nepodmirenih prijavljenih obveza u OBŽ

Izvor podataka: FINA; obrada: HGK ŽK Osijek

Tablica 12: Neizvršene osnove za pravne osobe u Osječko-baranjskoj županiji na dan 30.06.2016.

Trajanje blokade	Broj osoba	Broj zaposlenih	Iznos neizvršenih osnova u tisućama kuna
do 30 dana	61	292	4.788
31 – 60 dana	63	118	26.503
61 – 180 dana	160	165	46.915
181 – 360 dana	83	98	24.546
preko 360 dana	185	162	140.979
Ukupno	552	835	243.731

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

ZAPOSLENOST I PLAĆE

Broj zaposlenih u Osječko-baranjskoj županiji na dan 31. srpnja 2016.g. prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje o broju osiguranika iznosio je 84.465 što je 2,2% više nego u srpnju 2015. godine.

Broj nezaposlenih djelatnika evidentiranih u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje Područni ured Osijek je krajem srpnja 2016. iznosio 26.232 što je 12% manje nego u srpnju 2015. godine. Stopa nezaposlenosti u županiji u srpnju 2016.g. iznosila je 23,7%. Istovremeno stopa nezaposlenosti u Hrvatskoj iznosila je 12,7%.

U tablici broj 13 vidljiv je broj aktivnog stanovništva, zaposlenih i nezaposlenih, te stope nezaposlenosti u Osječko-baranjskoj županiji i Republici Hrvatskoj sa stanjem na dan 31. srpnja 2015. i 2016.g.

Tablica 13: Broj zaposlenih i nezaposlenih u OBŽ i RH na dan 31.07. 2015. i 2016.g.

	Osj.-bar. županija			RH			udio OBŽ u RH (%)
	31.07.2015.	31.07.2016.	indeks	31.07.2015.	31.07.2016.	indeks	
Radnici kod pravnih osoba	70.346	72.289	102,8	1.240.351	1.266.232	102,1	5,71%
Radnici kod fizičkih osoba	6.317	6.403	101,4	129.127	129.484	100,3	4,95%
Obrtnici	3.067	2.940	95,9	63.199	62.186	98,4	4,73%
Poljoprivrednici	2.024	1.931	95,4	21.150	19.655	92,9	9,82%
Samostalne prof. djelatnosti	907	902	99,4	21.055	20.663	98,1	4,37%
Ukupno zaposleni	82.661	84.465	102,2	1.474.882	1.498.220	101,6	5,64%
Nezaposleni	29.793	26.232	88,0	257.944	217.089	84,2	12,08%
Aktivno stanovništvo	112.454	110.697	98,4	1.732.826	1.715.309	99,0	6,45%
Stopa nezaposlenosti	26,5%	23,7%		14,9%	12,7%		

Izvor podataka: HZMO; HZZ Područna služba Osije; Obrada: HGK Županijska komora Osijek

Uspoređujući podatke Osječko-baranjske županije i Hrvatske vidimo da i na jednoj i na drugoj razini broj zaposlenih je u malom porastu 2,2 odnosno 1,6% dok je istovremeno nezaposlenost u OBŽ pala za 12%, a u Hrvatskoj za 15,8%. Veliki pad nezaposlenih, a malo povećanje zaposlenih rezultira padom broja aktivnog stanovništva koji je na razini županije pao za 1,6%, a na razni države za 1%. Udio nezaposlenih županije u ukupno nezaposlenima RH je čak 12,08% dok je udio zaposlenih tek 5,64%. Stopa nezaposlenosti u županiji je pala s 26,5% na 23,7% dok je na razini Hrvatske ona pala sa 14,9% na 12,7%.

Prosječna mjesečna neto plaća u 2015.g. u Osječko-baranjskoj županiji prema podacima FINE iz godišnjih financijskih izvještaja o poslovanju trgovačkih društava za razdoblje I. – XII. 2015. iznosila je 4.089 kuna. To je nominalno više za 2% u odnosu na prosječnu mjesečnu neto plaću isplaćenu u 2014.g., ali je za 22% manja od prosječne mjesečne neto plaće na razini Republike Hrvatske koja je iznosila 4.994 kune.

Tablica 14: Prosječne neto plaće po djelatnostima u OBŽ u 2014. i 2015.g.

Djelatnost	2014.	2015.	indeks
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	4.673	4.953	106
C Prerađivačka industrija	3.776	3.967	105
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	3.963	3.946	100
C11 Proizvodnja pića	4.011	4.263	106
C13 Proizvodnja tekstila	3.151	2.012	64
C14 Proizvodnja odjeće	2.674	3.522	132
C15 Prerada kože i srodnih proizvoda	3.064	2.610	85
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja	3.006	3.186	106
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	5.272	5.561	105
C18 Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	3.880	3.467	89
C20 Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	4.170	4.305	103
C21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda	-	3.232	-
C22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	2.988	3.007	101
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	5.196	5.385	104
C24 Proizvodnja metala	3.065	3.333	109
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	3.529	3.604	102
C26 Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	4.214	3.748	89
C27 Proizvodnja električne opreme	3.784	3.978	105
C28 Proizvodnja strojeva i uređaja, d.n.	4.567	4.850	106
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	3.689	3.889	105
C31 Proizvodnja namještaja	2.618	2.896	111
C32 Ostala prerađivačka industrija	3.290	3.113	95
C33 Popravak i instaliranje strojeva i opreme	3.110	4.031	130

D Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	6.535	5.744	88
E Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	4.463	4.562	102
F Građevinarstvo	3.908	3.921	100
G Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	3.762	3.694	98
H Prijevoz i skladištenje	4.311	4.417	102
I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	2.822	2.578	91
J Informacije i komunikacije	4.457	4.407	99
K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	3.051	2.965	97
L Poslovanje nekretninama	4.669	4.258	91
M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	4.701	4.902	104
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	3.289	3.246	99
P Obrazovanje	3.150	3.345	106
Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	3.261	3.590	110
S Ostale uslužne djelatnosti	2.978	2.973	100
Sveukupno	3.999	4.089	102

Izvor podataka: FINA; obrada: HGK ŽK Osijek

U najzastupljenijoj djelatnosti – prerađivačkoj industriji isplaćena je prosječna neto plaća u iznosu od 3.967 kuna što je za 5% više u odnosu na 2014.g., ali i 3% manje o prosječne neto plaće za ukupno gospodarstvo županije u 2015. koja je iznosila 4.089 kuna.

Unutar prerađivačke industrije najveća prosječna plaća je bila u proizvodnji papira i iznosila je 5.561 kunu, a najmanja je bila u proizvodnji tekstila – 2.012 kuna.

U djelatnosti poljoprivrede je prosječna neto plaća iznosila 4.953 kune što je za 21% više od spomenute prosječne neto plaće u gospodarstvu županije. U trgovini je prosječna neto plaća iznosila 3.694 kune, a u graditeljstvu 3.921 kuna – obje ispod prosjeka plaće u ukupnom gospodarstvu županije.

Djelatnost s najvećom prosječnom neto plaćom u iznosu 5.744 kune bila je opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija, a djelatnost s najmanjom plaćom u iznosu od 2.578 kuna je bila djelatnost pružanja smještaja i usluživanja hrane.

POLJOPRIVREDA I PREHRAMBENA INDUSTRIJA

Ulaskom Republike Hrvatske u punopravno članstvo EU 2013. godine, stvorena je mogućnost izlaska na tržište od 507 milijuna stanovnika. Poljoprivreda je u RH strateška djelatnost koja svojom gospodarskom, ekološkom i socijalnom ulogom pridonosi održivom razvoju.

Cilj usklađivanja zakonske regulative s pravnom stečevinom EU je osigurati stabilnu opskrbu kvalitetnom hranom po pristupačnim cijenama te istovremeno poljoprivrednicima omogućiti odgovarajući dohodak.

Područje poljoprivrede u EU obuhvaćeno je brojnim regulativama koje se moraju izravno primijeniti iz europskog zakonodavstva, a njihova ispravna administrativna primjena je ključna za funkcioniranje zajedničke poljoprivredne politike.

Poticanje poljoprivrede i ruralnog razvoja, promocija tradicionalnih autohtonih poljoprivrednih proizvoda, uz brigu za očuvanje okoliša i uz unapređenje životnog standarda ljudi koji žive na tim područjima su osnove smjernica zajedničke poljoprivredne politike EU 2014. – 2020.

Zajednička poljoprivredna politika temelji se na dva stupa: dohodovnoj i tržišnoj politici (izravne potpore i tržišne potpore) te politici ruralnog razvoja.

Prvi stup zajedničke poljoprivredne politike odnosi se na izravna plaćanja. Njegov cilj je osigurati poljoprivrednim proizvođačima stabilan dohodak. Ovaj stup se financira iz Europskog fonda za jamstvo u poljoprivredi (EPJF), koji ima za cilj osigurati izravnu financijsku pomoć poljoprivrednicima i mjere kojima se reguliraju poljoprivredna tržišta.

Drugi stup, ruralni razvoj, usmjeren je na ostvarivanje ciljeva ruralnih sredina i ljudi koji u njima žive. Ruralna politika se provodi kroz tri osi:

- unapređenje konkurentnosti poljoprivrednog i šumarskog sektora
- unapređenje okoliša i seoskih sredina
- unapređenje života u seoskim sredinama i diversifikacija ruralne ekonomije.

Prema programu ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014. – 2020., poljoprivredi će na raspolaganju biti 2,4 milijarde eura, oko 332 milijuna eura godišnje, što je oko 12 puta više nego što se godišnje moglo utrošiti iz programa IPARD.

U sklopu Programa postoji 16 mjera i podmjera koje trebaju omogućiti razvoj poljoprivrede i prerađivačko - prehrambene industrije te unaprijediti život na selu.

U okviru reforme Zajedničke poljoprivredne politike 2015. – 2020. u izradi je prijedlog hrvatskog modela izravnih plaćanja (I stup) koji je bilo potrebno prijaviti EU do 01. kolovoza 2014.

Glavne odrednice sustava izravnih plaćanja za razdoblje 2015. – 2020. su:

- izravna plaćanja ostvaruju samo aktivni poljoprivrednici
- osnovno plaćanje – cca. 40 – 50 % nacionalne omotnice
- prakse korisne za okoliš – „zeleno plaćanje“ – 30 % nacionalne omotnice
- mladi poljoprivrednici – do 2 % nacionalne omotnice
- proizvodno vezane potpore – do 15 %
- mali poljoprivrednici – do 10 %
- područja s prirodnim ograničenjima – do 5 %

U ožujku 2015. godine stupio je na snagu novi Pravilnik o izravnim plaćanjima. Novi model izravnih potpora nastao je kao posljedica primjene prema zajedničkoj poljoprivrednoj politici. Obračun se obavlja pojedinačno, nema više unificiranih iznosa. Obračuni su složeni i ponekad teško razumljivi našim poljoprivrednim proizvođačima. U ovom programskom razdoblju primjenjuje ga cijela EU. Sve zemlje imaju više ili manje problema sa njegovom primjenom, jer on iziskuje potpuno nove izračune, softvere i metodologiju. Ipak sve članice imale su mogućnost, unutar zadanih okvira samostalno kreirati omjere potpora pojedinim sektorima, kao i mogućnost odabira modela pravednije raspodjele potpora između korisnika s višom i nižom vrijednosti prava na plaćanja u odnosu na prosječnu nacionalnu vrijednost koja je za RH 168 eura/ha.

Izravna plaćanja sastoje se od slijedećih dijelova:

- a) Proizvodno – nevezana potpora ili potpora po površini
  1. Prag osnovnog plaćanja (prema pravima na plaćanja)
  2. Zeleno plaćanje (vezano uz osnovno plaćanje)

3. Dodatno preraspodijeljeno plaćanje (za 20 ha)
  4. Dodatno plaćanje za mlade poljoprivrednike (za 25 ha)
- b) Proizvodno – vezane potpore
    1. Mjere potpora stočarstvu
    2. Mjere potpora biljnoj proizvodnji
  - c) Dobrovoljni program za male poljoprivrednike

Tablica 1: Mjere i pripadajući iznosi omotnica u EUR

Mjera	% omotnice izravnih plaćanja	Ukupan teoretski iznos za 2015. god	Iznos fonda EPJF za 2015. god.
Ukupno izravna plaćanja		430.425.000	183.035.000
Program osnovnog plaćanja	43	185.082.750	78.705.050
Program osnovnog plaćanja bez nacionalne rezerve		179.530.268	76.343.898
Nacionalna rezerva (3% Programa osnovnog plaćanja)		5.552.483	2.361.151
Zelena plaćanja	30	129.127.500	54.910.500
Proizvodno vezana potpora	15	64.563.750	27.455.250
Preraspodijeljena plaćanja	10	43.042.500	18.303.500
Potpore za mlade poljoprivrednike	2	8.608.500	3.660.700

Izvor podataka: APPRRR

Članstvo u EU Hrvatskoj donosi veliku mogućnost korištenja značajnih financijskih sredstava u sektoru poljoprivrede ali i obvezu prijenosa nacionalnih sredstava u proračun EU.

Biljna proizvodnja

Osnovni zadatak poljoprivredne proizvodnje je postizanje visokih i kvalitetnih prinosa gajenih biljaka. Time, s jedne strane, poljoprivredni proizvođač ostvaruje rentabilnu proizvodnju i dobar dohodak, a s druge strane to pridonosi povećanju ukupnog fonda hrane koja sve više postaje stratezijska sirovina današnjeg svijeta.

Uvidom u podatke o Evidenciji uporabe poljoprivrednog zemljišta u Republici Hrvatskoj (ARKOD) objavljenim na web stranici Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (stanje na dan 16. listopada 2014. godine) razvidno je, kako ukupna obrađena poljoprivredna površina Osječko-baranjske županije iznosi 208.481 hektar (Tablica 2).

Tablica 2: Poljoprivredne površine u Osječko-baranjskoj županiji

Obrađeno poljoprivredno zemljište prema vrsti uporabe	Površina u ha	Postotak %
Oranice	198.463	95,1
Voćnjaci	4.604	2,2
Vinogradi	2.506	1,2
Pašnjaci	1.734	0,9
Livade	1.174	0,6
Ukupno	208.481	100,0

Izvor podataka: OBŽ, Informacija o žetvi i otkupu pšenice roda 2015. na području Osječko-baranjske županije

Na području Osječko – baranjske županije u strukturi sjetve zastupljene su žitarice sa 63,0 %, uljano sjemenje i plodovi se siju na 20,1 %, šećerna repa na 6,0 %, krmno bilje na 9,4 %, duhan na 0,1 %, povrće na 1,0 %, a cvijeće i aromatično bilje na 0,4 %.

Ovogodišnja žetva počela je u drugoj polovini lipnja, a završila je oko 15. srpnja. Prinos pšenice iznosio je prosječno 6,0 t/ha, vlaga 12 %, primjese od 5 %, hektolitarska masa od 79 do 80 kg/hl na protein od 11,5 %.

Tablica 3: Proizvodnja jesenskih kultura 2015./2016.

KULTURA	Sjetvena površina (ha)	Očekivani prinos t/ha	Očekivana ukupna proizvodnja tona
Pšenica	50.000	6,0	300.000
Ječam ozimi	12.000	5,0	60.000
Zob ozima	1.000	4,5	4.500
Uljana repica	4.000	3,0	12.000
UKUPNO	68.000		

Izvor podataka: HGK –ŽK Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku na poljima Republike Hrvatske u jesenskoj sjetvi 2015. godine zasijano je 148.000 ha pšenice što je 5% više nego u jesen 2014. godine kada je bilo zasijano 140.986 ha, 47.000 ha ječma što je 7% više (2014. 43.700 ha) i 28.000 ha uljane repice što je 22% više (2014. 21.977 ha). Iz ovih podataka vidi se blago povećanje sjetvenih površina 2015. godine u odnosu na 2014. godinu što se tiče ozimih kultura.

Ovogodišnji prinosi su dobri, prosjek će biti oko 6 t/ha, ali zabrinjava kvaliteta pšenice, jer veliki dio pšenice nalazi se u III. klasi - oko 60 %, u II. klasi nalazi se 20 %, a samo 2% biti će I. klase. Za stočnu hranu biti će oko 18% pšenice. Što se tiče zdravstvene ispravnosti, nema nikakvih kontaminacija po pitanju mikotoksina, što znači da je ovogodišnja pšenica zdravstveni ispravna.

I ove godine nastavno na prošlu primjenjuje se kodeks otkupa žitarica i uljarica, pšenica se plaća na bazi klase, što znači da je stočna pšenica ispod 10,5 % proteina, treća je klasa od 10,5 do 12,4 %, druga od 12,4 do 14 % proteina, te prva klasa više od 14% proteina.

Prinosi pšenice za ovu godinu su vrlo dobri, što je rezultiralo smanjenjem određene kvalitete. Udio prinosa je u obrnutoj korelaciji s kvalitetom. Na 300 tisuća tona, koliko je kontrolirano, udio proteina iznosi prosječno 11,5 % vrijednosti, nešto ispod očekivanja obzirom na to da su proizvođači za ovu žetvu uložili više sredstava u proizvodnju te vodili više računa o sortama koje će sijati.

Pšenica će jednim dijelom završiti u mlinarskoj industriji, s obzirom na kvalitetu i veći udio škroba, jedan dio otići će u konditorsku industriju, a jedan dio ide u izvoz gdje se koristi u industriji tjestenina uz miješanje s durum pšenicom.

Otkupna cijena pšenice kreće se od 0.85 kn za III. klasu, 0.90 do 1.00 kn za II. klasu i 1.15 kn za I. klasu. Uzrok tako niske otkupne cijene su veće prijelazne zalihe pšenice na domaćem i stranom tržištu, te nedostatak obrtnih sredstava za otkup, zatim veći uvoz brašna i mlinsko-pekarskih proizvoda, a sama dinamika isplate tržnih viškova, zbog lošeg materijalnog i financijskog stanja subjekata u otkupu, mogla bi produžiti rokove isplate. Zbog sve većeg uvoza brašna i pekarskih proizvoda smanjene su potrebe za pšenicom roda 2016. godine na količinu od 400.000 tona, što će uz proizvodnju od 800.000 tona imati za posljedicu tržišni višak pšenice od 350.000 tona nakon što se dio iskoristi i za sjemensku proizvodnju za jesensku sjetvu. Proizvođačka cijena pšenice je 1,20 kn, a većina proizvođača će, jer su troškovi prijema poskupjeli, dobiti ispod 80 lipa, što naše poljoprivredne proizvođače dovodi u tešku situaciju.

Budući da su kriteriji u mlinsko-pekarskoj i konditorskoj industriji sve zahtjevniji, a sve više brašna visoke kakvoće dolazi iz uvoza, neophodno je u slijedećoj sjetvi i žetvi podići kvalitetu proizvodnje kroz primjenu kvalitetnih sorti pšenice, agrotehniku, savjeta struke, jer će o tome ovisiti prinos po hektaru, kvaliteta (protein) i konačna visina otkupne cijene pšenice.

Žetva ječma je obavljena ranije, prije skidanja pšenice. Prinosi su dobri uz zadovoljavajući postotak proteina, a visina otkupne cijene će se formirati nakon utvrđivanja cijene pšenice.

Uljana repica je dala dobre proizvodne rezultate od 3,00 – 4,50 tona/ha i uz otkupnu cijenu od 2,35 kn/kg preuzete su sve ponuđene količine.

Tablica 4: Procjena strukture ratarske proizvodnje 2015/2016.

Kultura	Zasijano ha
Ozima pšenica	50.000
Ozimi ječam	12.000
Zob	1.000
Ostale ozime žitarice	500
Uljana repica	4.000
Krmno bilje (novo)	500
Kukuruz merkantilni	83.000
Kukuruz sjemenski	5.000
Šećerna repa	10.000
Soja	20.000
Suncokret	10.000
Jare žitarice	3.000
Povrće	3.000
Ostalo bilje	2.000
Krmno bilje	500
Ukupno:	204.500

Izvor podataka: HGK –ŽK Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo.

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju za proizvodnu 2015. godinu osigurala je ukupno za izravnu potporu 3,4 milijarde kuna (iz RH i EU proračuna), a od toga za izravna plaćanja 2,65 milijardi kuna. Još je osigurano 27,4 milijuna (EU interventna potpora stočarima za krave u proizvodnji mlijeka), 138,6 milijuna kuna (osjetljivi sektori – mliječne krave, rasplodne krmače, duhan i maslinovo ulje) i 596, 4 milijuna kuna (IAKS mjere ruralnog razvoja – agrookoliš, ekološka proizvodnja i područja s posebnim ograničenjima). U jesen 2015. godine isplaćen je predujam u iznosu od 750 milijuna kuna, a u travnju i svibnju 2016. godine prvi dio potpore u iznosu od 944 milijuna kuna. U drugom dijelu isplate do 30. lipnja 2016. godine poljoprivrednicima će biti isplaćen ostatak novca za izravna plaćanja. Također, poljoprivrednicima će krajem godine biti isplaćen i predujam za proizvodnu 2016. godinu u iznosu od 776 milijuna kuna.

U proljetnoj sjetvi 2016. godine, na poljima Osječko-baranjske županije zasijano je 136.500 ha jarim kulturama čiju je berbu potrebno obaviti u jesen. U strukturi sjetve najzastupljeniji je kukuruz koji je zasijan na 83.000 ha ili na 60,81 % površina.

Cijene poljoprivrednih proizvoda ove godine stagniraju, na što utječe i velika ponuda merkantilnog kukuruza s drugih područja EU, a pad stočarske proizvodnje na domaćem tržištu bitno je smanjio interes za ovu žitaricu čija se proizvodnja na razini RH u normalnim godinama kreće od 2 – 2,4 milijuna tona.

Za pretpostaviti je, zbog manje zasijanih površina pod kukuruzom i elementarnih nepogoda koje su nas pogodile, da će i potražanja za ovom žitaricom biti nešto veća, a očekuje se cijena od 0,85 do 0,90 kn/kg. Na području Osječko – baranjske županije kukuruz je posijan na 83.000 ha. Iako je Osječko – baranjsku županiju poharalo nevrijeme u lipnju, kukuruz koji je bio plegao uspio se uspraviti, a u najgorem slučaju prisutan je takozvani labuđi vrat. Na pojedinim područjima gdje je nevrijeme bilo praćeno jakom tučom kukuruz je uništen do kraja. Štete nastale u lipnju i sredinom srpnja procjenjuju se na više od 200 milijuna kuna. Prema do sada prikupljenim podacima, od poljoprivrednih kultura najveću štetu pretrpili su kukuruz, suncokret, soja i uljana repica, te pšenica i ječam na područjima gdje je jaku kišu pratila i tuča, a nastradali su i ostali nasadi te gospodarski objekti.

Suncokret je zasijan na 10.000 ha. Žetva suncokreta trebala bi krenuti krajem kolovoza i početkom rujna. Suncokret je dobro ponikao i počeo se razvijati, što je ukazivalo da možemo očekivati standardni prinos i dobru uljnost (Prošle godine prosječni prinos bio je 3 t/ha, a ove godine se procjenjuje da će biti oko 2 t/ha). No nevrijeme koje je poharalo Osječko – baranjsku županiju napravilo je poprilično velike štete u poljima sa suncokretom, gdje je na pojedinim područjima pleglo i 70 % ove uljarice. Tako da ove godine možemo očekivati smanjeni prinos suncokreta i uljnost te cijenu koja bi se trebala kretati oko 2,15 kn/kg

Uljara Čepin koja je u sastavu Žito grupe planira otkupiti sav suncokret i soju. Uljara kroz svoju sirovinu bazu pokriva 20.000 ha suncokreta koji zadovoljava 80 % potreba. Kreditiranje soje i kukuruza iznosilo je 3.600 kn/ha + PDV, a suncokreta 3.400 kn/ha + PDV.

Ove godine očekujemo povećanje površina zasijanih pod suncokretom na 40 – 45.000 ha, a pad površina soje na 60 – 65.000 ha na razini cijele Hrvatske.

Prošle godine u Hrvatskoj je zabilježena rekordna proizvodnja soje i skoro duplo povećanje sjetvenih površina u odnosu na 2014. godinu (2015. god.: 88 tisuća ha, 195 tisuća tona, 2,2 t/ha), što je rezultat zelenih plaćanja, stabilne cijene, povećanje interesa za preradom soje i provedbe međunarodnog projekta Dunav Soja, sporazum koji garantira otkup sve ponuđene genetski nemodificirane soje za tržište EU. Prošla godina bila je lošija za sjemensku proizvodnju, što je rezultiralo slabijom klijavošću soje, pa se upozoravalo proizvođače na oprez radi postizanja optimalnog sjetvenog sklopa. Usjevi soje koji nisu nastradali u elementarnoj nepogodi dobro su ponikli i razvili se. U kritičnim fazama razvoja kada je voda bila najpotrebnija, oborina je bilo i više nego što treba pa je došlo do ispiranja herbicida, što je zakorovilo usjeve. Elementarna nepogoda praćena tučom na pojedinim lokalitetima je u potpunosti uništila usjeve, dok je na pojedinim lokalitetima soja nalegla. Očekuje se otkupna cijena od 2.3 do 2.4 kn/kg.

Tvornica šećera Osijek imati će za ovu godinu ugovorenih između 15 – 20 % više površina pod šećernom repom, oko 7.000 ha, od čega na području Hrvatske oko 5.600 ha, 400 ha ugovoreno je u Srbiji i 1000 ha u Mađarskoj. Proizvođači šećerne repe pozvani su da iskoriste mogućnosti koje nudi Tvornica šećera Osijek, to jest prijenos znanja u cilju povećanja proizvodnje. Osječka šećerana završava ulaganja u sustav pročišćavanja otpadnih voda u koji je uloženo 95 milijuna kuna, zbog čega postaje prva šećerana u Hrvatskoj koja će imati sve standarde i uvjete zbog kojih će se moći nositi s konkurencijom.

Šećernom repom je zasijano 10.000 ha na području Osječko – baranjske županije 5.600 ha je ugovoreno s Tvornicom šećera Osijek, a ostatak s Viro šećeranom Virovitica. Usjevi šećerne repe su u dobrom stanju. Cerkospora je svedena na minimum, zdravstveno stanje usjeva je dobro. Zbog zadovoljavajuće količine oborina koje su pale u vrijeme kada je repi bilo najpotrebnije očekuje se dobar prinos i standardna digestija oko 15% i više. Tvornica šećera Osijek planira preraditi 550.000 tona šećerne repe i 36.000 tona sirovog šećera, te se očekuje ukupna proizvodnja bijelog kristal šećera u količini od gotovo 110.000 tona. Prosječni prinos ove godine trebao bi biti između 70 i 80 t/ha ili znatno viši od prošlogodišnjeg koji je iznosio 56 t/ha. Cijena otkupa šećerne repe je 260 kn/t na bazi 16% digestije, Viro šećerana Virovitica nudi cijenu otkupa u iznosu od 270 kn/t na bazi 16% digestije. Aktivnosti oko vađenja korijena šećerne repe trebalo bi započeti početkom mjeseca listopada i očekujemo da se cjelokupne aktivnosti oko vađenja obave koncem mjeseca studenog.

U listopadu 2017. godine prestaje vrijediti limitirajući režim za proizvodnju šećera i šećerne repe u EU, iskazan kroz kvote za svaku zemlju članicu. Ukidanje kvota omogućuje liberalizaciju tržišta, ukidanje carinskih barijera te izvoz na svjetsko tržište i izvoz u zemlje regije (BiH, Makedonija, Albanija).

Uz navedene očekivane prinose jarih kultura možemo očekivati slijedeću proizvodnju:

Tablica 5: Očekivani prinosi jarih kultura - 2016.god.:

Kultura	Zasijana površina (ha)	Prosječni prinos (t/ha)	Ukupna proizvodnja (t)
Kukuruz merkantilni	83.000	8,5	705.500
Šećerna repa	10.000	70,0	700.000
Suncokret	10.000	2,8	28.000
Soja	20.000	3,0	60.000

Izvor podataka: HGK-ŽK Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

Jesenska sjetva ozimih kultura u 2016.g. započeta je sa sjetvom uljane repice koja se u mjesecu rujnu vrlo intenzivno obavlja i za očekivati je da će se površine od 4.000 ha iz 2015. povećati, prvenstveno zbog dobre otkupne cijene i rasta cijena uljarica na tržištu. Dobre vremenske prilike omogućuju da se planirani radovi obave do početka mjeseca listopada.

Sjetva ostalih ozimih kultura (pšenica, ječam, zob) obaviti će se u drugoj polovici mjeseca listopada kada su optimalni agrotehnički rokovi, a površine istih trebale bi se kretati u okviru planskih veličina iz prethodne godine.

Poljoprivredna gospodarstva korisnici izravnih plaćanja i korisnici državne potpore ruralnom razvoju obvezni su poštivati i provoditi mjere višestruke sukladnosti. U studenom 2014. godine donešen je Kodeks otkupa žitarica i uljarica, koji za cilj ima podići razinu kvalitete poljoprivrednih proizvoda što indirektno ukazuje da je neophodno smanjiti opseg korištenja „farmerskog“ sjemena, koji daje slabiju kvalitetu pšenice i trenutno nema kupca za kvalitetu te pšenice. Očekujemo da će za pripremu jesenske sjetve sjemenske kuće i dorađivači ponuditi tržištu dovoljne količine kvalitetnog, certificiranog sjemena pšenice koje po

svojim kvalitetama uz odgovarajuću agrotehniku mogu zadovoljiti uvjetima iz Kodeksa što znači dobra proizvodnja, stabilna otkupna cijena i povoljan financijski rezultat.

Voćarstvo i vinogradarstvo

Prema podacima iz Arkoda na dan 22. rujna 2015. godine u Republici hrvatskoj ima 52.011 ha voćnjaka i vinograda, a u Osječkoj - baranjskoj županiji 6.997 ha ili 13,45% od ukupnih površina u Republici hrvatskoj. Najzastupljenija voćna vrsta je orah zasađen na 7.025 ha, zatim jabuke na 6.832 ha, šljive na 6.463 ha te višnje na 3.117 ha.

Ove godine mraz je krajem travnja poharao voćnjake i izazvao je velike štete. U zadnjih 70 godina ovo su najveće štete koje su se dogodile u voćarstvu. Hrvatska voćarska zajednica zbog šteta i upitnog uroda te na kraju krajeva i velikog uvoza traži pomoć od Vlade Republike Hrvatska. Pomoć u obliku financijske pomoći radi održavanje voćnjaka do iduće berbe, oslobađanje plaćanja zakupa i najma državnog zemljišta na kojima su voćnjaci vinogradi, oslobođenje od komunalnih i ostalih naknada, kao i dugoročne mjere donošenja strategije razvoja voćarstva i omogućavanje izgradnje hladioničarskih kapaciteta malim i srednjim vlasnicima OPG-ova udruženim u proizvođačke organizacije.

Stočarska proizvodnja

Dobri resursi biljne proizvodnje jedan su od preduvjeta proizvodnje dovoljnih količina animalnih bjelančevina, mesa, mlijeka i jaja, za prehranu stanovništva, zbog čega županija u planovima razvoja agrara posebnu pozornost obraća razvoju stočarske proizvodnje.

Problematika koja prati stočarsku proizvodnju višestruka je i ogleda se prije svega u nedovoljnom korištenju postojećih stočarskih kapaciteta, sporoj obnovi stočnog fonda, nesredenom tržištu stočarskih proizvoda, usitnjenosti obiteljskih gospodarstava i nekontroliranom uvozu hrane. Dodatno smanjivanje stočnog fonda, uz već navedene razloge, uzrokuju nepovoljne vremenske prilike koje otežavaju sjetvu u agrotehničkim rokovima, te pravovremeno skidanje usjeva te ciklički rast cijena ratarskih poljoprivrenih proizvoda koje u ciklusu stočarske proizvodnje stvaraju disparitete, odnosno nerijetko puta su troškovi proizvodnje veći od visine otkupnih cijena proizvoda.

Govedarska proizvodnja najznačajnija je grana stočarstva i jedna je od najvažnijih grana ukupne poljoprivredne proizvodnje. Osim što se u sustavu govedarske proizvodnje osiguravaju značajni proizvodi (mlijeko i meso) njezina je važnost posebice naglašena zbog komplementarnosti s ratarskom proizvodnjom. Uz to što su goveda veliki potrošači ratarskih proizvoda oni u značajnoj mjeri doprinose prirodnom povećanju plodnosti tla.

Tablica 6: Brojno stanje krava i ženskog podmlatka u Osječko-baranjskoj županiji i RH 2009.-2015.g

Godina	Krave			Ženski podmladak		
	Republika Hrvatska	Osječko-baranjska županija	OBŽ/RH %	Republika Hrvatska	Osječko-baranjska županija	OBŽ/RH %
2009.	207.747	26.799	12,90	56.888*	9.029*	15,87
2010.	212.222	28.688	13,51	42.447*	6.638*	15,64
2011.	206.291	29.295	14,20	112.600	18.607	16,52
2012.	191.354	26.831	14,00	121.952	20.891	17,13
2013.	180.946	25.699	14,20	110.564	20.969	18,97
2014.	178.827	26.519	14,83	106.156	19.954	18,80
2015.	174.805	26.238	15,00	101.482	19.531	19,24

*Kategorija junice i steone junice, od 2011. god. vodi se pod kategorijom ženski podmladak

Izvor podataka: OBŽ, Informacija o stanju i problematici stočarstva na području Osječko-baranjske županije

Podaci u Godišnjem izvješću Hrvatske poljoprivredne agencije za 2015. godinu pokazatelj su trenutnog stanja u govedarskoj proizvodnji Republike Hrvatske. Ukupan broj krava u 2015. godini je prema podacima iz Jedinstvenog registra goveda iznosio 174.805 krava, što predstavlja smanjenje broja krava za 2,5% u odnosu na prethodnu godinu. Mliječne i kombinirane pasmine uključuju 159.268 krava, od čega je pod kontrolom mliječnosti bilo 98.567 krava (61,9%). Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u 2012., u Republici Hrvatskoj na 1 ha korištene poljoprivredne površine u 2012. godini otpada 0,62 uvjetna grla stoke, a u odnosu na ukupno raspoloživo poljoprivredno zemljište taj odnos je znatno manji i govori o još uvijek nezadovoljavajućem stupnju razvijenosti stočarske proizvodnje. U EU (27) na 1 ha korištene

poljoprivredne površine otpada 0,78 uvjetnih grla stoke dok u EU (15) iznosi 0,89 uvjetnih grla stoke. Uzimajući u obzir smanjenje broja stoke od 2012. godine ovaj odnos u 2015. godini još je nepovoljniji.

Godišnje potrebe za govedarskim proizvodima u Republici Hrvatskoj su: 1,2 milijarde litara mlijeka, što predviđa potrošnju 260 litara po stanovniku, te 68.150 tona govedeg mesa što pretpostavlja potrošnju 14 kilograma po stanovniku.

Tablica 7: Pregled otkupljenih količina mlijeka u Osječko-baranjskoj žup. i RH 2003.-2015.g. (kg)

Godina	R. Hrvatska	Osječko-baranjska županija	% udio OBŽ u otkupu mlijeka
2003.	525.028.000	55.325.180	10,5
2004.	532.838.138	57.048.394	10,7
2005.	605.321.043	76.249.040	12,6
2006.	631.619.285	91.892.012	14,6
2007.	653.850.986	102.578.132	15,7
2008.	657.753.856	114.875.213	17,5
2009.	675.246.913	140.770.481	20,8
2010.	623.881.162	135.008.408	21,6
2011.	626.407.108	148.570.280	23,7
2012.	602.364.638	158.276.650	26,3
2013.	503.851.844	124.108.922	24,6
2014.	522.694.451	141.031.854	27,0
2015.	513.406.175	148.930.366	29,0

Izvor podataka: OBŽ, Informacija o stanju i problematici stočarstva na području OBŽ

Od 2004. do kraja 2015. godine u Hrvatskoj je nestalo preko 42.000 proizvođača mlijeka, odnosno 10 proizvođača mlijeka dnevno u Hrvatskoj prestalo se baviti tom proizvodnjom, u navedenom razdoblju u Osječko-baranjskoj županiji nestalo je 80% proizvođača mlijeka. Tijekom 2015. godine, otkupljeno je 513.406.175 kg mlijeka, od strane 31 mljekare i 12 registriranih malih obiteljskih sirana, koje prerađuju mlijeko proizvedeno na vlastitom gospodarstvu. Mlijeko je otkupljeno od 9.948 hrvatskih seoskih gospodarstava i velikih farmi proizvođača mlijeka.

Proizvodnja mlijeka u Hrvatskoj u 2015. u odnosu na 2014. godinu smanjena je za oko 1,8%, u Osječko-baranjskoj županiji povećanje proizvodnje u odnosu na 2014. godinu je oko 5,6%. U 2015. godini, na području Županije otkupljeno je 141.930.366 kilograma što čini 29% ukupno otkupljenih količina mlijeka. Uzimajući u obzir činjenicu da Županija raspolaže velikom bazom proizvodnje biljne hrane i mogućnost proizvodnje kvalitetne krme, postoji značajni prostor za daljnje povećanje proizvodnje mlijeka.

Od ukupno 643 proizvođača mlijeka s područja Osječko-baranjske županije u 2015. godini 458 proizvođača koji proizvode do 50.000 kilograma mlijeka godišnje, isporučili su 7.586.597 kilograma (5,1%), a 185 proizvođača isporučili su 141.343.769 (94,9%) kilograma mlijeka. Posljedica dugogodišnjeg trenda pada isporučitelja i broja krava, uglavnom kombiniranih pasmina, na obiteljskim gospodarstvima orijentiranim na proizvodnju mlijeka, a koja dominiraju u strukturi govedarskih farmi kao posljedica intenzivnog restrukturiranja sektora, rezultira nedostatnim brojem teladi za tov koji se nadomješta uvozom, a što može uzrokovati nestabilnost tova junadi.

Tablica 8: Pregled broja isporučitelja kravljeg mlijeka

Godina	Broj isporučitelja u RH	Broj isporučitelja OBŽ	Udio u ukupnom broju isporučitelja
2004.	50.777	2.843	5,6
2005.	44.560	2.613	5,9
2006.	38.145	2.243	5,9
2007.	31.959	1.933	6,1
2008.	27.449	1.675	6,1
2009.	23.690	1.590	6,6
2010.	19.937	1.367	6,9
2011.	17.366	1.214	7,0
2012.	14.874	1.077	7,2
2013.	12.639	917	7,3
2014.	11.092	729	6,6
2015.*	8.060	547	6,8

*Podaci 31.12.2015. godine

Izvor podataka: OBŽ, Informacija o stanju i problematici stočarstva na području OBŽ

Prema pasminskoj strukturi u Hrvatskoj simentalskoj pasmini pripada 110.002 krave (62,9%), holstein 43.857 krava (25,1%), smeđoj 5.017 krava (2,9%), križancima 9.108 krava (5,2%), a ostale pasmine (mesne i izvorne) uključuju 6.821 krava (3,9%).

Tablica 9: Pregled krava po pasminskim skupinama u 2015. godini

	Pasminske skupine krava			
	Mliječna	Mesna	Izvorne	Križanci
Republika Hrvatska	159.268	4.762	1.667	9.108
Osječko-baranjska županija	24.360 (15,3%)	1.295 (27,2%)	30 (2%)	553 (6%)

Izvor podataka: OBŽ, Informacija o stanju i problematici stočarstva na području OBŽ

Prosječna proizvodnja mlijeka u simentalskoj pasmini (39.949 standardnih laktacija) iznosi 4.967 kg mlijeka, s 4,04% m.m. i 3,34% bjelančevina. U holstein pasmini (29.219 standardnih laktacija) je prosječna proizvodnja 7.337 kg mlijeka, s 3,97% m.m. i 3,30% bjelančevina. Za smeđu pasminu (1.334 standardnih laktacija) prosječna proizvodnja je 5.502 kg mlijeka, s 4,00% m.m. i 3,45 % bjelančevina. Za sve pasmine (70.841 standardnih laktacija) je ostvarena prosječna proizvodnja od 5.956 kg mlijeka s 4,00% m.m. i 3,32% bjelančevina.

Tablica 10: Pregled krava po pasminama u 2015. godini

Područje	Pasmine krava			
	Simental	Holstein	Smeđe govedo	Crveno švedsko govedo
Republika Hrvatska	110 002	43 857	5 017	110
Osječko-baranjska županija	6 725	17 344	165	54

Izvor podataka: OBŽ, Informacija o stanju i problematici stočarstva na području Osječko-baranjske županije

Kao dodatan izazov proizvođačima u govedarskoj industriji 2016. godine pojavila se i bolest kvrgave kože. Bolest kvrgave kože je virusna zarazna bolest od koje obolijevaju isključivo goveda, a prenose je insekti. Kako se bolest ne liječi, a ima veliko ekonomsko značenje zbog posrednih šteta i gubitaka u proizvodnji, preventivno cijepljenje predstavlja uz implementaciju biosigurnosnih mjera jedini način sprječavanja infekcije i širenja bolesti. Bolest nema utjecaj na zdravlje ljudi, no uzrokuje značajne ekonomske štete tijekom karence nakon cijepljenja, te ukoliko je došlo do ugibanja.

Osnovna karakteristika u svinjogojskoj proizvodnji na području Osječko-baranjske županije kao i na cijelom području Hrvatske je permanentno variranje i uglavnom opadanje opsega proizvodnje uz istovremeno ozbiljno pogoršanje naturalnih pokazatelja. Na većini velikih svinjogojilišta proizvodnja je zadržana uz manje ili veće smanjenje opsega, dok je veliki broj malih proizvođača na privatnom sektoru prestao s proizvodnjom bez realne šanse da je ponovo zasnuje.

Poseban problem predstavlja smanjenje broja krmača i suprasnih nazimica, a pri tome treba napomenuti da je riječ i o jedinkama visoke plodnosti, brzog porasta, jednostrano selekcioniranih na visok prinos mesa s malim utroškom hrane i istovremeno jedinkama slabih adaptivnih vrijednosti, to jest nesposobnih da opstanu u lošim uvjetima držanja, neodgovarajućeg mikroklimata i neadekvatne hranidbe.

Uzroke nepovoljnog stanja svinjogojstva, treba tražiti u zaostaloj tehnologiji proizvodnje (niska plodnost krmača i visoki postotak uginuća uzrokovano lošim proizvodnim uvjetima te klanjem velikog broja odojaka), uz posljedicu nedovoljne i nekvalitetne proizvodnje tovljenika. Od ekonomskih razloga, jedan od značajnih je niska koncentracija proizvodnih jedinica. Nedovoljan je (i dio je nezadovoljavajuće kakvoće) broj krmača čistih pasmina, na kojima bi se trebao temeljiti genetski napredak u svinjogojstvu i brzo ostvarenje visoke i ekonomične proizvodnje za podmirenje domaćih potreba.

Tablica 11: Broj krmača u Republici Hrvatskoj

	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Krmače	197.000	175.000	138.000	135.000	136.000	109.000	98.000	106.000	99.000	96.000

Izvor podataka: OBŽ, Informacija o stanju i problematici stočarstva na području Osječko-baranjske županije

Unatoč mogućnostima u proizvodnji svinja koje ima Hrvatska, ona je jedan od najvećih uvoznika svinjetine u Europi. Jedan od razloga ovakvog stanja u svinjogojstvu svakako je i prezaduženost

poljoprivrednih proizvođača, neriješeno pitanje poljoprivrednog zemljišta, visoka cijena kapitala i inputa (osobito stočna hrana), kao i struktura vlasništva prerađivačke industrije. Naime, u zemljama članicama EU veliki broj klaonica u suvlasništvu je proizvođača svinja, a što je vrlo bitno pri formiranju otkupne cijene. Osim toga proizvođači svinja u ostalim članicama EU povlače značajna sredstva kroz programe ruralnog razvoja, te na taj način mogu po niskim cijenama plasirati svoju proizvodnju.

Osim toga, jedan od najvećih uzroka ovakvog stanja u svinjogojstvu je i činjenica da je u Republiku Hrvatsku u 2013. godini uvezeno 99.018 tona mesa i klaoničkih proizvoda, a u 2014. godini uvoz je veći za 25% i iznosi 123.418 tona, a u 2015. godini uvezeno je 138.692 tona mesa i klaoničkih proizvoda.

Tablica 12: Broj klasiranih svinjskih trupova od 2008. do 2015. godine

Godina	Ukupno	Republika Hrvatska	Uvoz
2008.	970.709	940.104	30.605
2009.	1.060.168	958.574	101.594
2010.	1.242.850	1.075.425	167.425
2011.	1.253.660	1.050.676	202.984
2012.	1.208.214	1.024.602	183.612
2013.	1.102.868	981.468	121.400
2014.	976.705	806.645	170.060
2015.	1.088.640	837.652	250.988

Izvor podataka: OBŽ, Informacija o stanju i problematici stočarstva na području OBŽ

Radi nepovoljnog stanja u svinjogojstvu, neophodno je donošenje mjera kojima će se svinjogojstvo kvantitativno i kvalitativno unaprijediti, a one trebaju sadržavati:

- Proizvodno potrošnu bilancu u svinjogojstvu Hrvatske
- Mjere za povećanje tržišne konkurentnosti
- Mjere za suzbijanje sivog tržišta
- Tržni red u svinjogojstvu
- Mjere za stabiliziranje tržišta u svinjogojstvu

Izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu omogućeno je stočarima koji nemaju dovoljno zemlje da bez natječaja dobiju zemlju, kako bi povećali proizvodnju vlastite stočne hrane. Tim projektom Ministarstva poljoprivrede trebalo je biti obuhvaćeno više od 10.000 stočara koji nemaju dovoljno poljoprivrednog zemljišta za proizvodnju na svojim farmama. Mnogi proizvođači su odbili ponudeno jer se zemlja nalazila daleko od farme, mnoge parcele su usitnjene u više čestica i zarasle u korove i šikare.

Dodjelom državnog poljoprivrednog zemljišta doći će, zbog povećanja površina, do smanjenja visine poticaja, a neće se povećati proizvodnja hrane i stoke u sektoru stočarstva.

Brojno stanje ovaca u Republici Hrvatskoj je u stalnom porastu. Ovčarska se proizvodnja većinom odvija na ekstenzivnom poljoprivrednom području uz uspostavu intenzivnih proizvodnih jedinica.

Tablica 13: Ukupan broj posjednika i ovaca upisanih u Jedinostveni registar ovaca

Broj posjednika		Broj ovaca	
Republika Hrvatska	Osječko-baranjska županija	Republika Hrvatska	Osječko-baranjska županija
22.764*	1.231* (5,4%)	624.490	38.782 (6,2%)

Izvor podataka: OBŽ, Informacija o stanju i problematici stočarstva na području Osječko-baranjske županije

Napomena: Podaci navedeni u tablici odnose se na odrasle kategorije životinja starijih od godine dana

*broj posjednika ovaca i koza vode se objedinjeno

Ukupan broj posjednika upisanih u jedinstveni registar ovaca u Hrvatskoj je 22.764 od toga 1.231 je s područja Osječko-baranjske županije, a ukupan broj upisanih ovaca u registru je 624.490 ovaca od toga s područja Osječko-baranjske županije je 38.782 komada. U Republici Hrvatskoj godišnje 412 proizvođača isporučuje 2.821.010 kilograma ovčjeg mlijeka, od toga s područja Osječko-baranjske županije 3 proizvođača isporučuju ukupno 19.040 kilograma ovčjeg mlijeka. Prema ocjeni stručnjaka, naša Županija kao i cijela Republika Hrvatska, ima velike mogućnosti za držanje, ishranu i uzgoj ovaca, koje nisu dovoljno iskorištene.

Ovčje (janjeće) meso ima svoje mjesto, kako na domaćem tako i na zahtjevnom europskom tržištu. Uz transparentnije provođenje Programa oplemenjivanja ovaca, odnosno stvaranje mesno-mliječnih pasmina, te organiziranim otkupom vune, moguće je još brže unaprijediti ukupnu ovčarsku proizvodnju u našoj Županiji. Mlijeko se na tržište plasira u obliku različitih tvrdih punomasnih sireva, i manje u obliku punomasnog sira u salamuri. Vuna danas gotovo da nema nikakvu tržišnu vrijednost i čak postaje ekološki problem jer se teško uništava.

Do nedavno ekstenzivan sustav proizvodnje se mijenja u novije doba uvođenjem intenzivne proizvodnje mesa i mlijeka. Ova proizvodnja (zajedno s ovčarstvom) predstavlja alternativne sustave, koji će biti važni u prilagodbi proizvodnje uvjetima EU, zbog njegove manje konkurencije. **Za kozarsku proizvodnju** u Republici Hrvatskoj može se reći da ima iste osobine kao i ovčarska proizvodnja.

Tablica 14: Ukupan broj posjednika i koza upisanih u Jedinstveni registar koza

Broj posjednika		Broj koza	
Republika Hrvatska	Osječko-baranjska županija	Republika Hrvatska	Osječko-baranjska županija
22.764*	1.231* (5,4%)	76.241	2.082 (2,7%)

Izvor podataka: OBŽ, Informacija o stanju i problematici stočarstva na području Osječko-baranjske županije

Napomena: Podaci navedeni u tablici odnose se na odrasle kategorije životinja starijih od godine dana

*broj posjednika ovaca i koza vode se objedinjeno

U pogledu postojećih ograničenja u kozarstvu, ona su slična stanju ovčarstva, kao što je ne postojanje rajonizacije uzgojnih područja, u prosjeku nedovoljna educiranost uzgajivača-kozara, nerazvijeno tržište proizvoda i nepostojanje standarda. U novije doba javlja se veći broj proizvođača s proizvodnjom sira u kojem dominira ekološka proizvodnja. U 2015. godini povećan je uvoz živih ovaca i koza u odnosu na 2014. godinu s 127 tona na 694 tone. U istom razdoblju neznatno je povećan uvoz ovčjeg i kozjeg mesa s 1.409 tona na 1.412 tona.

Ukupan broj koza u Hrvatskoj je 76.241 komada, od toga 2.082 je s područja Osječko-baranjske županije

Peradarska proizvodnja je u Hrvatskoj industrijski organizirana i jedna je od proizvodnji koja je u strukturi agrara samodostatna. Ono što je čini posebnom je mogućnost brzog obrta u poslovanju što u konačnici daje najjeftiniju vrstu mesa. Uz nekoliko obiteljskih gospodarstava koja imaju ugovorenu proizvodnju tovnih pilića s Kokom d.d Varažin od 2.500 do 12.000 komada u ciklusu, pojavljuje se velik broj neregistriranih peradara koji prodaju svježa jaja na domaćem tržištu kao i veći broj ljudi, koji, zbog smanjene kupovne moći piliće uzgajaju za vlastite potrebe. Značajne investicije u proizvodnju jaja i tovnih pilića bile su na području Općine Vuka investitor Žito d.o.o., gdje su izgrađeni kapaciteti za 215.000 nesilica iz vlastitog uzgoja i 67.000 tovnih pilića zajedno s pakirnicom. Godišnja proizvodnja kreće se oko 65.000.000 jaja.

Konjogojstvo, kao dio stočarske proizvodnje na području Osječko - baranjske županije ima daleko veću kulturnu nego gospodarsku vrijednost. Jedan od najznačajnijih uzgajivača konja na području Županije je Državna ergela lipicanaca u Đakovu koja ima 176 konja, odnosno u njoj živi 13 % svjetske populacije lipicanaca. U 2006. godini pokrenut je jedan od najvećih projekata u povijesti Ergele, izgradnja zatvorene jahaone vrijedne 20 milijuna kuna. Prostor i sastavni objekti jahaone namjenjeni su organiziranju i održavanju škole jahanja, dresure konja, terapijskog jahanja, te sportskih natjecanja, preskakanju prepona i zaprežnog sporta tijekom cijele godine. Objekat nudi mogućnost održavanja aukcijskih prodaja konja i izložbi i sajмова konja tijekom cijele godine. U okviru jahaonice izgrađena je tribina s tisuću mjesta.

Slatkovodno ribarstvo na području Županije već duži niz godina nalazi se u teškoj ekonomskoj situaciji te prolazi kroz duboke i sveobuhvatne promjene. Glavni problem u poslovanju ribnjaka su visoka novčana izdvajanja za razne vrste koncesija i naknada, te dugogodišnji ciklus proizvodnje, nepovoljne klimatske prilike te štete od ribojednih ptica. Visoki troškovi poslovanja dovode do previsoke cijene ribe što otežava plasman ribe kako na domaćem tako i na inozemnom tržištu. Rezultati takvih odnosa su da su ribnjaci s prostora Osječko – baranjske županije u Našicama i Donjem Miholjcu završili u stečaju odnosno promijenili vlasnika, tako da ribnjakom u Našicama – Lila rukovodi trvtka MIAGRO d.o.o. Našička

Breznica, a ribnjacima u Donjem Miholjcu i Podunavlju – Baranja u dugogodišnjem zakupu gospodari PP Orahovica.

Pčelarska proizvodnja na području Osječko-baranjske županije ima dugu tradiciju. Organiziranost pčelara na ovim prostorima datira još od 1879. godine kada je u Osijeku osnovano prvo pčelarsko društvo. Donošenjem Nacionalnog programa pčelarstva RH (2012. – 2015.) usvojenom od strane Vlade RH, pčelarstvo i dalje nastavlja pozitivne trendove poslovanja s obzirom na odlične biološke, pedološke i klimatske prilike na ovim prostorima uz zadovoljavajuću otkupnu cijenu meda te inicijalnih sredstava koja se povlače iz Programa, a usmjerena su na zaštitu od bolesti pčela, podizanje kvalitete meda, razvojne programe kod selećeg pčelarstva, nabavke košnica i opreme za pčelarstvo.

Tablica 15: Proizvodnju meda, broj pčelara i broj pčelinjih zajednica 2006.-2015. g.

Godina	Broj pčelara	Broj pčelinjih zajednica	Proizvodnja meda (tona)
2006.	514	27.650	1.382
2007.	516	28.500	712
2008.	509	22.513	660
2009.	520	25.400	820
2010.	528	25.720	1.020
2011.	550	28.000	1.150
2012.	585	27.700	920
2013.	670	30.000	1.380
2014.	714	28.600	630
2015.	750	28.800	1.330

Izvor podataka: OBŽ, Informacija o stanju i problematici u stočarstvu na području OBŽ

Interes za pčelarsku proizvodnju na području Osječko - baranjske županije ima tendenciju rasta što je rezultiralo osnivanjem klastera proizvođača meda u Županiji. U klaster je uključeno svih 7 udruga pčelara koje pokrivaju proizvođače meda i proizvoda od meda, proizvođače matica, proizvođače opreme za pčelarstvo i proizvođače pčelinjih proizvoda. Kao izraz potrebe članica klastera osnovana je zadruga Pčelari Slavonije i Baranje, koja je nositelj trgovačkih poslova klastera pčelarstva.

U tijeku je provedba novog marketinškog projekta dobrovoljnog označavanja meda znakom „Med iz Lijepe naše“. Projekt je pokrenula HPA u suradnji s Hrvatskim pčelarskim savezom, a cilj je pčelarima omogućiti prodaju zdravstveno ispravnog i prepoznatljivog proizvoda na kućnom pragu, sajmovima, tržnicama i sličnim mjestima izravne prodaje.

Prehrambena industrija

Osječko-baranjska županija je zbog svojih prirodnih potencijala značajan izvor sirovina za prehrambenu industriju. Međutim bogatstvo prirodnih potencijala ne prati i adekvatan razvoj prerađivačke industrije.

Tijekom 2015. godine proizvodnjom prehrambenih proizvoda i pića na području Osječko - baranjske županije bavilo se 101 poduzeća s 3.207 zaposlenih. Ostvareni ukupni prihod iznosio je 2,4 milijarde kuna. Tijekom 2015. godine u proizvodnji prehrambenih proizvoda i pića ostvareno je negativno poslovanje u iznosu od 45 milijuna kuna, koliko je ukupno ostvarena dobit bila manja od gubitaka.

Mlinsko-pekarska industrija

Na području Osječko-baranjske županije radi sedam velikih mlinova dioničarskih društava kapaciteta 720 tona/24 sata i godišnjeg kapaciteta 200.500 tona prerade proizvoda od žitarica.

Mlinovi manjih tvrtki i obiteljskih gospodarstava su nestali u nelojalnoj konkurenciji na tržištu, a i neki veći sustavi su prestali s meljavom jer očekuju promjenu vlasničkih odnosa. Sve ovo je stvorilo mogućnost većeg uvoza brašna i ostalih mlinsko-pekarskih proizvoda iz susjednih država.

Otkupna cijena pšenice roda 2016.godine kreće se od 0.85 kn za III. klasu, 0.90 do 1.00 kn za II. klasu i 1.15 kn za I. klasu.

U proizvodnji kruha i tjestenine sve više se otvaraju mali proizvodni kapaciteti s boljom produktivnošću i većom lepezom proizvoda, te velikim uvozom tjestenina poznatih talijanskih proizvođača.

Na prostorima Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije prestala su s radom dva velika mlina u Belom Manastiru i Vinkovcima, a daljnju opskrbu mlinsko-pekarskim proizvodima preuzela je tvrtka Granolio d.o.o.

Industrija šećera

Tvornica šećera Osijek ima u 2016. godini ugovorenih 15 – 20 % više površina pod šećernom repom u odnosu na 2015., to jest oko 7.000 ha, od čega na području Hrvatske oko 5.600 ha, 400 ha ugovoreno je u Srbiji i 1000 ha u Mađarskoj.

Šećernom repom je zasijano 10.000 ha na području Osječko – baranjske županije 5.600 ha je ugovoreno s Tvornicom šećera Osijek, a ostatak s Viro šećeranom Virovitica.

Tvornica šećera Osijek planira preraditi 550.000 tona šećerne repe i 36.000 tona sirovog šećera, te se očekuje ukupna proizvodnja bijelog kristal šećera u količini od gotovo 110.000 tona. Prosječni prinos ove godine trebao bi biti između 70 i 80 t/ha ili znatno viši od prošlogodišnjeg koji je iznosio 56 t/ha. Cijena otkupa šećerne repe je 260 kn/t na bazi 16% digestije, Viro šećerana Virovitica nudi cijenu otkupa u iznosu od 270 kn/t na bazi 16% digestije.

Industrija ulja

Suncokret je zasijan na 10.000 ha u Osječkoj – baranjskoj županiji. Žetva suncokreta trebala bi krenuti krajem kolovoza i početkom rujna. U 2015.g. prosječni prinos bio je 3 t/ha, a u 2016. se procjenjuje da će biti oko 2 t/ha. Nevrijeme koje je poharalo Osječko – baranjsku županiju napravilo je poprilično velike štete u poljima sa suncokretom, gdje je na pojedinim područjima poleglo i 70 % ove uljarice. Tako da ove godine možemo očekivati smanjeni prinos suncokreta i uljnost.

Uljara Čepin koja je u sastavu Žito grupe planira otkupiti sav suncokret i soju. Uljara kroz svoju sirovinску bazu pokriva 20.000 ha suncokreta koji zadovoljava 80 % potreba. Kreditiranje soje i kukuruza iznosilo je 3.600 kn/ha + PDV, a suncokreta 3.400 kn/ha + PDV.

Ove godine očekujemo povećanje površina zasijanih pod suncokretom na 40 – 45.000 ha, a pad površina soje na 60 – 65.000 ha na razini cijele Hrvatske.

Prošle godine u Hrvatskoj je zabilježena rekordna proizvodnja soje i skoro duplo povećanje sjetvenih površina u odnosu na 2014. godinu (2015. god.: 88 tisuća ha, 195 tisuća tona, 2,2 t/ha), što je rezultat zelenih plaćanja, stabilne cijene, povećanje interesa za preradom soje i provedbe međunarodnog projekta Dunav Soja, sporazum koji garantira otkup sve ponuđene genetski nemodificirane soje za tržište EU.

Industrija stočne hrane

Na području Osječko-baranjske županije, tijekom 2015. godine proizvodnjom industrijske stočne hrane bavilo se sedam tvornica i mješaonica stočne hrane s ukupnim kapacitetom godišnje proizvodnje od 344.000 tona.

Unazad nekoliko godina proizvodnja stočne hrane pokazuje tendenciju pada uzrokovanu prije svega slabom kupovnom moći potrošača i nestabilnim tržištem stoke zbog uvoza jeftinijeg mesa i stoke, što dovodi do smanjenja brojnog stanja stoke u domaćem uzgoju.

Privatizacijom velikih gospodarskih sustava na prostorima Županije i Istočne Hrvatske (Valpovo d.d., PP Orahovica, Vupik d.d.), te otvaranjem u Belju Tvornice stočne hrane Darda, godišnjeg kapaciteta od 200.000 tona, Tvornice stočne hrane Vitalka – Grupa Žito kapaciteta 80.000 tona, određeni broj tvornica stočne hrane se ugasio ili radi samo za vlastite potrebe, što ukazuje na smanjenje proizvodnje stočne hrane na ovim prostorima, smanjenje broja uposlenih djelatnika, te danas-sutra i smanjene mogućnosti plasmana sirovina, odnosno žitarica i uljarica u industriji stočne hrane.

Ostale industrije

Područje Osječko - baranjske županije posjeduje vrlo raznoliku prehrambenu industriju tako da osim navedenih većih industrija, značajno mjesto, po rezultatima i opsegu poslovanja, zauzimaju klaonička industrija, industrija prerade mlijeka, proizvodnja vina i piva, prerada voća i povrća te konditorska industrija.

Financijski rezultati poduzetnika Županije u 2015. godini

Prema podacima FINA-e u 2015. godini na području Osječko-baranjske županije poslovalo je:

- 224 tvrtki iz djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva
- 83 tvrtki iz djelatnosti proizvodnje prehrambenih proizvoda
- 18 tvrtki iz djelatnosti proizvodnje pića

Tablica 16: Osnovni pokazatelji poslovanja poduzetnika OBŽ za 2015. godine prema djelatnostima

(iznos u tisućama kuna)

Djelatnosti	Broj poduzeća		Ukupni prihod			
	2014.	2015.	2014.	2015.	Indeks	Udio %
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	216	224	5.782.904	5.509.067	95,3	23,08
C10 Proizvodnja prehramb. proizvoda	70	83	2.313.153	2.324.833	100,5	10,0
C11 Proizvodnja pića	18	18	181.745	99.022	54,5	0,4
Ukupno sve djelatnosti	4.006	4.298	22.635.872	23.136.562	102,2	100

Djelatnosti	Dobit				Gubitak				Konsol. financ. rezultat
	2014.	2015.	Indeks	Udio %	2014.	2015.	Indeks	Udio %	
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	150.460	151.867	100,9	19,4	210.652	96.210	45,7	13,2	55.657
C10 Proizvodnja prehramb. proizvoda	40.763	47.587	116,7	6,1	80.001	78.220	97,8	10,7	-30.634
C11 Proizvodnja pića	858	338	39,4	0,0	14.279	14.264	99,9	2,0	-13.926
Ukupno sve djelatnosti	1.165.27	782.212	67,1	100	1.158.772	728.900	62,9	100	53.312

Djelatnosti	Investicije u dugotrajnu imovinu				Broj zaposlenih			
	2014.	2015.	Indeks	Udio %	2014.	2015.	Indeks	Udio %
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	303.965	370.341	121,8	28,6	4.320	4.145	95,9	11,6
C10 Proizvodnja prehramb. proizvoda	144.037	258.224	179,3	19,9	3.018	3.011	99,8	8,4
C11 Proizvodnja pića	1.908	71	3,7	0,0	356	196	55,1	0,5
Ukupno sve djelatnosti	1.705.883	1.295.725	76,0	100	35.020	35.689	101,9	100

Djelatnosti	Izvoz				Uvoz				Saldo 2014.
	2014.	2015.	Indeks	Udio %	2014.	2015.	Indeks	Udio %	
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	509.428	466.513	91,6	10,4	290.756	407.540	140,2	16,3	58.973
C10 Proizvodnja prehramb. proizvoda	428.901	491.000	114,5	10,9	270.451	320.307	118,4	12,8	170.694
C11 Proizvodnja pića	2.295	1.288	56,1	0,0	6.439	7.922	123,0	0,3	-6.634
Ukupno sve djelatnosti	3.711.974	4.505.617	121,4	100	1.880.949	2.501.644	133,0	100	2.003.974

Izvor podataka: FINA, obrada HGK ŽK Osijek

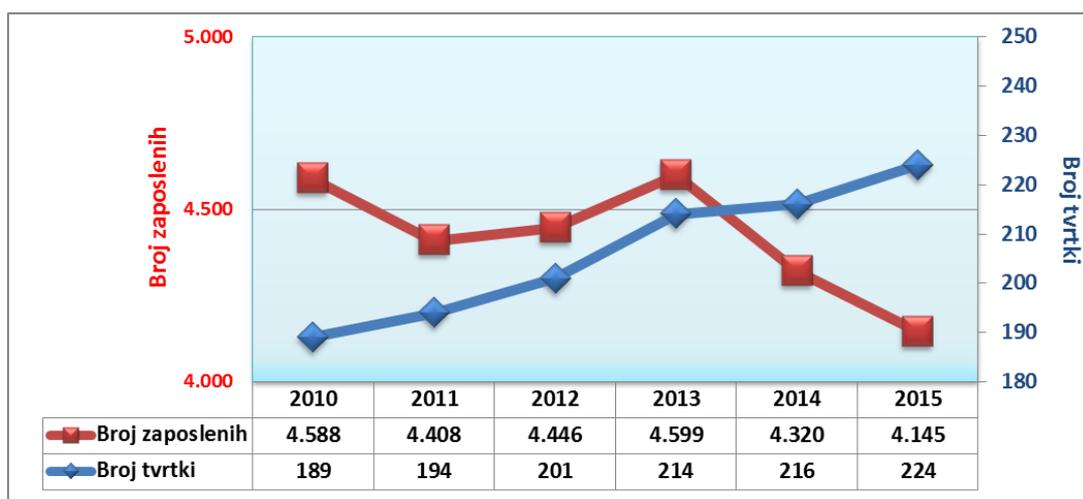
Iz Tablice 16 je vidljivo da su tvrtke čija je osnovna djelatnost poljoprivreda (224 tvrtki) u 2015. godini ostvarile pozitivan financijski rezultat u iznosu od 55,6 milijuna kuna, dok je u 2014. godini taj rezultat bio negativan i iznosio je -60 milijuna kuna. Tvrtke čija je osnovna djelatnost proizvodnja hrane, a u 2015. je 83 takve tvrtke predalo godišnji financijski izvještaj, ostvarile su negativan financijski rezultat u iznosu od -30 milijuna kuna (u 2014. -39 milijuna). Tvrtke čija je osnovna djelatnost proizvodnja pića (18 tvrtki) ostvarile su negativan financijski rezultat u iznosu od gotovo 14 milijuna kuna, koliki je bio i u 2014.g. Iako je ostao isti broj tvrtki, prihodi i broj zaposlenih su se prepolovili, a investicija gotovo i nije bilo.

Proizvodnja prehrambenih proizvoda je u 2015. investirala u dugotrajnu imovinu 258 milijuna kuna što je za 79% više nego u 2014. I djelatnost poljoprivrede je povećala investicije i to za 21,8% pa su u 2015. iznosile 370 milijuna kuna. Proizvodnja pića gotovo i nije imala investicija u 2015. (71 tisuća kuna).

Prehrambena industrija povećala je svoj izvoz u 2015. u odnosu na 2014. za 14,5% i u 2015. je iznosio 491 milijun kuna, dok je poljoprivreda izvezla robe za 466,5 milijuna kuna što je za 8,4% manje u odnosu na 2014.g. Obje grane djelatnosti su ostvarile pozitivan saldo razmjene: poljoprivreda u iznosu od 59 milijuna kuna, a proizvodnja hrane 171 milijun. Proizvodnja pića je smanjila izvoz za 43,9%, povećala uvoz za 23% i ostvarila negativan saldo razmjene u iznosu od 6,6 milijuna kuna.

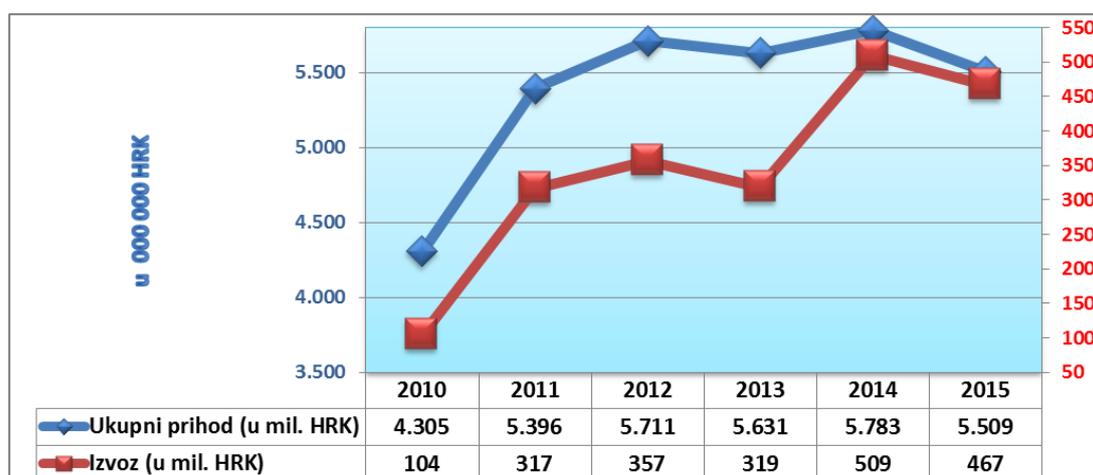
Kretanje pokazatelja poslovanja poljoprivrednih tvrtki OBŽ od 2010. do 2015. godine

Grafikon 1: Kretanje broja tvrtki djelatnosti poljoprivrede sa sjedištem u OBŽ i broja zaposlenih u tim tvrtkama

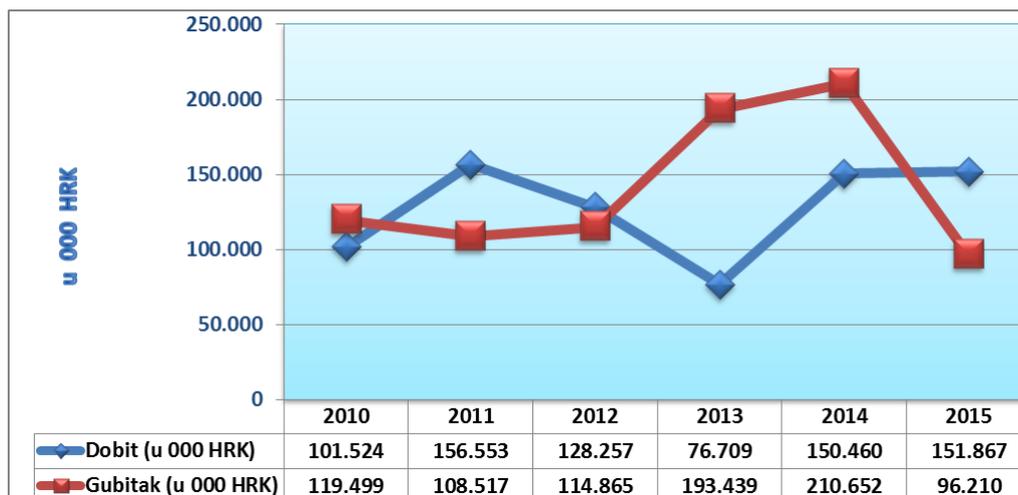
Broj tvrtki čija je osnovna djelatnost poljoprivreda u promatranom razdoblju od 2010. do 2015. godine se povećao za 35 tvrtki (18,5%), sa 189 u 2010. na 224 u 2015. Istovremeno broj zaposlenih se smanjio za 443 zaposlena (9,7%), sa 4.588 u 2010. na 4.145 u 2015. Prosječan broj zaposlenih po tvrtki se u promatranom razdoblju smanjio s 24 u 2010. na 18 u 2015. godini.

Grafikon 2: Kretanje ukupnog prihoda i izvoza tvrtki djelatnosti poljoprivrede sa sjedištem u OBŽ

Ukupni prihodi tvrtki poljoprivrede u promatranom razdoblju od 2010. do 2015. godine su narasli s 4,3 na 5,5 milijardi kuna, a vrijednost izvoza se učetverostručila: sa 104 milijuna u 2010. na 467 milijuna u 2015.g.

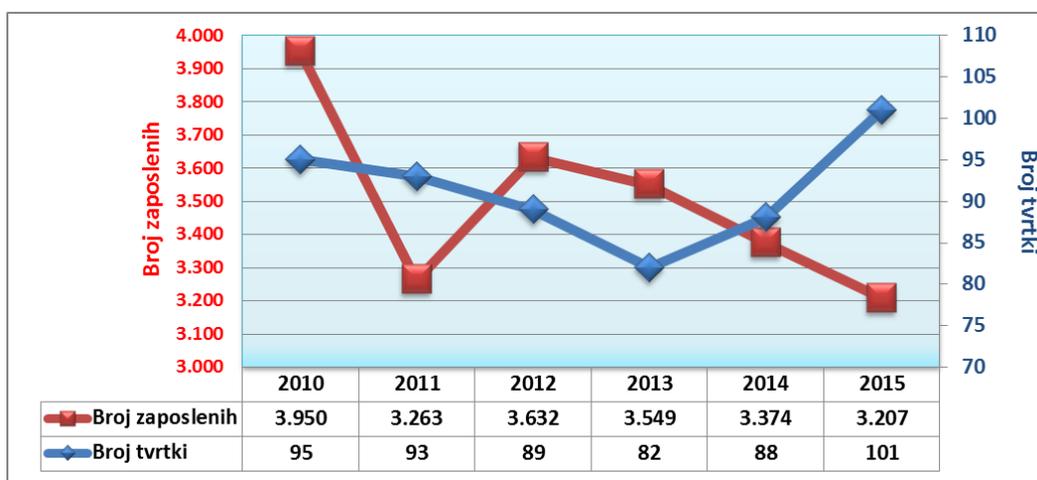
Grafikon 3: Kretanje dobiti i gubitaka u tvrtkama djelatnosti poljoprivrede sa sjedištem u OBŽ

Tvrtke čija je osnovna djelatnost poljoprivreda tijekom promatranog razdoblja od 2010. do 2015. godine nemaju određeni ustaljeni trend niti pada, a niti rasta već i dobit, a i gubitak iz godine u godinu ili rastu ili padaju. Tako je i ostvareni konsolidirani financijski rezultat u tri promatrane godine pozitivan, a u tri negativan. Najveći gubici su ostvareni u 2013. i 2014. godini i to u iznosima od 193 i 210 milijuna kuna. Najveće dobiti od preko 150 milijuna kuna ostvarene su u 2011., 2014. i 2015.g. Najveći pozitivan financijski rezultat ostvaren je 2011. u iznosu od 58 milijuna kuna, a najveći negativan je ostvaren 2013. u iznosu od -117 milijuna kuna.

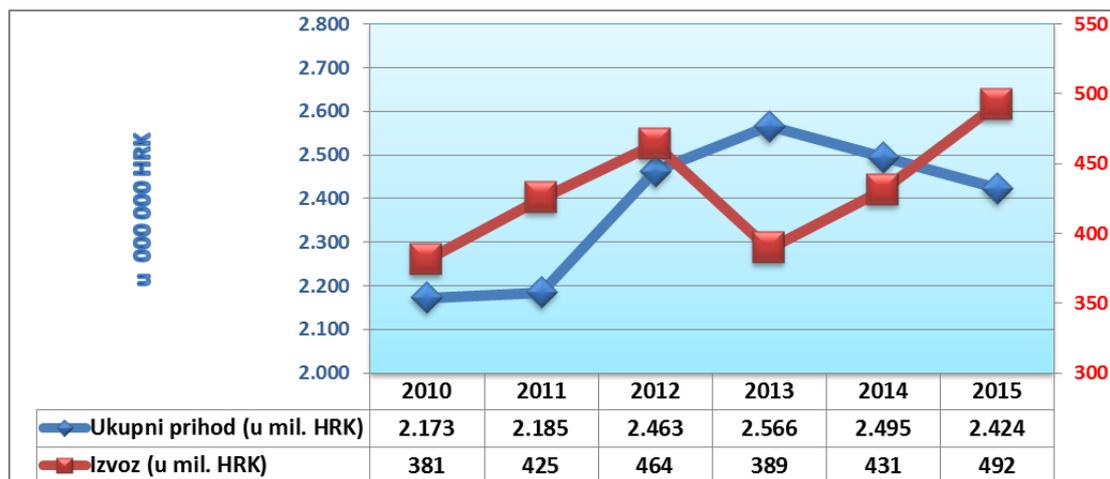
Kretanje pokazatelja poslovanja prehrambenih tvrtki OBŽ od 2010. do 2015. godine

Grafikon 4: Kretanje broja tvrtki prehrambene djelatnosti sa sjedištem u OBŽ i broja zaposlenih u tim tvrtkama

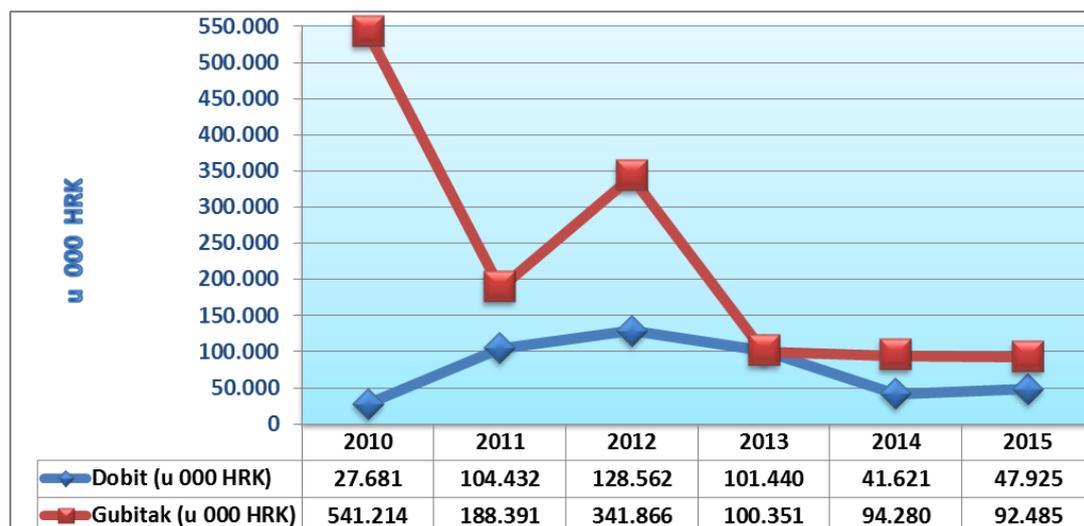
Kao i kod poljoprivrede i u prehrambenoj industriji je sličan trend što se tiče broj tvrtki i broja zaposlenih: dok je broj tvrtki u porastu: 2010. je bilo 95 takvih tvrtki, a 2015. ih je 101, broj zaposlenih je u padu, pa je 2010 bilo zaposleno 3.950 djelatnika, a u 2015. ih je 3.207, što je pad od skoro 20%.

Grafikon 5: Kretanje ukupnog prihoda i izvoza tvrtki prehrambene djelatnosti sa sjedištem u OBŽ

Kroz promatarno razdoblje ukupni prihod prehrambenih tvrtki je porastao s 2,17 milijardi kuna na 2,42 milijarde (11,5%). Istovremeno prihodi od izvoza su porasli s 381 milijun kuna na 492 milijuna (29%). Udio prihodi od izvoza u ukupnim prihodima je porastao sa 17% na 20%.

Grafikon 3: Kretanje dobiti i gubitaka u tvrtkama prehrambene djelatnosti sa sjedištem u OBŽ

Ukupna dobit tvrtki prehrambene djelatnosti sa sjedištem u OBŽ nakon što je tri godine (od 2011. do 2013.) prelazila iznos od 100 milijuna kuna u 2014. i 2015. se spustila na iznose između 40 i 50 milijuna kuna. Istovremeno ukupni gubitak je od 541 milijun koliko je iznosio 2010. pao na 92 milijuna u 2015., ali još uvijek nedovoljno da bi bio ostvaren pozitivan financijski rezultat.

Zaključna razmatranja

Veliki interes poljoprivrednih proizvođača pokazan je za Program ruralnog razvoja 2014. - 2020. i Mjeru 4. ulaganje u fizičku imovinu. Reformirana Zajednička poljoprivredna politika 2014. – 2020. stavlja veći naglasak na zaštitu okoliša, osigurava pravedniju raspodjelu sredstava EU i pomoći poljoprivrednicima kako bi se bolje nosili s tržišnim izazovima. Financiranje se osigurava iz Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi koji osigurava izravnu financijsku pomoć poljoprivrednicima kao I. stup i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj koji je usmjeren na financiranje programa za ruralni razvoj kao II. stup.

Kroz II. stup plaćanja iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj koji je za RH na godišnjoj razini osigurao alokaciju oko 333 miliona eura, naša poljoprivredna gospodarstva bi trebala i

morala tražiti svoju priliku. U Programu ruralnog razvoja za razdoblje od 2014. – 2020. godine osigurano je nešto više od 2,3 milijarde eura. Glavni prioriteti programa i ciljevi trebaju dati odgovor na potrebu unapređenja stanja u stočarstvu, povećanju konkurentnosti proizvodnje i diverzifikaciji proizvoda kako bi se ispravno nosili s izazovima i poteškoćama koje nose međunarodne integracije.

Područje Osječko-baranjske županije tijekom 2015. godine pogodilo je nekoliko elementarnih nepogoda, počev od poplava i tuča koncem svibnja i početkom lipnja, pa do izrazito sušnog razdoblja u vremenu od konca lipnja do mjeseca rujna, kada su nastale štete na kukuruzu, soji, šećernoj repi, povrtnim i voćarskim kulturama, uslijed izrazito visokih temperatura koje su povezane s nedostatkom vlage u tlu što se odrazilo na visinu prinosa i time prouzročile daljnje probleme poljoprivrednim proizvođačima.

Na temelju dostavljenih konačnih izvješća gradskih i općinskih povjerenstava za procjenu štete od elementarnih nepogoda, Županijsko povjerenstvo za procjenu štete izradilo je konačnu procjenu štete od elementarnih nepogoda – poplava, tuče i suše za područje Osječko – baranjske županije, a šteta je potvrđena u ukupnom iznosu od 570.851.435,65 kuna. Od toga ukupnog iznosa šteta kod fizičkih osoba iznosila je 395.218.585,01 kuna, a kod pravnih osoba u iznosu 175.632.850,64 kuna.

Iako se u poljoprivrednu proizvodnju ulažu značajna sredstva iz agrarnog proračuna proces prestrukturiranja, razvoja i povećanja poljoprivredne proizvodnje sporo teče, mada se mogu uočiti pomaci ka sjetvi profitabilnijih kultura, voća, povrća, ljekovitog bilja te organiziranoj eko-proizvodnji na većim površinama.

I dalje prisutan težak plasman i prodaja roba na domaćem tržištu uz niske otkupne cijene osnovnih poljoprivrednih proizvoda izazvani su prije svega liberalizacijom tržišta i slabom kupovnom moći stanovništva. U rješavanju problematike plasmana poljoprivrednih proizvoda potrebno je povezivanje s trgovačkim društvima u području turizma što bi omogućilo plasman poljoprivrednih proizvoda i prerađevina kroz turističku ponudu te traženje poslovnih partnera van okvira RH, koji daju povoljnije uvjete u trženju poljoprivrednih proizvoda.

Klimatski poremećaji (u prosjeku svaka druga godina je sušna ili kišna) donose enormne štete poljoprivredi, ali i otvaraju pitanje navodnjavanja oraničnih površina kao i efikasno rješavanje protugradne obrane.

Također je neophodno intenzivirati stočarsku proizvodnju (mlijeko, meso) kao stratešku granu gospodarstva koja je u ovom trenutku nedostatna za potrebe domaćeg tržišta, ali ujedno i stabilizirati tržište jer oscilacije na njemu izazvane bilo uvozom ili visokim cijenama stočne hrane uvjetuju cikličku proizvodnju mlijeka i mesa, naročito svinjskog. Dozvola izvoza svinjskog mesa i mesnih prerađevina u zemlje Europske unije mogla bi potaknuti rast svinjogojске proizvodnje i preradu mesa u suhomesnate trajne proizvode, naročito slavonskog kulena i ostalih proizvoda s oznakama izvornosti, zemljopisnog podrijetla ili tradicionalnog ugleda.

TEKSTILNA INDUSTRIJA

U Osječko-baranjskoj županiji, prema podacima FINE (Tablica 1) o poslovanju poduzetnika u 2015. godini, 17 tvrtki je predalo financijsko izvješće o godišnjem poslovanju u proizvodnji tekstila te 33 u proizvodnji odjeće. U proizvodnji tekstila broj poduzetnika koji su predali godišnja financijska izvješća je veći za 4 u odnosu na 2014.g. dok u proizvodnji odjeće broj tvrtki manji za 4.

Tekstilna industrije u Županiji (C 13, C 14 prema NKD 2007) obuhvaća proizvodnju modne i zaštitne odjeće, rublja, gotovih tekstilnih proizvoda za kućanstvo, proizvodnju čarapa, trikotažnih odjevnih predmeta i proizvodnju geotekstila. Ne postoji primarna tekstilna i kožarska industrija u vidu prerade kože, predionice tekstilnih vlakana, proizvodnje konca, sagova i dr.

U proizvodnji tekstila sa sjedištem na području županije ima 17 tvrtki koje su predale godišnje financijsko izvješće o poslovanju u 2015.g, a u proizvodnji odjeće ih je 33 (Tablica 1). Tvrtke ove dvije industrijske grane ostvarile su u 2015. god. ukupan prihod od 726,3 mil. kn, što je 5 puta više u odnosu na 2014. godinu. Tom velikom povećanju prihoda najviše je pridonijela grana proizvodnje odjeće, koja je ostvarila povećanje ukupnih prihoda za 6 puta u odnosu na prethodnu godinu i čiji su ukupni prihodi 695,2 mil. kn. Proizvodnja tekstila bilježila je ukupne prihode od 31,2 mil. kn, što predstavlja rast od 27,6% u odnosu na 2014. godinu. Veliko povećanje prihoda u proizvodnji odjeće rezultat je promjene sjedišta tvrtke Olimpias tekstil (bivši Benetton Tekstil) iz Labina u Osijek.

Osim povećanja prihoda u proizvodnji odjeće, raste i dobit za 54,9%, gubitak je prepolovljen, ali je konsolidirani financijski rezultat još uvijek negativan i iznosi -985 tisuća kuna, dok je u 2014. bio čak -7,2 milijuna kuna. Proizvodnja tekstila je u 2015. poslovala pozitivno u iznosu od 648 tisuća kuna, dok je u 2014. konsolidirani rezultat bio -95 tisuća kuna.

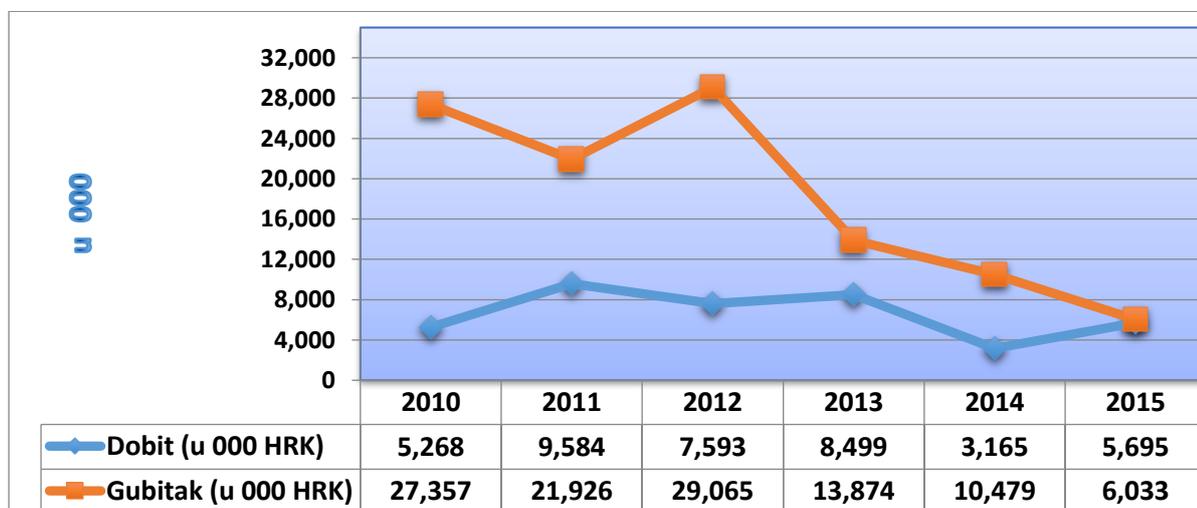
Tablica 1: Financijski rezultati poduzetnika tekstilne i odjevne industrije Osječko-baranjske županije u 2015. god.

000 kn

Šifra	Djelatnost	Br.pod.	indeks 15'14	Ukupni prihod	indeks '15/'14	Dobit	indeks '15/'14	Gubitak	indeks '15/'14	Konsol. fin. rez.
C	Prerađivačka industrija	520	104,4	7.250.109	111,5	237.242	101,3	179.723	87,3	57.519
C13	Proizvodnja tekstila	17	130,8	31.160	127,6	1.804	276,2	1.156	154,5	648
C14	Proizvodnja odjeće	33	89,2	695.164	626,8	3.892	154,9	4.877	50,1	-985
UKUPNO C13, C14		50	100	726.324	536,7	5.696	180	6.033	57,6	-337

Izvor: FINA, obrada HGK ŽK Osijek

Grafikon 1: Kretanje dobiti i gubitaka u djelatnostima proizvodnje tekstila i proizvodnje odjeće u OBŽ

Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Iz Grafikona 1 vidljiv je trend pada gubitka u djelatnostima proizvodnja tekstila i odjeće s 27 milijuna u 2010. na 6 milijuna u 2015. Istovremeno, dobit se kretala u rasponu od 5 do 10 milijuna kuna, da bi u 2015. bila tek 337 tisuća kuna manja od ukupnog gubitka. Kroz cijelo promatrano razdoblje ostvaren je negativan financijski rezultat koji se s 22 milijuna kuna u 2010. smanjio na spomenutih 337 tisuća u 2015.g.

Tablica 2: Broj zaposlenih i investicije poduzetnika Osječko-baranjske županije za 2015. g.

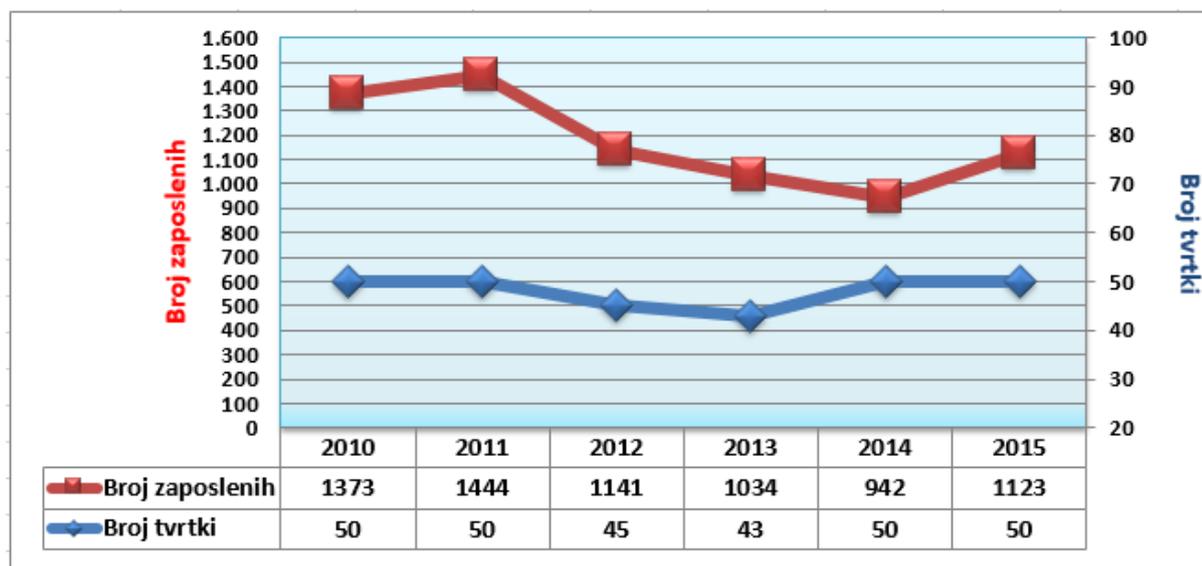
u 000 kn

Šifra i opis djelatnosti (NKD 2007)		Broj zaposlenih			Investicije u dugotr.imovinu		
		2015	indeks '15/'14	udio	2015	indeks '15/'14	udio
C 13	Proizvodnja tekstila	88	108,6	0,2%	773	77,5	0,1%
C 14	Proizvodnja odjeće	1.035	120,2	2,9%	5.084	51,9	0,4%
Ukupno Županija sve djelatnosti		35.689	101,9	100%	1.295.725	76,0	100%

Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Broj zaposlenih u 2015. godini (Tablica 2) u proizvodnji tekstila porastao je za 8,6%, a u proizvodnji odjeće za 20% u odnosu na 2014. godinu. Investicije u dugotrajnu imovinu bilježe pad u obje djelatnosti. Investicije u proizvodnji tekstila i odjeće u iznosu nešto manje od 6 milijuna kuna čine tek 0,5% ukupnih investicija u svim djelatnostima u županiji.

Grafikon 2: Kretanje broja tvrtki i broja zaposlenih u djelatnostima proizvodnje tekstila i proizvodnje odjeće u OBŽ

Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

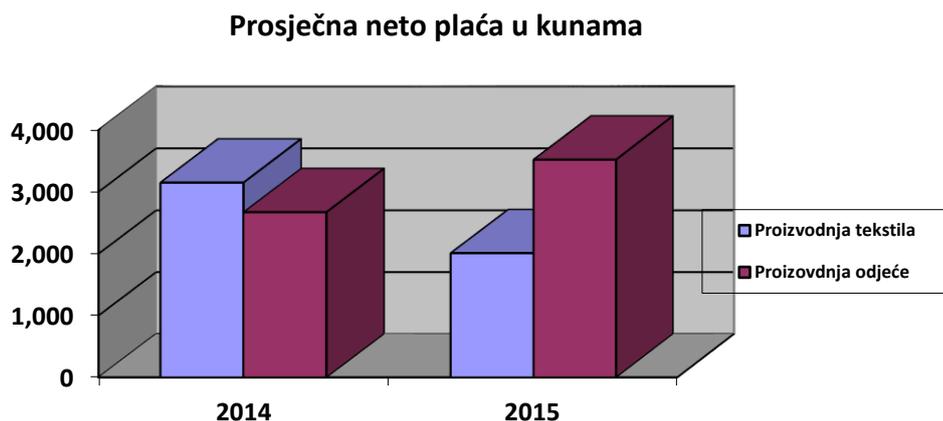
Iz Grafikona 2 vidljiv je trend pada broja zaposlenih u promatrane dvije djelatnosti, osim u 2015., a što je rezultat već spomenute promjene sjedišta tvrtke Olimpias tekstil.

Tablica 3: Prosječna neto plaća u kunama prema podacima FINA-e za 2015. i 2014. godinu

Djelatnost	2014	2015	indeks
C 13 Proizvodnja tekstila	3.151	2.012	64
C 14 Proizvodnja odjeće	2.674	3.522	132
Ukupno Županija sve djelatnosti	3.999	4.089	102

Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Grafikon 3: Prosječna mjesečna neto plaća u djelatnostima proizvodnje odjeće i tekstila

Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Kod podataka o prosječnoj neto plaći (Tablica 3 i Grafikon 3) vidljive su velike oscilacije u dvije promatrane godine, gdje je u proizvodnji tekstila prosječna mjesečna neto plaća u 2015. godini iznosila 2.012 kuna, što je za 36% manje u odnosu na prethodnu, 2014. godinu. U proizvodnji odjeće, s druge strane, zabilježen je porast prosječne mjesečne neto plaće u odnosu na prethodnu godinu za 32%, ili 848 kuna. Obje djelatnosti imaju plaće niže od prosječne plaće u gospodarstvu županije, posebno djelatnost proizvodnje tekstila gdje je prosječna plaća niža 2 puta u odnosu na onu županije.

Tablica 4: Izvoz i uvoz u 2015. prema podacima iz GFI

u 000 kuna

Šifra i opis djelatnosti (NKD 2007)	Izvoz			Uvoz			Saldo
	2015	indeks '15/'14	udio	2015	indeks '15/'14	udio	2015
C 13 Proizvodnja tekstila	9.567	110,9	0,2%	2.570	86,0	0,1%	6.997
C 14 Proizvodnja odjeće	577.395	6216,5	12,8%	360.147	2707,3	14,4%	217.249
Ukupno gospodarstvo Županije	4.505.617	121,4	100%	2.501.644	133,0	100%	2.003.974

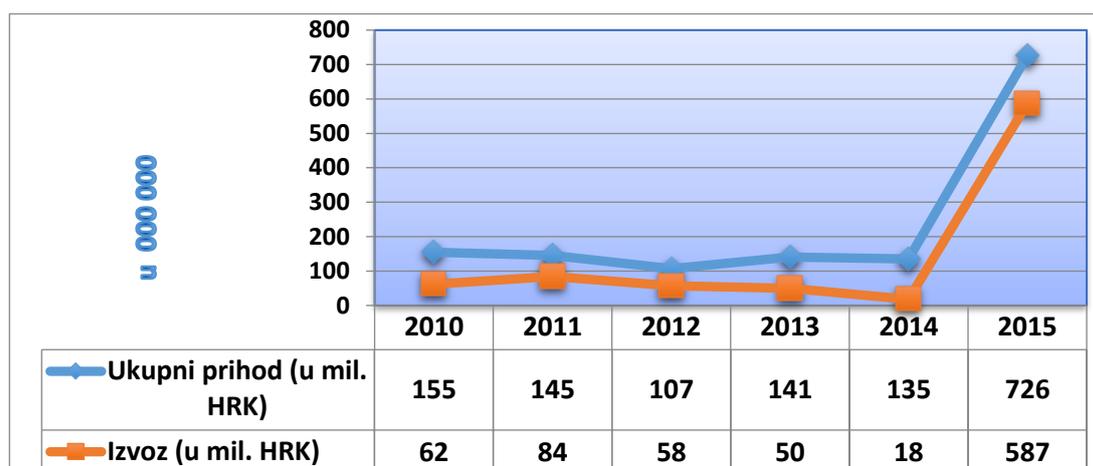
Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Proizvodnja tekstila u 2015. godini (Tablica 4) povećala je izvoz za 11% u odnosu na 2014. godinu dok je uvoz manji za 14%, a saldo robne razmjene je pozitivan i iznosi gotovo 7 milijuna kuna.

Proizvodnje odjeće 2014. bilježila je izvoz u iznosu nešto višem od 9 milijuna kuna, dok je izvoz za 2015. godinu iznosio 577 milijuna kuna. Razlog toj pozitivnoj razlici od 568 milijuna kuna je promjena sjedišta tvrtke Olimpias tekstil d.o.o. (Benetton) iz Istarske županije u Osječko-baranjsku.

Promatrajući kretanje ukupnih prihoda i izvoza djelatnosti proizvodnje tekstila i odjeće u razdoblju 2010. do 2015.g. (Grafikon 4.) vidimo veliki skok vrijednosti za oba pokazatelja u 2015. što je rezultat spomenute promjene sjedišta tvrtke Olimpias tekstil iz Labina u Osijek.

Grafikon 4: Kretanje ukupnog prihoda i izvoza u djelatnostima proizvodnje tekstila i proizvodnje odjeće u OBŽ

Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Proizvodnja tekstila jedna je od najstarijih i najvećih svjetskih industrijskih djelatnosti te ima važnu ulogu u ukupnoj svjetskoj proizvodnji, potencijalu zapošljavanja i trgovini u mnogim zemljama u razvoju. Niska kapitalna intenzivnost temeljno je obilježje djelatnosti proizvodnje tekstila i odjeće koja upućuju na činjenicu da se ova industrija teže prilagođava novim globalnim trendovima.

Industrijsku djelatnost proizvodnje odjeće obilježava proizvodnja usmjerena na poslove dorade. Takva usmjerenost znači da poduzeća imaju zadane cijene i usvojen know how od inozemnog kupca. S obzirom na globalno širenje proizvoda iz azijskih zemalja, može se zaključiti da postoji opasnost od novih konkurenata i zamjenskih proizvoda, koji prvenstveno konkuriraju nižom cijenom. Gubitak usporednih prednosti proizvodnje odjeće vezan je uz spore strukturne prilagodbe, što je rezultiralo padom izvoza značajnog dijela tekstilnih i odjevnih proizvoda na tržište EU-a. Perspektive za budući rast i razvoj hrvatske proizvodnje odjeće te ostvarivanje većih cijena proizvoda temelje se na preusmjeravanju s poslova dorade na vlastitu proizvodnju, no to znači i veća ulaganja u istraživanje i razvoj, marketing, vlastitu robnu marku i razvijanje prodajne mreže. Hrvatska bi poduzeća trebala ustrajati na fleksibilnosti, kvaliteti, brzini isporuke i stručnosti radne snage. Razvoj vlastite marke, ponuda visoko kvalitetnih proizvoda i dodatnih usluga te konkurentne cijene također su ključni pri repozicioniranju na tržištu.

PRERADA DRVA, PROIZVODI OD DRVA I PROIZVODNJA NAMJEŠTAJA

Drveno prerađivačka industrija je radno intenzivna grana industrije, izvezno orijentirana i zauzima značajno mjesto u gospodarstvu Osječko-baranjske županije.

Osječko-baranjska županija raspolaže kapacitetima za proizvodnju piljene građe, građevinskih elemenata od drva, građevinske stolarije, ambalaže od drva, kuhinjskog i ostalog namještaja, te drugih proizvoda od drva. Prema podacima FINE u 2015. godini (Tablica 1) industrijska grana prerada drva i proizvodi od drva imala je rast ukupnog prihoda od 8,3 %, a zbog gubitaka ostvarila je negativan financijski rezultat od -11.9 milijuna kuna, dok je proizvodnja namještaja imala pad prihoda (za 32,5%), ali je ostvarila pozitivan financijski rezultat u iznosu od 1,5 milijuna kuna. U ukupnosti nastavljaju se negativni trendovi drvne industrije Osječko-baranjske županije koja u 2015. ima negativan konsolidirani financijski rezultat od 10,4 milijuna kuna.

Tablica 1: Financijski rezultati poduzetnika Osječko-baranjske županije za 2015.

u 000 kn

Šifra	Djelatnost	Br.pod.	Ukupni prihod	indeks '15/'14	Dobit	indeks '15/'14	Gubitak	indeks '15/'14	Konsol. fin. rez.
C	Prerađivačka industrija	520	7.250.109	111,5	237.242	101,3	179.723	87,3	57.519
C16	prerada drva i proiz. od drva	55	379.333	108,3	9.891	67,3	21.809	202,2	-11.918
C31	proizvodnja namještaja,	33	97.704	67,5	6.756	193,1	5.244	13,7	1.512
Ukupno prerada drva i namještaj		88	477.037	96,3	16.647	91,4	27.053	55,2	-10.406

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Grafikon 1: Kretanja dobiti i gubitka u djelatnostima prerade drva i proizvoda od drva, te proizvodnje namještaja u OBŽ

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Drvena industrija Osječko-baranjske županije kroz promatrano razdoblje od 2010. do 2015.g. (Grafikon 1) ostvaruje negativan financijski rezultat poslovanja. Najveći gubitak ostvaren je u 2012. u iznosu od čak 71 milijun kuna, a od tada je u padu, ali je i dobit koja je bila najveća u 2013. (18,6 milijuna kuna) u laganom padu. Kroz cijelo promatrano razdoblje ostvaren je negativan financijski rezultat – najveći u 2010. kad je iznosio -61 milijun kuna, a najmanji u 2015. kad je iznosio -10 milijuna.

Dok u industriji namještaja broj zaposlenih (Tablica 2) i dalje pada, pa ih je u 2015. bilo 354 ili za 45,2% manje nego u 2014. u djelatnosti prerade drva broj zaposlenih je 876 i veći je za 7,7% u odnosu na

2104. Obje djelatnosti imaju veliki pad investicija u dugotrajnu imovinu: prerada drva za 63,1%, a namještaja za 76,3%. U obje djelatnosti zajedno investicije u 2015. iznose tek 4,3 milijuna kuna.

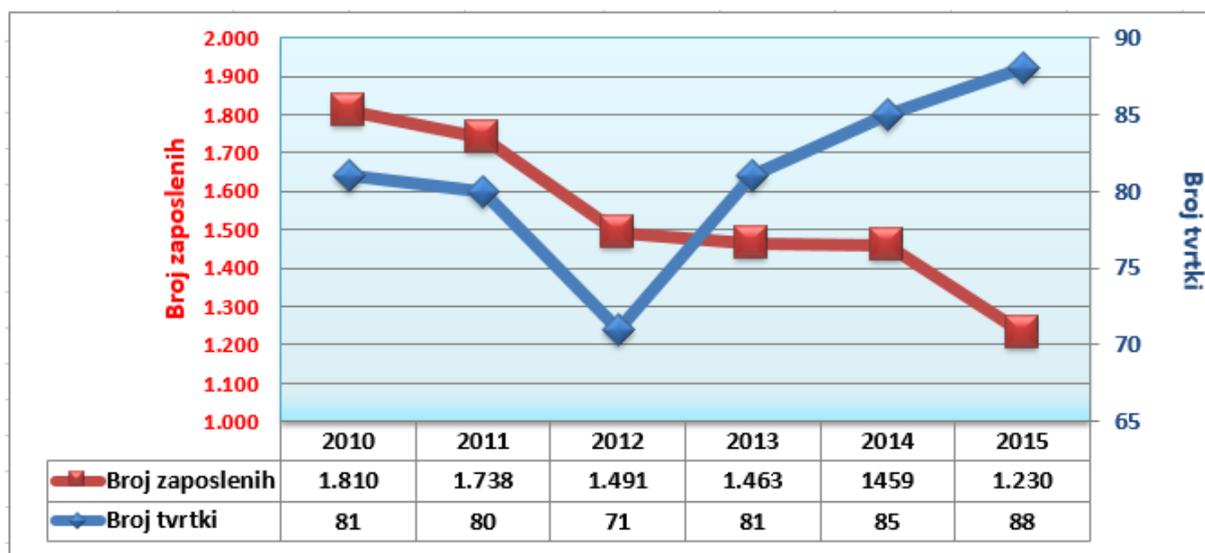
Tablica 2: Broj zaposlenih i investicije poduzetnika Osječko-baranjske županije za 2015. g.

u 000 kn

Šifra i opis djelatnosti (NKD 2007)	Broj zaposlenih			Investicije u dugotr.imovinu		
	2015	indeks '15/'14	udio	2015	indeks '15/'14	udio
C 16 prerada drva i proiz. od drva	876	107,7	2,5%	4.132	36,9	0,3%
C 31 proizvodnja namještaja	354	54,8	1,0%	215	23,7	0,0%
Ukupno prerada drva i namještaj	1.230	84,3	3,5%	4.374	35,9	0,3%

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Grafikon 2: Kretanje broja zaposlenih i broja tvrtki u djelatnostima prerade drva i proizvoda od drva, te proizvodnje namještaja u OBŽ

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Broj tvrtki u drvnjoj industriji Osječko-baranjske županije u 2015. godini je 88 dok je u 2010. bilo 81 tvrtka (Grafikon 2), dakle rastao je, dok je broj zaposlenih u istom razdoblju pao za trećinu, s 1.810 na 1.230.

Iz podataka u tablici 3. je vidljivo da su prosječne neto plaće u drvnjoj i industriji namještaja iako u porastu ipak prilično ispod prosječne neto plaće ukupnog gospodarstva Osječko-baranjske županije.

Tablica 3: Prosječna neto plaća u kunama prema podacima iz GFI u 2014. i 2015.g.

Djelatnost	2014	2015	Indeks
C 16 prerada drva i proiz. od drva	3.006	3.186	105,9
C 31 proizvodnja namještaja	2.618	2.896	110,6
Ukupno sve djelatnosti Županije	3.999	4.089	102,2

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Tablica 4: Izvoz i uvoz u 2015. prema podacima iz GFI

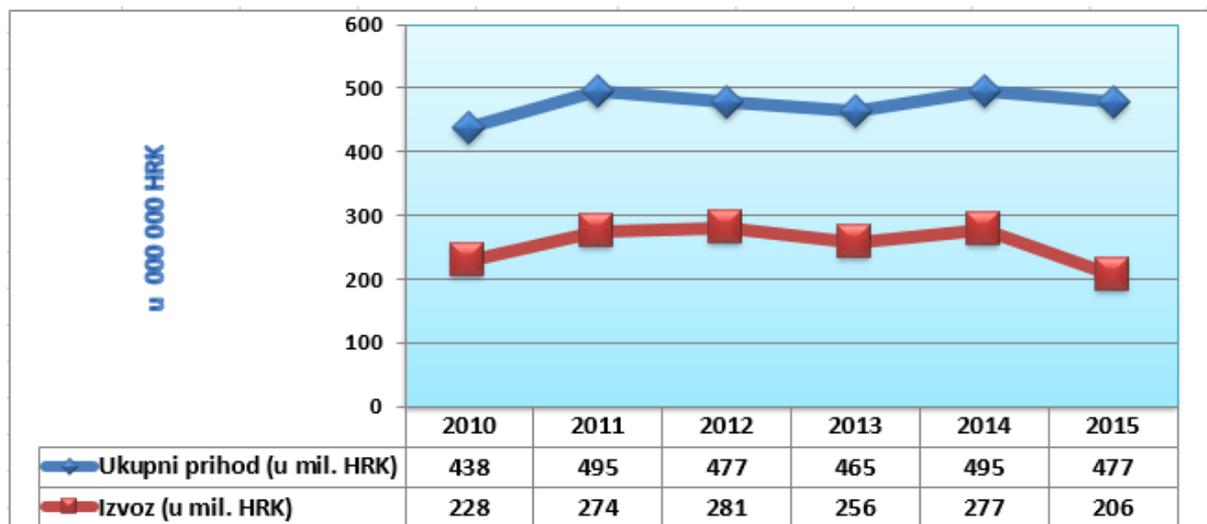
u 000 kuna

Šifra i opis djelatnosti (NKD 2007)	Izvoz			Uvoz			Saldo
	2015	indeks '15/'14	udio	2015	indeks '15/'14	udio	2015
C 16 prerada drva i proiz. od drva	196.283	100,5	4,4%	4.297	47,9	0,2%	191.986
C 31 proizvodnja namještaja	9.284	11,3	0,2%	19.246	117,6	0,8%	-9.962
Ukupno gospodarstvo Županije	4.505.617	121,4	100%	2.501.644	133,0	100%	2.003.974

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Tvrtka iz drvnog sektora su tradicionalno veliki izvoznici. U ukupnom izvozu gospodarstva Osječko-baranjske županije u 2015. (Tablica 4) one su sudjelovale sa 4,6% i ostvarile su ukupan izvoz u vrijednosti 205 milijuna kuna. Ujedno su ostvarile pozitivan saldo razmjene u iznosu od 182 milijuna. Pri tome je industrija prerade drva i proizvoda od drva povećala svoj izvoz za 0,5%, a proizvodnja namještaja smanjila za 88,6%. Izvoz prerada drva iznosio je 196 milijuna kuna, a proizvodnje namještaja 9,3 milijuna. Negativan saldo razmjene ostvarila je industrija proizvodnje namještaja u iznosu od 10 milijuna kuna. Pad pokazatelja u proizvodnji namještaja posljedica je, između ostalog, i stečaja donedavno najveće tvornice namještaja u županiji tvrtke A-G dinasa d.o.o. iz Beljevine. Međutim, tijekom 2015. otvorena je nova tvrtka za proizvodnju namještaja u Đurdenovcu pod nazivom Feniks drvo d.o.o. koja je preuzela dio proizvodnje i zaposlenih iz A-G dinasa.

Grafikon 3: Kretanje ukupnih prihoda i izvoza u djelatnostima prerade drva i proizvoda od drva, te proizvodnje namještaja

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Ukupni prihodi drvne industrije Osječko-baranjske županije u promatranom razdoblju od 2010. do 2015. godine (Grafikon 3) se kreću u rasponu od 438 do 495 milijuna kuna, s tim da su u 2015. ipak veći za 9% u odnosu na 2010.g. Vrijednost izvoza u promatranom razdoblju se kreće od 206 do 281 milijun kuna, a najniži iznos od 206 milijuna je upravo u posljednjoj, 2015. godini. Udio prihoda od prodaje u inozemstvu u ukupnim prihodima se u promatranom razdoblju kreće od 40 do 60%.

Hrvatska drvna industrija, koja se zadnjih godina pozicionirala kao jedna od najznačajnijih izvoznih djelatnosti, u prošloj je godini ostvarila izvoz veći od milijarde eura, točnije 1,045 milijardi, što je u odnosu na izvoz od prije 4 godine, koji je iznosio oko 700 milijuna eura, porast od gotovo 50%. Prosječna stopa rasta iznosila je 12% godišnje. Istodobno, uvoz je rastao sporije i povećan je s 389 na 503 milijuna dolara, što predstavlja u 2015. godini suficit od gotovo 50%. Hrvatska drvna industrija 65% svoje ukupne

proizvodnje plasira u izvoz, a uvozna je komponenta tek 5% što višestruko povećava dodanu vrijednost ovog sektora.

U ukupnoj vanjskotrgovinskoj razmjeni drvna industrija ima 10% udjela. No drvna industrija, koja ima više od 22.000 izravno zaposlenih, a sveukupno preko 50.000, danas je podinvestirana, tehnološki zaostaje i financijski je iscrpljena visokim nametima javnih rashoda. Istodobno je zamjetan pad udjela namještaja u izvozu što je potrebno zaustaviti. U razred deset najvećih tvrtki ove djelatnosti u RH po prihodu ušle su: Prima, Šerif Export – Import, Kronospan CRO, Cedari, Spačva, A.M.S. – Biomasa, Tvin, Spin Valis, DI Klana i Promming.

Prerada drva i šumarstvo pripadaju u skupinu važnih, strateških grana hrvatskog gospodarstva te su jedan od bitnih elemenata nacionalnog identiteta. U prošlom mandatu s upravom Hrvatskih šuma postignuti su neki pozitivni učinci poput sklapanja višegodišnjih ugovora, ali i izrazito negativni poput podizanja cijena drvne sirovine za 12%, te ukidanja ranijih količina manjim pilanama za prosječno 50%. Glavni prijedlozi strateških mjera u području drvne sirovine su:

1. Zabraniti ili ograničiti prodaju trupaca izvan Republike Hrvatske
2. Uspostaviti registar pilana
3. Preraditi čim veći dio sirovine u Republici Hrvatskoj
4. Model prodaje trupaca i rabatna politika

Za razvoj drvne industrije RH važno je povezivanje svih institucija gdje su udruženi predstavnici drvne industrije, primjena najnovijih tehnologija, brendiranje slavonskog hrasta, primjena dizajna i inovacija u proizvodnji namještaja te sektorsko obrazovanje.

PROIZVODNJA PAPIRA, PROIZVODA OD PAPIRA I TISKANJE

Prema NKD 2007. djelatnost C17 obuhvaća proizvodnju i preradu papira, a djelatnost C18 tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa. Tvrtke ove djelatnosti u Županiji proizvode sljedeće proizvode: celulozu, papir i karton, proizvode od papira i kartona, robu za kućanstvo i higijenu, uredski materijala od papira, tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa (tiskanje novina i ostalo tiskanje, usluge pripreme za tisak, knjigoveške i srodne usluge, te umnožavanje snimljenih zapisa)

Proizvodnja papira i proizvoda od papira jedna je od vodećih izvoznih djelatnosti u Županiji, i u strukturi izvoza županije u 2015. god. sudjeluje sa 6,8% (Tablica 4).

Tablica 1: Financijski rezultati poduzetnika Osječko – baranjske županije u 2015.g.

u 000 kuna								
Djelatnost	Br. pod.	Ukupni prihod	indeks '15/'14	Dobit	indeks '15/'14	Gubitak	indeks '15/'14	Konsol. fin. rez.
C Prerađivačka industrija	520	7.250.109	111,5	237.242	101,3	179.723	87,3	57.519
C17 Proizvodnja papira i proiz. od papira	15	508.823	87,1	42.354	54,5	1.968	115,9	40.386
C18 Tiskanje i umnožavanje	22	31.859	95,8	1.488	103,3	58	3,4	1.430
C17 i C18 ukupno	37	540.682	87,5	43.842	55,4	2.026	59,2	41.816
Ukupno Županija	4.298	23.136.562	102,2	782.212	67,1	728.900	62,9	53.312

Izvor: FINA, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Iz financijskih pokazatelja poslovanja poduzetnika u 2015. god. (Tablica 1) vidljivo je da je statističko izvješće FINI predalo 37 poduzetnika djelatnosti C17 i C18. U 2015. god ostvarili su prihod od 541 mil. kuna što je za 12,5% manje nego prethodne godine. Pri tome je proizvodnja papira ostvarila pad prihoda od 12,9%, a tiskanje i umnožavanje za 4,2%. Proizvodnja papira je u 2015. godini ostvarila ukupnu dobit u iznosu od 42,4 milijuna kuna dok je godinu prije ta dobit iznosila 77 mil. kuna, što čini pad od 44,6%. S druge strane u 2015. proizvodnja papira ostvarila je gubitak od gotovo 2 mil. kuna, 16% veći nego u prethodnoj godini. U konačnici, proizvodnja papira je u 2015.g. ostvarila pozitivan konsolidirani financijski rezultat u iznosu od 40,4 milijuna kuna.

Tiskanje i umnožavanje ostvarilo je ukupne prihode (Tablica 1) u iznosu od 31,9 mil. kuna, 4,2% manje u odnosu na 2014. god. Također, dobit je iznosila oko 1,5 mil. kuna, dok su gubici bili svega 59 tisuća kuna odnosno čak 96,6% manji u odnosu na prethodnu godinu. Posljedično je i konsolidirani financijski rezultat za granu tiskanja i umnožavanja pozitivan, i iznosi 1,4 mil. kuna.

Tablica 2. Broj zaposlenih i investicije poduzetnika Osječko-baranjske županije za 2015. g.

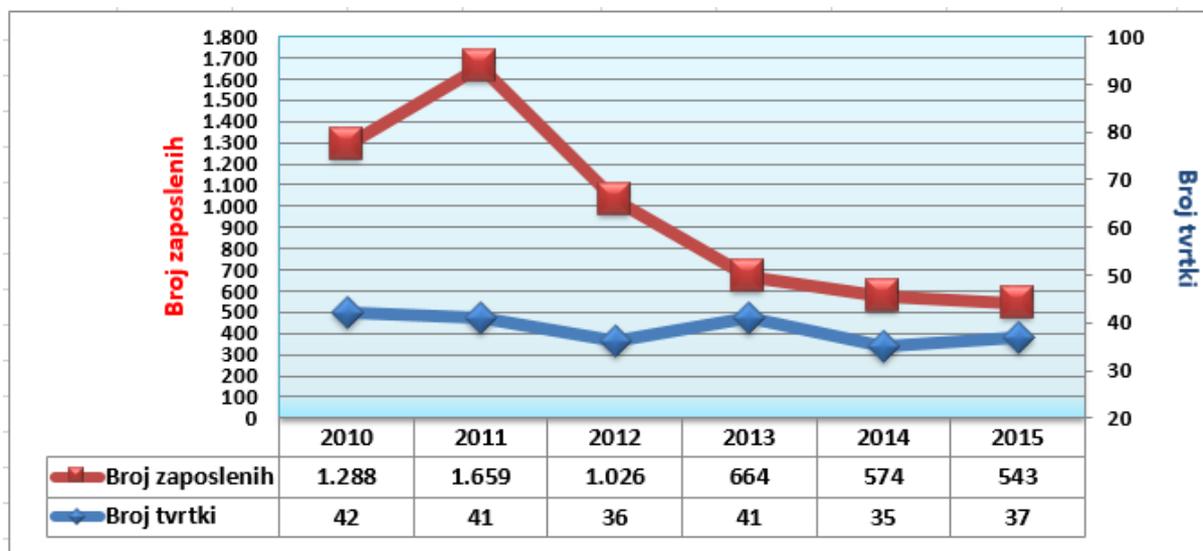
Šifra i opis djelatnosti (NKD 2007)	Broj zaposlenih			Investicije u dugotr.imovinu		
	2015	indeks '15/'14	udio	2015	indeks '15/'14	udio
	C17 Proizvodnja papira i proiz. od papira	424	90,8	1,2%	19.511	55,4
C18 Tiskanje i umnožavanje	119	111,2	0,3%	1.415	36,4	0,1%
C17 i C18 ukupno	574	86,4	1,6%	39.098	71,1	2,3%
Ukupno Županija sve djelatnosti	35.689	101,9	100%	1.295.725	76	100%

Izvor: FINA, obrada: HGK Županijska komora Osijek

U 2015. godini vidljivo je i znatno smanjenje broja zaposlenih (Tablica 2.) u proizvodnji papira i proizvoda od papira s 467 na 424 zaposlenika, dok je u tiskanju i umnožavanju povećan je broj zaposlenih za

11,2% odnosno sa 107 na 119 zaposlenika. U proizvodnji papira smanjene su investicije u dugotrajnu imovinu za 45,6%, a u tiskanju i umnožavanju smanjenje su na jednu trećinu.

Grafikon 1: Kretanja broja zaposlenih i broja tvrtki u djelatnostima proizvodnje papira te tiskanja i umnožavanja u OBŽ

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Grafikon 2: Kretanja ukupnog prihoda i izvoza u djelatnostima proizvodnje papira te tiskanja i umnožavanja u OBŽ

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Iz trenda kretanja broja zaposlenih (Grafikonu 1) vidljiv je veliki pad zaposlenih u 2012. i 2013. g., a isti trend je i kod ukupnog prihoda i izvoza (Grafikon 2). U tom razdoblju najznačajnija tvrtka za proizvodnju papira u jugoistočnoj Europi – Belišće d.d. dva puta je promijenila vlasnika. Prvo je to bila austrijska grupa Duropack, a u 2015. britanska tvrtka DS Smith, svjetski poznata grupacija za proizvodnju papira i ambalaže. U promatranom razdoblju provedeno je restrukturiranje, rezultat koje je i između ostalog spomenuti pad zaposlenih. Novi vlasnik je najavio nove investicije u tvrtki u Belišću.

Prosječna neto plaća po zaposlenom u djelatnosti proizvodnje papira i proizvoda od papira za 2015. god. (Tablica 3) iznosi 5.561 kunu što predstavlja rast od 5% u odnosu na 2014. godinu i znatno je iznad prosjeka neto plaće za cijelu Županiju (za 36%). U tiskarstvu je prosječna plaća 3.467 kn što je za 11% manje nego prethodne godine, a za 18% je manja nego prosječna neto plaća u ukupnom gospodarstvu županije.

Tablica 3: Prosječna neto plaća u kunama prema podacima FINE za 2014. i 2015. godinu

Djelatnost	2014	2015	indeks
C17 Proizvodnja papira i proiz. od papira	5.272	5.561	105
C18 Tiskanje i umnožavanje	3.880	3.467	89
Ukupno sve djelatnosti Županije	3.999	4.089	102

Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Tablica 4: Izvoz i uvoz u 2015. prema podacima iz GFI

u 000 kuna

Šifra i opis djelatnosti (NKD 2007)	Izvoz			Uvoz			Saldo
	2015	indeks '15/'14	udio	2015	indeks '15/'14	udio	2015
C17 Proizvodnja papira i proiz. od papira	306.844	90,7	6,8%	179.797	95,5	7,2%	127.046
C18 Tiskanje i umnožavanje	4.104	169,2	0,1%	127	494,6	0,0%	3.977
C17 i C18 ukupno	310.948	91,3	6,9%	179.924	95,6	7,2%	131.023
Ukupno gospodarstvo Županije	4.505.617	121,4	100%	2.501.644	133,0	100%	2.003.974

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Proizvodnja papira i proizvoda od papira jedna je od značajnijih djelatnosti u gospodarstvu županije kada se promatra vanjskotrgovinska razmjena (Tablica 4). Tako je u 2015. ostvareno 306,9 milijuna kuna izvoza uz pad od 9,3% u odnosu na 2014. godinu, a izvoz ove djelatnosti je 6,8% ukupnog izvoza Županije (u 2010. udio je bio 19%). Uvoz od 180 milijuna kuna je 7,2% ukupnog uvoza Županije i manji je 4,5% u odnosu na 2014. godinu. Ostvareni saldo razmjene u 2015. godini je pozitivan i iznosi 127 milijuna kuna.

KEMIJSKA INDUSTRIJA

U djelatnosti kemijske industrije prisutno je 13 tvrtki na području OBŽ (Tablica 1), isto kao i u 2014. godini. Ukupni prihod u 2015. godini povećan je za 3,1% i iznosio je 843 milijuna kuna. Ostvareno je povećanje dobiti u odnosu na 2014. od 11,1% i u 2015. iznosi 29,7 milijuna kuna. Gubitak razdoblja u ovoj djelatnosti u 2015. iznosi svega 286 tisuća kuna dok je godinu prije bio 2 milijuna kuna. Ostvaren je pozitivan konsolidirani financijski rezultat u iznosu od 29,5 milijuna kuna.

Tablica 1: Financijski rezultati poduzetnika Osječko – baranjske županije u 2015.g.

u 000 kuna

Djelatnost	Br.pod.	Ukupni prihod	indeks '15/'14	Dobit	indeks '15/'14	Gubitak	indeks '15/'14	Konsol. fin. rez.
C Prerađivačka industrija	520	7.250.109	111,5	237.242	101,3	179.723	87,3	57.519
C 20 Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	13	843.470	103,1	29.734	111,1	286	13,8	29.448
Ukupno Županija	4.298	23.136.562	102,2	782.212	67,1	728.900	62,9	53.312

Izvor: FINA, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Broj zaposlenih u kemijskoj industriji Osječko-batanjske županije u 2015. godini (Tablica 2) je 996, što je samo za 1 manje u odnosu na prethodnu godinu. Unatoč tome što su u cjelokupnom gospodarstvu županije investicije bilježile snažan pad od 24%, u proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda investicije u dugotrajnu imovinu su značajno porasle u 2015. u odnosu na 2014. i to za 80,6% te iznose 32,5 milijuna kuna.

Tablica 2: Broj zaposlenih i investicije poduzetnika Osječko-baranjske županije za 2015. g.

u 000 kn

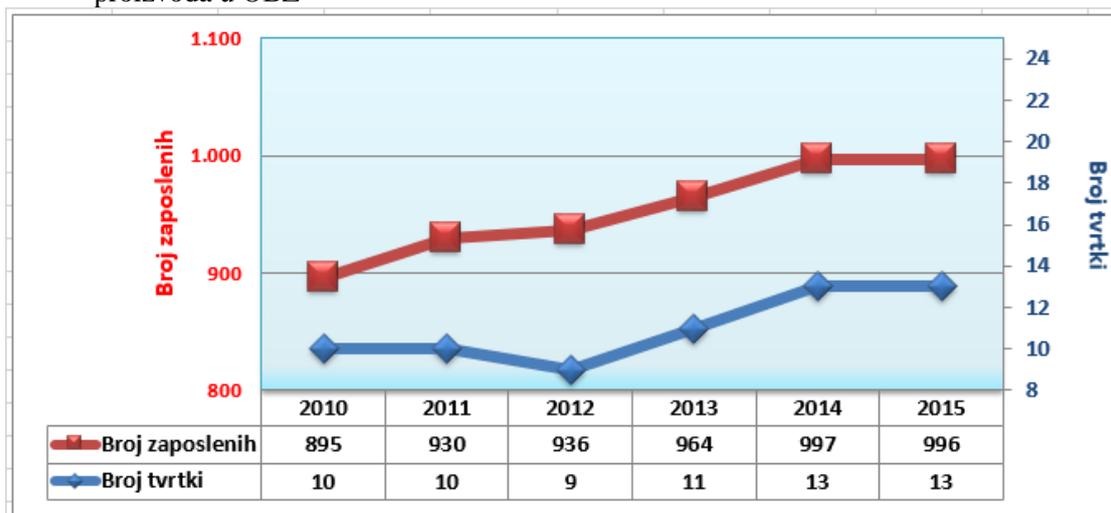
Šifra i opis djelatnosti (NKD 2007)	Broj zaposlenih			Investicije u dugotr.imovinu		
	2015	indeks '15/'14	udio	2015	indeks '15/'14	udio
C 20 Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	996	99,9	2,8%	32.491	180,6	2,5%
Ukupno Županija sve djelatnosti	35.689	101,9	100%	1.295.725	76	100%

Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

U Grafikonu 1 se vidi da broj zaposlenih u kemijskoj industriji županije pokazuje blagi trenda rasta u promatranom razdoblju od 2010. do 2015.g. Tako je broj zaposlenih s 895 u 2010. narastao na 996 u 2015.g.

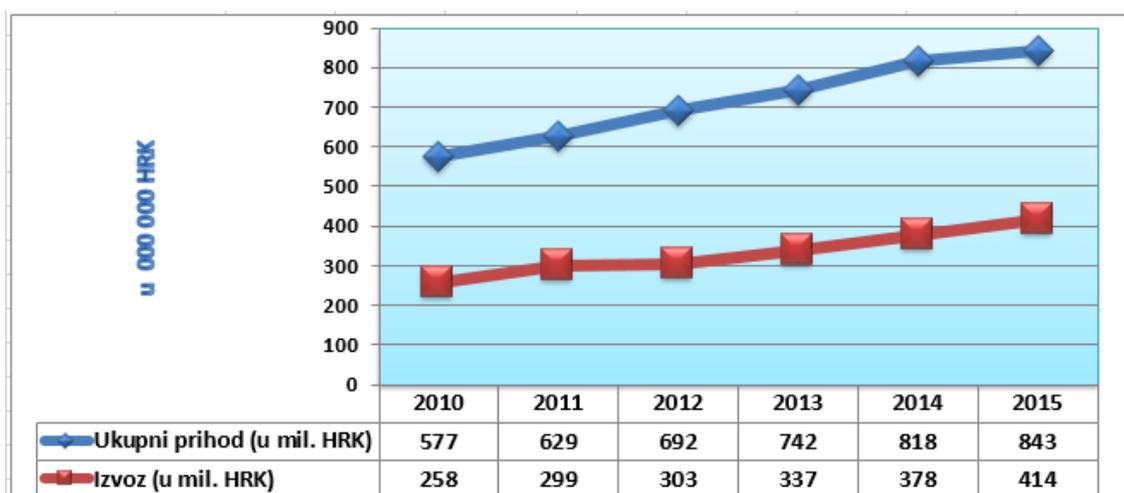
Isti trend je kod ukupnih prihoda i izvoza što je vidljivo u Grafikonu 2. Ukupni prihod u 2010. je iznosio 577 milijuna kuna, dok je u 2015. bio 843 milijuna. Izvoz je u 2010. iznosio 258 milijuna kuna, a u 2015. je bio 414 kuna. Iz podataka, a i grafikona je vidljivo da je gotovo 50% ukupnih prihoda ostvareno kroz izvoz. Udio prihoda od prodaje u inozemstvu u ukupnim приходima u promatranom razdoblju se kreće od 43 do 49%.

Grafikon 1: Kretanje broja zaposlenih i broja tvrtki u djelatnosti proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda u OBŽ

Izvor: FINA, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Grafikon 2: Kretanje ukupnog prihoda i izvoza za djelatnost proizvodnje kemikalija u OBŽ

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Prema podacima FINA-e u 2015. godini (Tablica 3.) prosječna neto plaća zaposlenih u kemijskoj industriji iznosi 4.305 kuna i za 3% je veća u odnosu na 2014. godinu, dok je u odnosu na prosječnu neto plaću u cjelokunom gospodarstvu županije veća za 5,3%

Tablica 3: Prosječna neto plaća u kunama prema podacima FINA-e u 2014. i 2015.g.

Djelatnost	2014	2015	indeks
C 20 Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	4.170	4.305	103
Ukupno sve djelatnosti Županije	3.999	4.089	102

Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Tablica 4: Izvoz i uvoz u 2015. prema podacima iz GFI

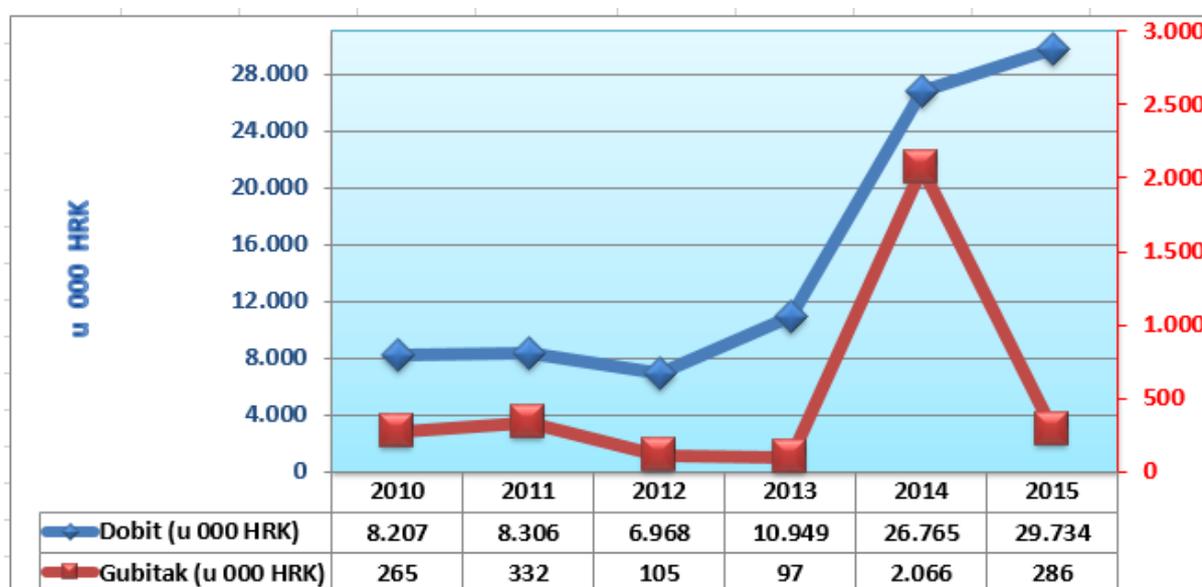
u 000 kuna

Šifra i opis djelatnosti (NKD 2007)	Izvoz			Uvoz			Saldo 2015
	2015	indeks '15/'14	udio	2015	indeks '15/'14	udio	
C 20 Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	414.016	109,6	9,2%	320.352	102,9	12,8%	93.665
Ukupno gospodarstvo Županije	4.505.617	121,4	100%	2.501.644	133,0	100%	2.003.974

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Proizvodnja kemijskih proizvoda, uz još nekoliko drugih djelatnosti, spada među najvažnije izvozničke djelatnosti županije s udjelom od 9,2% u ukupnom izvozu gospodarstva županije u 2015. godini (Tablica 4). Tako je izvoz u 2015. iznosio 414 milijuna kuna i bio je veći za 9,6% u odnosu na 2014. godinu. Uvoz ostvaren u 2015. iznosio je 320,4 milijuna kuna uz povećanje od 2,9% u odnosu na godinu prije, a ostvaren je pozitivan saldo u iznosu od 93,7 milijuna kuna, veći za 29,2% u odnosu na 2014. godinu.

Grafikon 8: Kretanje dobiti i gubitka za djelatnost proizvodnje kemikalija u OBŽ

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Djelatnost proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda kroz promatrano razdoblje od 2010. godine ostvaruje značajan pozitivan financijski rezultat, a posebno je veliki ostvaren u posljednje dvije godine: 24,7 milijuna kuna u 2014. te gotovo 30 milijuna u 2015. godini.

INDUSTRIJA GRADITELJSKIH MATERIJALA

Djelatnost proizvodnje ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda obuhvaća preradu nemetalnih mineralnih sirovina s ciljem proizvodnje sirovina i poluproizvoda namijenjenih prvenstveno građevinarskoj industriji (proizvodnja cementa, vapna, gipsa, kamena, mineralne vune, te proizvoda od stakla, keramike, porculana, kao i prethodno navedenih materijala). Potražnja za proizvodima ove djelatnosti stoga je izrazito ciklički ovisna o kretanjima u građevinskoj industriji i investicijskim aktivnostima države, a koje su posredno vezane uz opće stanje u gospodarstvu. Kriza građevinske industrije i pad infrastrukturnih projekata utjecali su na smanjenje potražnje za proizvodima ove industrijske djelatnosti.

Smanjenje broja tvrtki u industriji graditeljskih materijala u Osječko-baranjskoj županiji (C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda) u 2015. u odnosu na prethodnu godinu neznatno je, za dvije tvrtke, te je 25 tvrtki predalo završno godišnje izvješće FINA-i. Ukupni prihodi u 2015. godini iznosili su 612,7 mil. kuna i veći su za 7,9% u odnosu na 2014.g.

Tab.1: Financijski rezultati poduzetnika Osječko – baranjske županije u 2015.g.

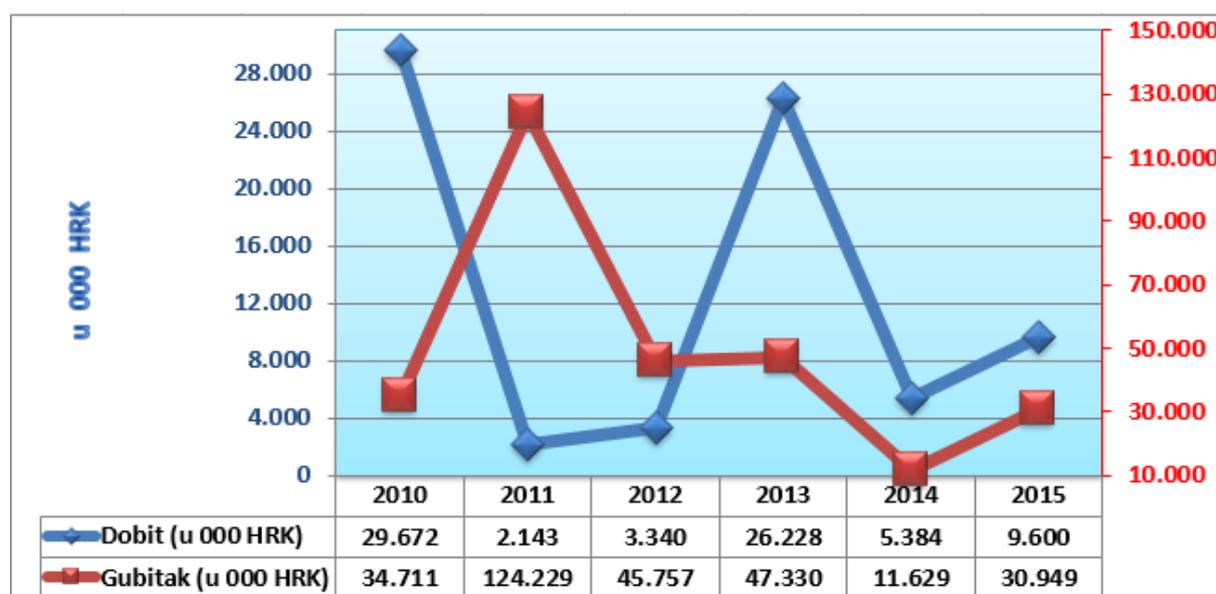
u 000 kuna

Djelatnost	Br. pod.	Ukupni prihod	indeks '15/'14	Dobit	indeks '15/'14	Gubitak	indeks '15/'14	Konsol. fin. rez.
C Prerađivačka industrija	520	7.250.109	111,5	237.242	101,3	179.723	87,3	57.519
C 23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	25	612.729	107,9	9.600	178,3	30.949	266,1	-21.348
Ukupno Županija	4.298	23.136.562	102,2	782.212	67,1	728.900	62,9	53.312

Izvor: FINA, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Dobit u 2015. godini iznosi 9,6 milijuna kuna i veća je za čak 78,3% u odnosu na 2014. godinu. Gubitak razdoblja u vrijednosti od 31 milijun kuna 75,4% veći je gotovo 3 puta u odnosu na 2014. godinu, tako da je konsolidirani financijski rezultat razdoblja negativnog predznaka i iznosi 21,3 milijuna kuna dok je u 2014. godini bio negativnih svega 6 milijun kuna.

Grafikon 1: Kretanje dobiti i gubitka u djelatnosti proizvodnje ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda u OBŽ

Izvor: FINA, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Industrija građevnih materijala i dalje prolazi kroz teško razdoblje. U promatranom razdoblju od 2010. do 2015. poslovala je negativno, a najveći negativan rezultat bio je u 2011. kada je iznosio 122 milijuna kuna, jer te je godine gubitak bio 124 milijuna, a dobit samo 2 milijuna kuna.

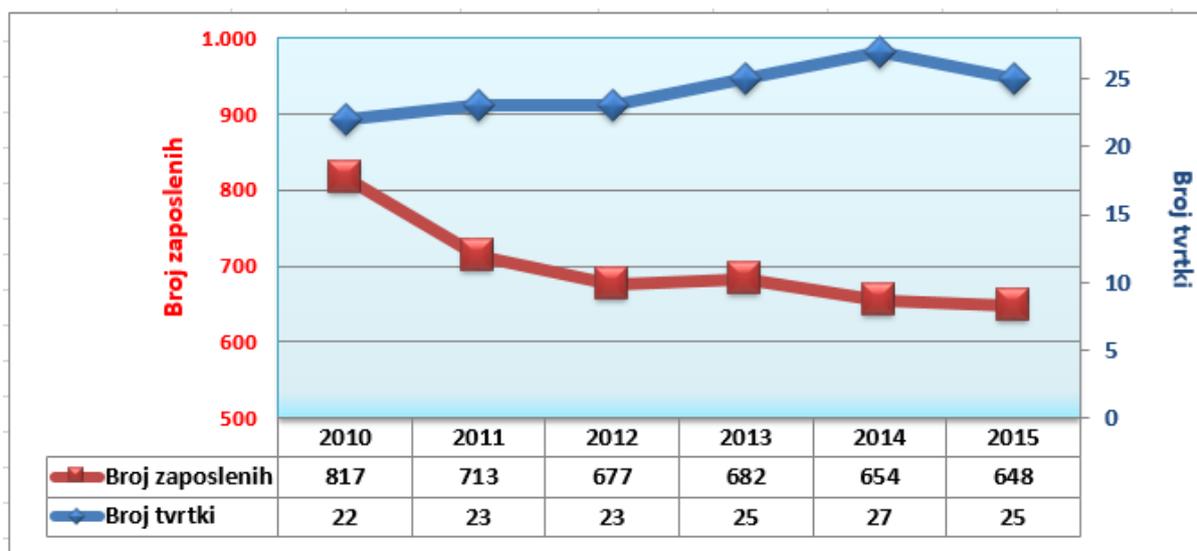
Broj zaposlenih u proizvodnji građevinskog materijala u Osječko-baranjskoj županiji u 2015. godini smanjio se sa 654 na 648, odnosno za 0,9%. Investicije u dugotrajnu imovinu smanjene su za neznatnih 0,3% u odnosu na godinu dana prije i iznose 8,7 milijuna kuna, a u odnosu na ukupne investicije u svim djelatnostima to je tek 0,7%.

Tablica 2: Broj zaposlenih i investicije poduzetnika Osječko-baranjske županije za 2015. g.
u 000 kn

Šifra i opis djelatnosti (NKD 2007)	Broj zaposlenih			Investicije u dugotr.imovinu		
	2015	indeks	udio	2015	indeks	udio
C 23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	648	99,1	1,8%	8.690	99,7	0,7%
Ukupno Županija sve djelatnosti	35.689	101,9	100%	1.295.725	76	100%

Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Grafikon 2: Kretanje broja zaposlenih i broja tvrtki u djelatnosti proizvodnje ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda u OBŽ

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Iako je broj tvrtki čija je osnovna djelatnost proizvodnja građevinskih materijala u promatranom razdoblju od 2010. godine malo narastao – s 22 na 25 – broj zaposlenih se smanjio gotovo za četvrtinu: s 817 na 648, što je još jedan od pokazatelja koji govore o teškom razdoblju za ovu djelatnost.

Tablica 3: Prosječna neto plaća u kunama prema podacima FINA-e u 2014. i 2015. godini

Djelatnost	2014	2015	indeks
C 23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	5.196	5.385	104
Ukupno sve djelatnosti Županije	3.999	4.089	102

Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

U proizvodnji građevinskih materijala u 2015. godini prosječna neto plaća iznosi 5.385 kuna i viša je u odnosu na plaću za 2014. godinu za 4%, a u odnosu na prosječnu neto plaću u ukupnom gospodarstvu županije veća je za 30%.

Tablica 4: Izvoz i uvoz u 2015. prema podacima iz GFI

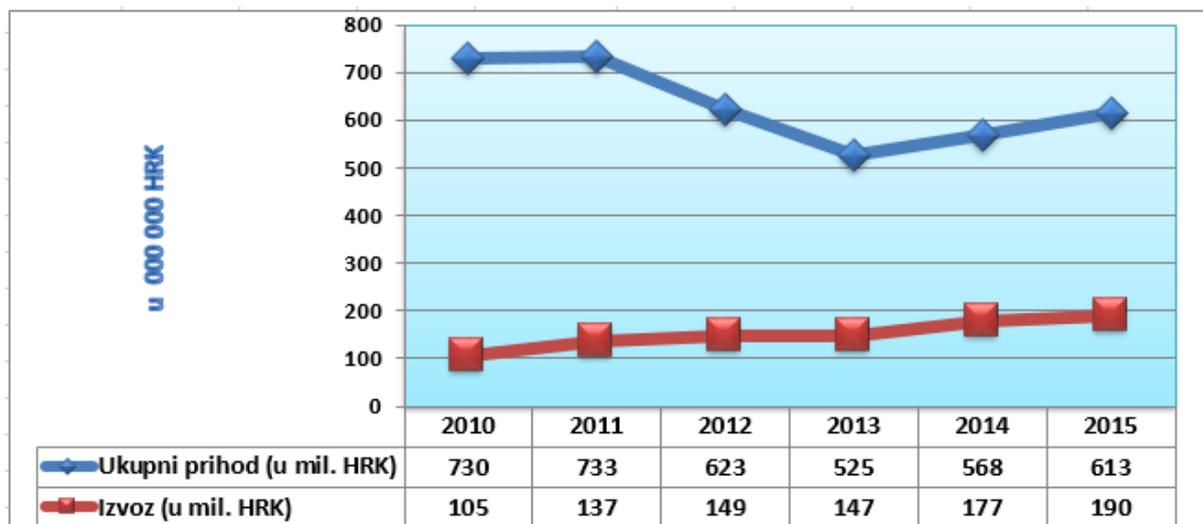
u 000 kuna

Šifra i opis djelatnosti (NKD 2007)	Izvoz			Uvoz			Saldo
	2015	indeks '15/'14	udio	2015	indeks '15/'14	udio	2015
C 23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	189.636	107,3	4,2%	93.026	96,5	3,7%	96.610
Ukupno gospodarstvo Županije	4.505.617	121,4	100%	2.501.644	133,0	100%	2.003.974

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Djelatnost proizvodnje ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda ostvarila je u 2015.g. (Tablica 4) izvoz u vrijednosti od 189,6 milijuna kuna što je za 4,2% više u odnosu na 2014.g. Uvoz u iznosu od 93 milijuna kuna manji je za 3,5% u odnosu na 2014. te je ostvaren pozitivan saldo razmjene u iznosu od 96,6 milijuna kuna. Industrija građevinskih materijala ostvaruje 4,2% ukupnog izvoza gospodarstva županije.

Grafikon 3: Kretanje ukupnog prihoda i izvoza u djelatnosti proizvodnje ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda u OBŽ

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Ukupni prihodi djelatnosti proizvodnje građevinskih materijala u promatranom razdoblju od 2010. do 2015. (Grafikon 3) pokazuju trend pada do 2013. godine, da bi nakon toga, u posljednje dvije godine rasli. Što se tiče izvoza, kroz cijelo promatrano razdoblje on je u porastu, pa su tako 2010. godine prihodi od prodaje u inozemstvu iznosili 105 milijuna kuna i sudjelovali su samo sa 14% u ukupnim prihodima, dok su u 2015. narasli na 190 milijuna kuna i tada u ukupnim prihodima sudjeluju s 31%.

METALOPRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA I STROJOGRAĐNJA

U djelatnosti **proizvodnje osnovnih metala (C24)** te **proizvodnji gotovih metalnih proizvoda osim strojeva i opreme (C25)** prema podacima FINA-e (Tablica 1) godišnje financijsko izvješće (GFI) za poslovanje u 2015. godini predalo je 79 tvrtki sa sjedištem u Osječko-baranjskoj županiji: dvije u proizvodnji osnovnih metala te 77 tvrtki u proizvodnji gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme. U odnosu na 2014. godinu, jednak je broj tvrtki u proizvodnji osnovnih metala, a 8 više u proizvodnji gotovih metalnih proizvoda.

U proizvodnji osnovnih metala ukupni prihod je iznosio 3,9 mil. kuna (Tablica 1) što predstavlja rast ukupnih prihoda za 5,6% u odnosu na 2014. godinu. Dobit je skromna: 82 tisuće kuna, gubitak nema, a pa je konsolidirani financijski rezultat jednak dobiti.

U proizvodnji gotovih metalnih proizvoda ukupni prihod u 2015. je iznosio 358 milijuna kuna (tablica 1) što je za 6,3% više u odnosu na prethodnu godinu. Dobit se smanjila za trećinu iznosa iz 2014. godine, i iznosi 15,8 mil.kuna, dok je gubitak također manji u odnosu na 2014. godinu i to za 37,5% i iznosi 14 mil.kuna. Rezultat smanjene dobiti i gubitka je pozitivan konsolidirani financijski rezultat u iznosu od 1,6 milijuna kuna.

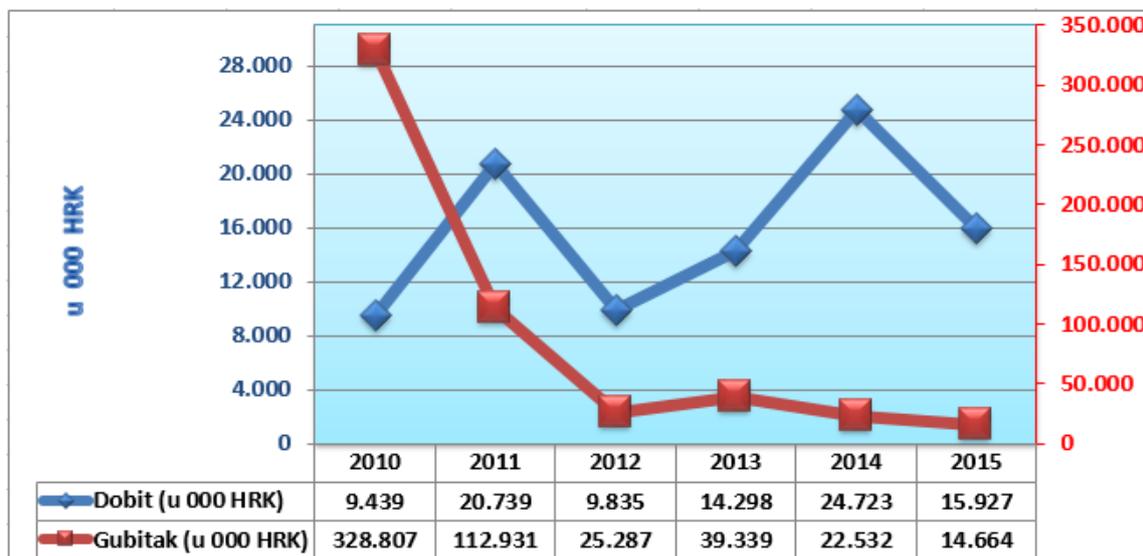
Tablica 1: Financijski pokazatelji poslovanja poduzetnika Osječko-baranjske županije za 2015. g.

u 000 kuna

Šifra	Djelatnost	Br.pod.	Ukupni prihod	indeks '15/'14	Dobit	indeks '15/'14	Gubitak	indeks '15/'14	Konsol. fin. rez.
C	Prerađivačka industrija	520	7.250.109	111,5	237.242	101,3	179.723	87,3	57.519
C24	Proizvodnja osnovnih metala	2	3.868	105,6	82	187,1	0	0,0	82
C25	Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda	77	358.287	106,3	15.845	64,2	14.224	62,5	1.621
	Ukupno Županija	4.298	23.136.562	102,2	782.212	67,1	728.900	62,9	53.312

Izvor: Fina, obrada HGK Županijska komora Osijek

Grafikon 1: Kretanja dobiti i gubitka za tvrtke djelatnosti proizvodnje osnovnih metala i proizvodnje gotovih metalnih proizvoda u OBŽ

Izvor: Fina, obrada HGK Županijska komora Osijek

Dobit promatranih djelatnosti u razdoblju od 2010. do 2015. godine (Grafikon 1) se kretala u rasponu 9 do 25 milijuna kuna s tim da je na kraju promatranog razdoblja bila za 50% veća nego na početku. Što se gubitka tiče on je s 329 milijuna kuna u 2010. pao na 14,6 milijuna u 2015. Veliki iznos gubitka u prve dvije promatrane godine – 2010. i 2015. se uglavnom odnosi na poslovanje bivše tvrtke Limex i partneri iz Donjeg Miholjca. U 2014. i 2015. godini navedene djelatnosti ostvaruju pozitivan konsolidirani financijski rezultat.

U proizvodnji osnovnih metala broj zaposlenih u 2015. godini je 9, za 1 manje nego u 2014. (Tablica 2). U proizvodnji proizvoda od metala broj zaposlenih povećao se za 6,7% odnosno 59 zaposlenika te je u 2015. je iznosio 939 zaposlenih. Investicija u djelatnosti proizvodnje osnovnih metala zanemarive su i iznose 2 tisuće kuna, dok su u proizvodnji proizvoda od metala iznosile 9,4 milijun kuna, što predstavlja povećanje gotovo 4,5 puta u odnosu na prošlogodišnje vrijednosti.

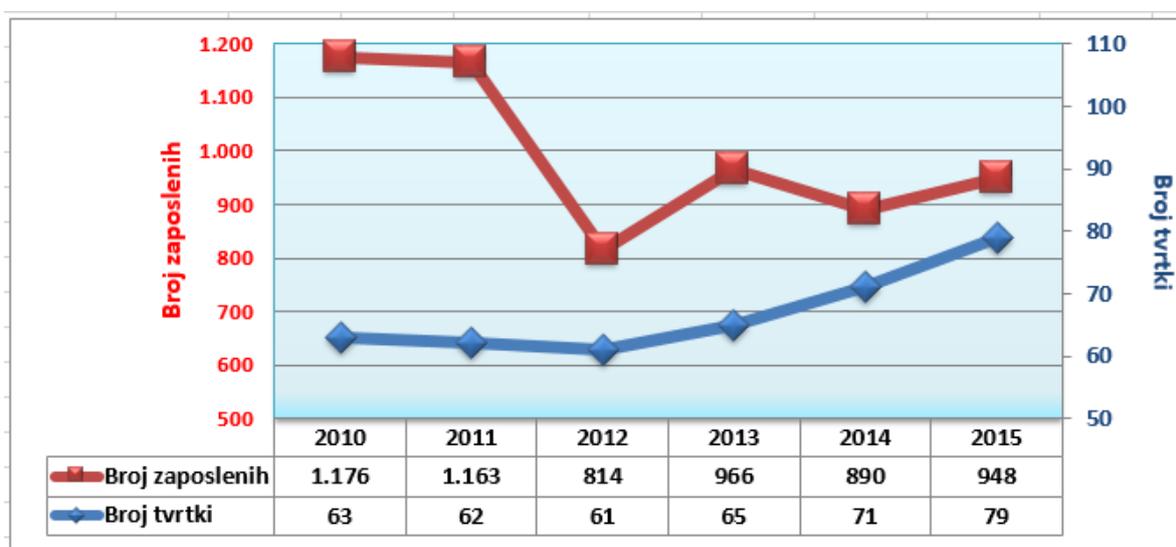
Tablica 2: Broj zaposlenih i investicije poduzetnika Osječko-baranjske županije za 2015. g.

u 000 kn

Šifra i opis djelatnosti (NKD 2007)	Broj zaposlenih			Investicije u dugotr.imovinu		
	2015	indeks '15/'14	udio	2015	indeks '15/'14	udio
C 24 Proizvodnja osnovnih metala	9	90	0,0%	2	-	0,0%
C 25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda	939	106,7	2,6%	9.380	437,6	0,7%
Ukupno Županija sve djelatnosti	35.689	101,9	100%	1.295.725	76	100%

Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Grafikon 2: Kretanje broja zaposlenih i broja tvrtki za djelatnosti proizvodnje osnovnih metala i proizvodnje gotovih metalnih proizvoda u OBŽ

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Broj tvrtki promatranih djelatnosti (Grafikon 2) u razdoblju od 2010. do 2015. sa sjedištem na području Osječko-baranjske županije u laganom je porastu: u 2010. broj tvrtki je bio 63, a u 2015. godini je 79. Isti trend nije i u slučaju broja zaposlenih koji se smanjio s 1.176 koliko je bilo zaposlenih u 2010. na 948 koliko ih je bilo u 2015.g.

U Osječko-baranjskoj županiji prosječna neto plaća u proizvodnji osnovnih metala tijekom 2015. g. (Tablica 3) iznosila je 3.333 kuna što je za 9% viša plaća u odnosu na plaću iz 2014. godine, dok je u proizvodnji gotovih metalnih proizvoda iznosila 3.604 kuna što je za 2% viša plaća u odnosu na 2014. godinu. U obje proizvodne djelatnosti prosječna neto plaća niža je od prosječne neto plaće županijskog prosjeka svih djelatnosti koja je iznosila 4.089 kuna.

Tablica 3: Prosječna neto plaća u kunama prema podacima iz GFI u 2013. i 2014.

Djelatnost	2013	2014	indeks
C 24 Proizvodnja osnovnih metala	3.065	3.333	109
C 25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda	3.529	3.604	102
Ukupno sve djelatnosti Županije	3.999	4.089	102

Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Tablica 4: Izvoz i uvoz u 2015. prema podacima iz GFI

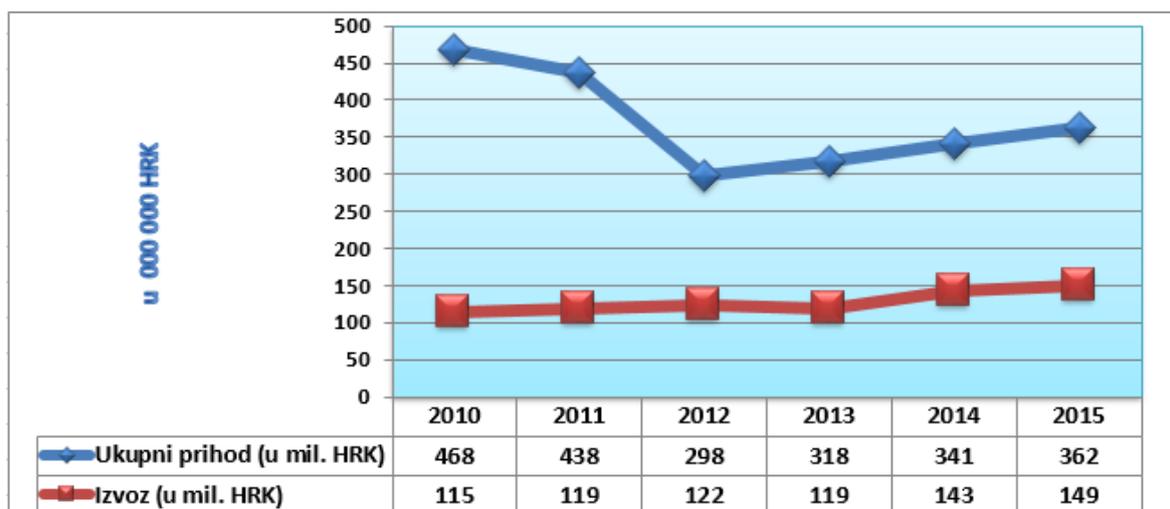
u 000 kuna

Šifra i opis djelatnosti (NKD 2007)	Izvoz			Uvoz			Saldo
	2015	indeks '15/'14	udio	2015	indeks '15/'14	udio	2015
C 24 Proizvodnja osnovnih metala	2.628	103,3	0,1%	682	119,8	0,0%	1.946
C 25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda	145.993	103,9	3,2%	21.159	77,3	0,8%	124.834
Ukupno gospodarstvo Županije	4.505.617	121,4	100%	2.501.644	133,0	100%	2.003.974

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Tvrke djelatnosti proizvodnje osnovnih metala (Tablica 4) ostvarile su u 2015.g. 2,6 milijuna kuna izvoza što je 3,3% više od prošlogodišnjeg iznosa, a tvrtke u proizvodnji gotovih metalnih proizvoda izvezle su 3,9% više u odnosu na 2014. godinu odnosno u vrijednosti od 146 mil. kuna. Uvoz tvrtki u proizvodnji osnovnih metala povećan je za 19,8% i iznosi 682 tisuće kuna, dok su tvrtke u proizvodnji gotovih metalnih proizvoda uvezle robe u vrijednosti 21 mil. kuna odnosno gotovo petinu manje od prošlogodišnjeg uvoza. U obje djelatnosti u 2015. ostvaren je pozitivan saldo u ukupnom iznosu od 126 milijuna kuna (veći za 11 milijuna kuna u odnosu na 2014. godinu)

Grafikon 3: Kretanje ukupnih prihoda i izvoza za tvrtke djelatnosti proizvodnje osnovnih metala i proizvodnje gotovih metalnih proizvoda u OBŽ

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Ukupni prihod promatrane dvije djelatnosti u razdoblju od 2010. do 2015. (Grafikon 3) je u laganom padu do 2012., a nakon toga raste, no u 2015. je on ipak za 100 milijuna manji nego u 2010. Izvoz ove dvije djelatnosti kroz promatrano razdoblje pokazuje lagani rast, pa je u 2010. iznosio 115 milijuna kuna, a u 2015. iznosi 149 milijuna.

Kretanja u djelatnosti proizvodnje metala ovise o stanju i kretanjima svjetskog gospodarstva i potražnji koju generiraju ključne partnerske industrije - strojogradnja, brodogradnja, automobilska industrija, energetika, građevinarska industrija i druge. Budući da je hrvatsko tržište premalo za značajniji rast proizvodnje, poduzeća iz promatrane djelatnosti prvenstveno moraju usmjeriti svoje proizvodne kapacitete na zemlje EU-a, što ujedno znači i povećanje razine produktivnosti imovine i radne snage, kako bi se moglo parirati stranoj konkurenciji

Broj tvrtki u **proizvodnji strojeva i uređaja** u 2015. godini (Tablica 5) koja su predala godišnji financijski izvještaj o poslovanju bilo je 28, jedna više u odnosu na godinu prije. Ukupni prihodi koje su ove tvrtke ostvarile iznose 947 milijuna kuna što je porast od 23% u odnosu na 2014.g. Pri tome su ostvarile 48 milijuna kuna dobiti i 4,1 milijuna kuna gubitka, te je ostvaren pozitivan konsolidirani financijski rezultat u iznosu od 44,3 milijun kuna, što je duplo više nego u 2014. godini

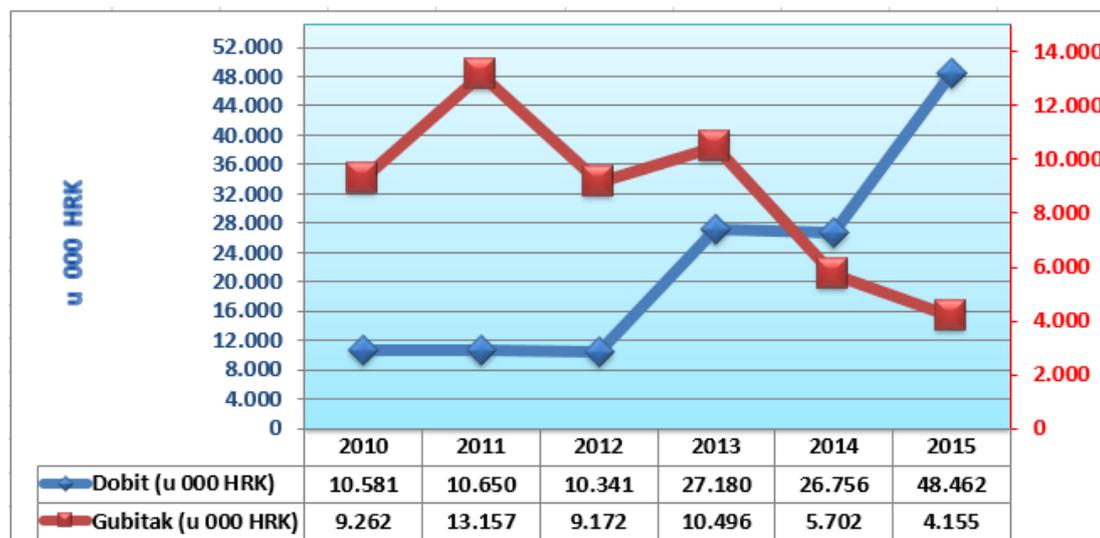
Tablica 5: Financijski pokazatelji poslovanja poduzetnika Osječko-baranjske županije za 2015. g.

u 000 kn

Šifra	Djelatnost	Br.pod.	Ukupni prihod	indeks '15/'14	Dobit	indeks '15/'14	Gubitak	indeks '15/'14	Konsol. fin. rez.
C	Prerađivačka industrija	520	7.250.109	111,5	237.242	101,3	179.723	87,3	57.519
C28	Proizvodnja strojeva i uređaja	28	946.939	123	48.462	181,1	4.155	72,9	44.307
Ukupno Županija		4.298	23.136.562	102,2	782.212	67,1	728.900	62,9	53.312

Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Grafikon 4: Kretanje dobiti i gubitka za tvrtke djelatnosti proizvodnje strojeva i uređaja u OBŽ

Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Promatrana djelatnost je kroz razdoblje od 2010. do 2015. godine (Grafikon 4) samo 2011. ostvarila negativan financijski rezultat dok je u ostalim godinama on bio pozitivan, a najveći je u 2015. kad iznosi 44 milijuna kuna. Dobit je u promatranom razdoblju u porastu, a gubitak u padu.

Tablica 6: Broj zaposlenih i investicije poduzetnika Osječko-baranjske županije u 2015. g.

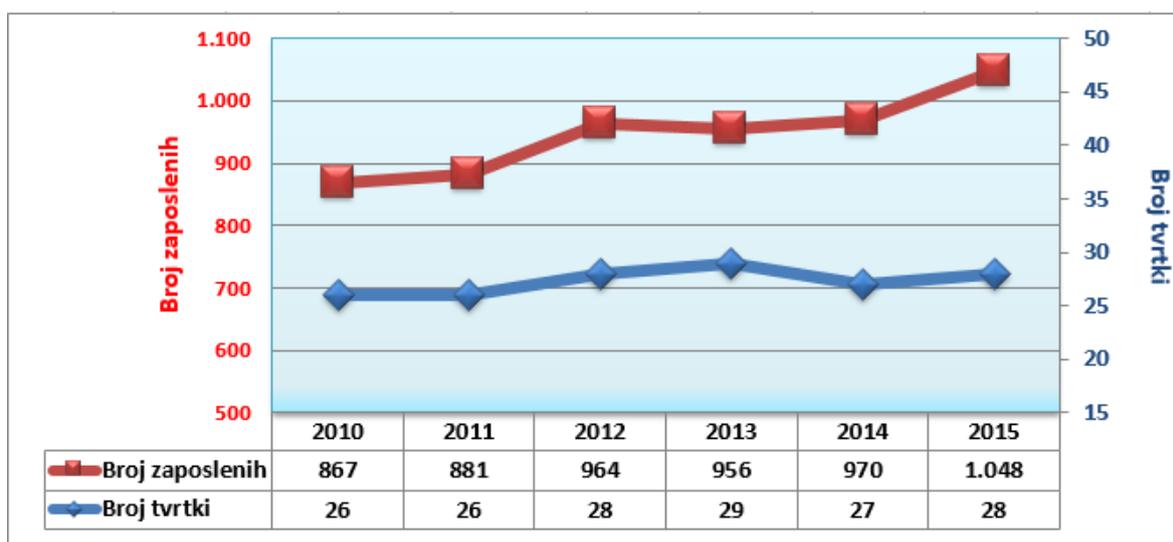
u 000 kn

Šifra i opis djelatnosti (NKD 2007)	Broj zaposlenih			Investicije u dugotr. imovinu		
	2015	indeks '15/'14	udio	2015	indeks '15/'14	udio
C 28 Proizvodnja strojeva i uređaja	1.048	108	2,9%	48.328	352,5	3,7%
Ukupno Županija sve djelatnosti	35.689	101,9	100%	1.295.725	76	100%

Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

U 2015. godini (Tablica 6) u proizvodnji strojeva i uređaja broj zaposlenih je rastao za 8% u odnosu na 2014. i iznosi 1.048 zaposlenih. Investicije u dugotrajnu imovinu povećane su čak 3,5 puta, i iznose 48 milijuna kuna, 35 milijuna kuna više u odnosu na prethodnu godinu.

Grafikon 5: Kretanje broja zaposlenih i broja tvrtki za djelatnost proizvodnje strojeva i uređaja u OBŽ

Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Broj tvrtki djelatnosti proizvodnje strojeva se kroz promatrano razdoblje od 2010. do 2015. godine (Grafikon 5) povećao za 2 i u 2015. ih je 28. Istovremeno broj zaposlenih se povećao za 181, od 867 koliko je bilo 2010. na 1.048 koliko je bilo zaposlenih 2015.

U grani proizvodnje strojeva i uređaja prosječna neto plaća u 2015.g. iznosi 4.850 kuna i veća je za 6% u odnosu 2014. godinu te je veća od prosječne neto plaće u OBŽ za 761 kunu, ili za 15,7% (Tablica 7).

Tablica 7: Prosječna neto plaća u kunama prema podacima FINA-e u 2014. i 2015. godini

Djelatnost	2014	2015	indeks
C 28 Proizvodnja strojeva i uređaja	4.567	4.850	106
Ukupno sve djelatnosti Županije	3.999	4.089	102

Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Proizvodnja strojeva se prema svojim izvoznim podacima i dalje svrstava u najvažniju izvoznu djelatnost Osječko-baranjske županije. U 2015.g. (Tablica 8) izvezla je proizvoda u vrijednosti 846,4 milijuna kuna što je čak 40% više u odnosu na prethodnu godinu, i čini 18,8% ukupnog izvoza gospodarstva cijele županije. Uvoz je također rastao, sa svega 1,6 milijuna kuna na 11,5 milijuna kuna, no bez obzira na

rast uvoza od gotovo 10 milijuna kuna ostvaren je pozitivan saldo razmjene od 835 milijuna kuna što je za 27,8% ili za 232 milijuna kuna veći saldo od ostvarenog u 2014. godini.

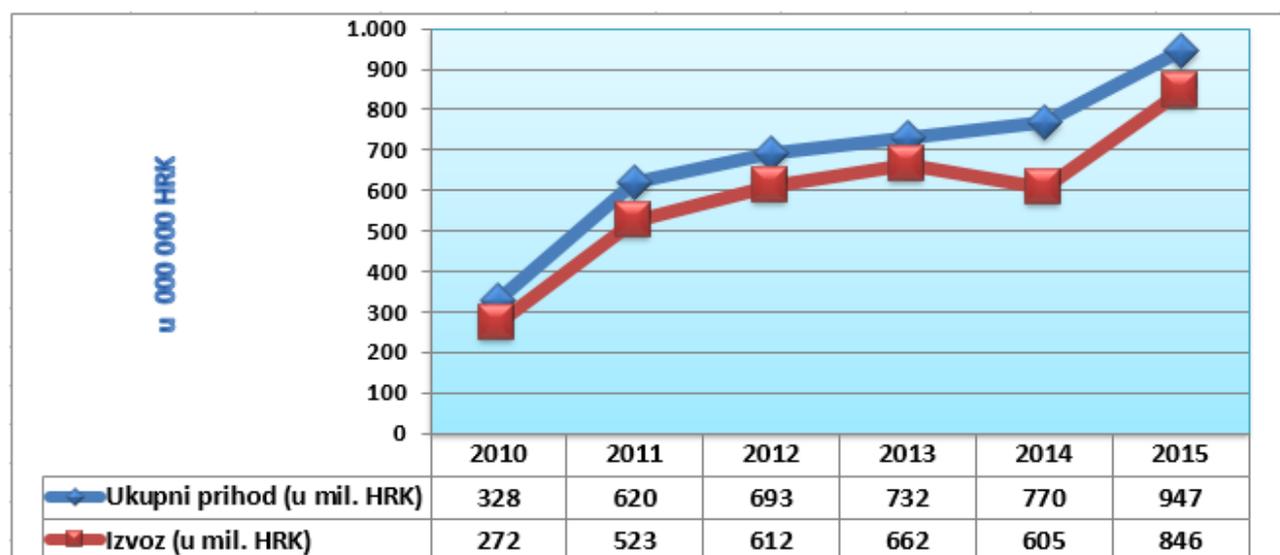
Tablica 8: Izvoz i uvoz u 2015. prema podacima iz GFI

u 000 kuna

Šifra i opis djelatnosti (NKD 2007)	Izvoz			Uvoz			Saldo
	2015	indeks '15/'14	udio	2015	indeks '15/'14	udio	2015
C 24 Proizvodnja strojeva i uređaja	846.444	139,9	18,8%	11.531	689,5	05%	834.913
Ukupno gospodarstvo Županije	4.505.617	121,4	100%	2.501.644	133,0	100%	2.003.974

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Grafikon 6: Kretanje ukupnih prihoda i izvoza u tvrtkama djelatnosti proizvodnje strojeva i uređaja u OBŽ

Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Iz kretanja ukupnih prihoda i izvoza djelatnosti proizvodnje strojeva vidljivi su uzlazni trendovi oba pokazatelja kroz cijelo promatrano razdoblje od 2010. do 2015. godine. U tom razdoblju i prihodi i izvoz su utrostručeni, a udio izvoza u ukupnim prihodima se kreće od 80 do 90%.

GRADITELJSTVO

U graditeljstvu Osječko-baranjske županije u 2015. godini (Tablica 1) 448 tvrtki je predalo godišnje financijsko izvješće o poslovanju što je za 39 tvrtki više nego u 2014. Ukupni prihodi u 2015. godini iznosili su 2,28 milijardi kuna što je za 14,1% manje u odnosu na 2014. godinu i u ukupnim prihodima cijelog gospodarska županije sudjeluju s 9,8% (u 2014. je udio bio 11,7%).

Tablica 1: Prihod poduzetnika Osječko-baranjske županije za 2015. g.

u 000

Šifra i opis djelatnosti (NKD 2007)	Broj poduzeća		Ukupni prihod		
	2014	2015	2015	indeks '15/'14	udio
F Građevinarstvo	409	448	2.275.461	85,9	9,8%
Ukupno Županija	4.006	4.298	23.136.562	102,2	100%

Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Tablica 2: Dobit i gubitak razdoblja poduzetnika Osječko-baranjske županije za 2015. g.

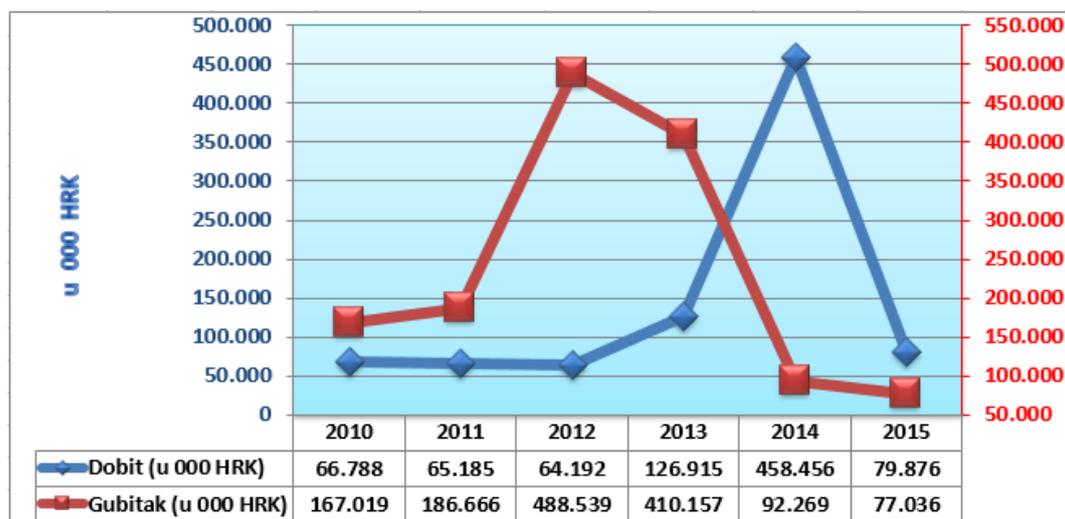
u 000 kuna

Šifra djel.	DJELATNOSTI	Dobit razdoblja				Gubitak razdoblja				Konsol. fin. rezul.
		2014	2015	indeks '15/'14	udio	2014	2015	indeks '15/'14	udio	
F	Građevinarstvo	458.456	79.876	17,4	10,2%	92.269	77.036	83,5	10,6%	2.840
UKUPNO gospodarstvo:		1.165.62	782.212	102,2	100%	1.158.772	728.900	62,9	100%	53.312

Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Dobit u 2015. godini (Tablica 2) 5,8 puta je manja u odnosu na 2014. godinu i iznosi 79,9 mil. kuna. Velika dobit u 2014. rezultat je provedene predstečajne nagodbe u jednoj od najvećih građevinskih tvrtki županije, pa iz toga proizlazi i tako veliki pad dobiti u 2015. Gubitak u 2015. je manji za 16,5% u odnosu na 2014. godinu, te je konsolidirani financijski rezultat pozitivnog predznaka u vrijednosti 2,8 mil. kuna.

Grafikon 1: Kretanje dobiti i gubitka u djelatnosti građevinarstva od 2010. do 2015.

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Iz Grafikona 1 vidljivo je da graditeljstvo županije ostvaruje negativan financijski rezultat od 2010. do 2013. godine. U 2014. je provedena, već prije spomenuta predstečajna nagodba u jednoj od najvećih građevinskih tvrtki u županiji rezultat čega je pad gubitka i rast dobiti i pozitivan financijski rezultat, nakon čega, u 2015.g. gubitak iznosi 77 milijuna, a dobit blizu 80 milijuna, financijski rezultat je pozitivan i iznosi 3 milijuna kuna.

Tablica 3: Broj zaposlenih i investicije poduzetnika Osječko-baranjske županije za 2015. g
u 000 kuna

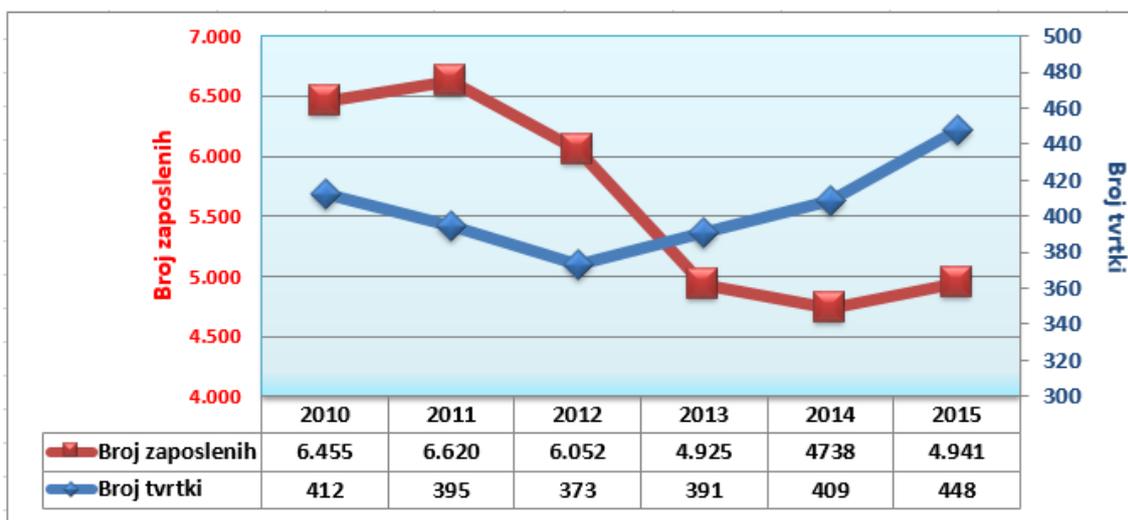
Šifra i opis djelatnosti (NKD 2007)	Broj zaposlenih			Investicije u dugotr.imovinu		
	2015	indeks '15/'14	udio	2015	indeks '15/'14	udio
F Građevinarstvo	4.941	104,3	13,8%	55.910	101,4	4,3%
Ukupno Županija sve djelatnosti	35.689	101,9	100%	1.295.725	76,0	100%

Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

U građevinarstvu OBŽ u 2015.g. (Tablica 3) zaposleno je 4.941 djelatnik što je za 4,3% više u odnosu na 2014. godinu, i predstavlja 13,8% udjela u ukupnom broju zaposlenih u trgovačkim društvima sa sjedištem u Osječko-baranjskoj županiji.

Investicije u dugotrajnu imovinu u iznosu od 56 milijuna kuna povećane su na području građevinarstva tek za 1,4% u odnosu na 2014. godinu, a u investicijama svih trgovačkih društava na razini Županije sudjeluje s 4,3%.

Grafikon 2: Kretanje broja zaposlenih i broja tvrtki u djelatnosti građevinarstva od 2010. do 2015.

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Kao i u nekim drugim djelatnostima i u graditeljstvu je prisutan trenda rasta broja tvrtki, a smanjenja broja zaposlenih (Grafikon 2). Tako je u 2010. bilo 410 tvrtki, a 2015. godine ih je bilo 448 dok je istovremeno broja zaposlenih sa 6.455 u 2010. pao na 4.941 u 2015. Prosječno je po jednoj građevinskoj tvrtki u 2010. bilo zaposleno 16 djelatnika, a u 2015. samo 11.

Tablica 4: Prosječna neto plaća u kunama prema podacima FINA-e u 2014. i 2015.g. – obveznici poreza na dobit

Djelatnost	OBŽ			RH	prosječna plaća u OBŽ u odnosu na RH
	2014	2015	Indeks	2015	
F Građevinarstvo	3.908	3.921	100,3	4.200	93,0%
Ukupno sve djelatnosti Županije	3.999	4.089	102,3	5.019	81,4%

Izvor: Fina, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenome u graditeljstvu OBŽ za 2015. godinu (Tablica 4) iznosila je 3.921 kn, te je vidljiv rast od 0,3% u odnosu na 2014, a s obzirom na sve djelatnosti manja je 4,1% od prosječne neto plaće u Osječko – baranjskoj županiji koja je iznosila 4.089 kuna. Od prosječne plaće isplaćene u graditeljstvu Hrvatske manja je za 7%.

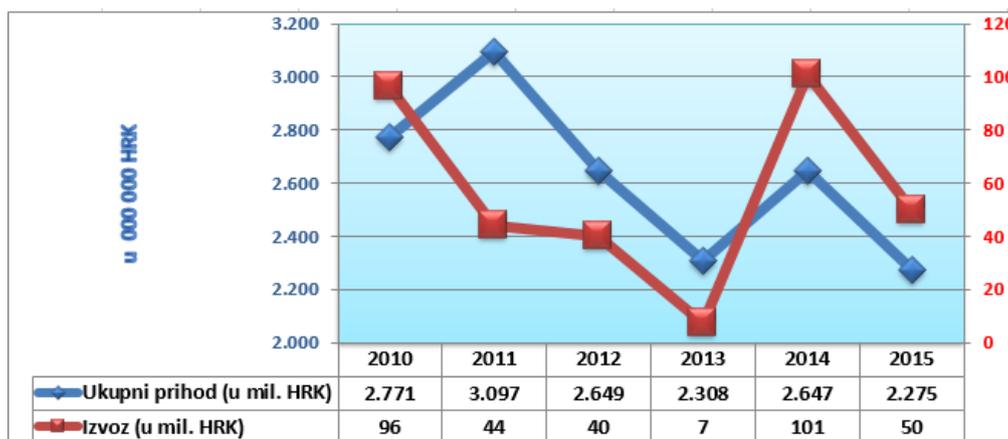
Tablica 5: Izvoz i uvoz u 2015. prema podacima iz GFI

Šifra i opis djelatnosti (NKD 2007)	Izvoz			Uvoz			Saldo
	2015	indeks '15/'14	udio	2015	indeks '15/'14	udio	2015
F Građevinarstvo	49.923	49,6	1,1%	65.952	96,1	2,6%	-16.029
Ukupno gospodarstvo Županije	4.505.617	121,4	100%	1.880.949	133,0	100%	2.003.974

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Građevinarstvo je u 2015. godini ostvarilo prihode od prodaje u inozemstvu u vrijednosti 49,92 mil. kuna što je upola manje u odnosu na 2014. godinu (Tablica 5). Uvoz bilježi pad od 3,9 % u odnosu na 2014. godinu, te je vidljiv negativan saldo od 16 mil. kuna.

Grafikon 3: Kretanje ukupnih prihoda i izvoza u djelatnosti građevinarstva od 2010. do 2015.

Izvor: FINA; obrada HGK ŽK Osijek

Ukupni prihodi graditeljstva OBŽ u promatranom razdoblju od 2010. do 2015. godine (Grafikon 3) su se smanjili s 2,77 milijuna kuna na 2,27 milijuna ili za 18%. Prihodi od prodaje u inozemstvu nisu veliki: najmanji su bili 2013. godine kada su iznosili svega 7 milijuna kuna, dok su najveći bili 2014. i iznosili su 101 milijun kuna.

Tablica 6: Stanovi koji su isključeni iz stambenog fonda zbog rušenja ili iz drugih razloga u 2015. u OBŽ

Županija	Stanovi – ukupno		Stanovi prema broju soba				
	broj	korisna površina, m ²	1-sobni	2-sobni	3-sobni	4-sobni	5-sobni i višesobni
Republika Hrvatska	394	26.757	97	148	114	27	8
Osječko-baranjska	53	3 673	8	18	22	4	1

Izvor: Državni zavod za statistiku; obrada: HGK Županijska komora Osijek

U 2015. stambeni fond Republike Hrvatske smanjen je za 394 stana, a OBŽ za 53 stana. Razlozi isključenja stanova iz stambenog fonda jesu: elementarne nepogode (40,9%), rušenje radi gradnje novih građevina (49,2%), nezakonita gradnja (0,3%), dotrajalost i drugi razlozi (4,1%), prenamjena u nestambeni prostor ili spajanje dvaju ili više stanova u jedan stan (5,8%).

Prosječna veličina tih stanova iznosi 67,9 m². Od ukupnog broja stanova, 66,5 % jesu dvosobni i trosobni stanovi. Prema opremljenosti instalacijama, 100 % stanova je imalo električnu struju, 90,9 % vodovod, 90,9% kanalizacijske instalacije te zahod 90,9%, a 88,8% kupaonicu.

Tablica 7: Izdane građevinske dozvole prema vrstama građevina u 2014. i 2015.g.

	Ukupno		indeks	Zgrade		indeks	Ostale građevine		indeks
	2014.	2015.		2014.	2015.		2014.	2015.	
Republika Hrvatska	6.589	6.328	96,0	5.587	5.133	91,9	1.002	1.195	119,3
Osječko-baranjska županija	410	330	80,5	305	221	72,5	105	109	103,8
Udio:	6,2%	5,2%		5,5%	4,3%		10,5%	9,1%	

Izvor: Državni zavod za statistiku; obrada: HGK Županijska komora Osijek

U 2015. (Tablica 7) je u Osječko-baranjskoj županiji izdano je 330 građevinskih dozvola, što je za 19,5% manje nego u 2014. Pad izdanih dozvola u Hrvatskoj je samo 4%. Od ukupno 330 dozvola 221 se odnosi na zgrade (pad od 27,5%), a 109 na ostale građevine (3,8% više nego u 2014.) U OBŽ je izdano 5,2% svih izdanih građevinskih dozvola u Hrvatskoj u 2015. U 2014. taj udio je bio veći i iznosio je 6,2%.

Tablica 8: Građevinske veličine zgrada i stanova za koje su izdana odobrenja za građenje (novogradnja i dogradnja) u 2015. - Osječko-baranjska županija

	Zgrade						Stanovi	
	ukupno		stambene		nestambene		broj	korisna površina, m ²
	površina, m ²	volumen, m ³	površina, m ²	volumen, m ³	površina, m ²	volumen, m ³		
Ukupno RH	2 487 012	10 862 157	884 866	2 724 210	1 602 146	8 137 947	6 950	650 126
Osječko-baranjska	324 416	2 035 374	20 803	63 845	303 613	1 971 529	108	15 950
Udio OBŽ u RH	13,0%	18,7%	2,4%	2,3%	19%	24,2%	1,6%	2,5%

Izvor: Državni zavod za statistiku; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Kod izdanih odobrenja za građenje u OBŽ (Tablica 8) vidljiv je puno veći udio odobrenja za nestambene zgrade, nego za stambene. Tako površina stambenih zgrada za koje je izdano odobrenje građenja iznosi 20,8 tisuća m², a nestambenih 303,6 tisuća ili 15 puta više. U Hrvatskoj je površina nestambenih zgrada za koje je izdano odobrenje za 9 puta veća od površine stambenih.

Tablica 9: Predviđena vrijednost radova prema izdanim odobrenjima za građenje prema vrstama građevina u 2015. - Osječko-baranjska županija

u tisućama kuna

Županija	Ukupno	Zgrade		Ostale građevine			
		stambene	nestambene	prometna infrastruktura	cjevovodi, komunikacijski i električni vodovi	složene građevine na industrijskim prostorima	ostale nespomenute građevine
Ukupno RH	20 865 728	4 836 964	8 228 266	1 486 723	2 354 841	3 421 686	537 248
Osječko-baranjska	1 420 301	103 453	832 010	97 586	126 138	250 449	10 665
Udio OBŽ u RH	6,8%	2,1%	10,1%	6,6%	5,4%	7,3%	2%

Izvor: Državni zavod za statistiku; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Prema predviđenim vrijednostima radova na građevinama za koja su izdana uvjerenja za građenje u 2015. (Tablica 9) u OBŽ najveći udio zauzimaju nestambene zgrade: 832 milijuna kuna ili 58,6%. Slijede građevine na industrijskim prostorima u vrijednosti 250 milijuna ili 17,6%, cjevovodi, komunikacijski i el. vodovi u vrijednosti 126 milijuna ili 8,9%, stambene zgrade u vrijednosti 103 milijuna ili 7,3% i t.d.

Tablica 10: Predviđena vrijednost radova prema izdanim odobrenjima za građenje prema vrstama građevina i investitoru u 2015. - Osječko-baranjska županija

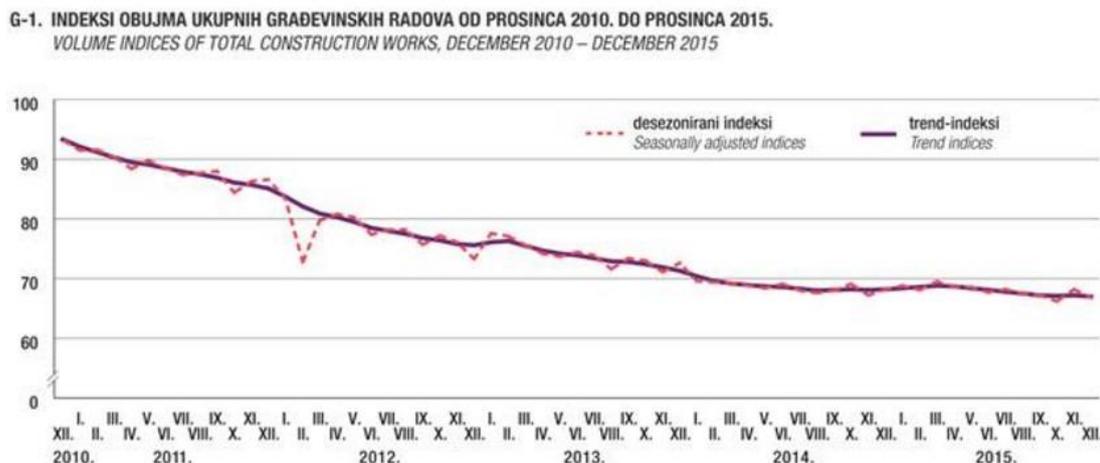
u tisućama kuna

Županija	Ukupno			Zgrade			Ostale građevine		
	ukupno	fizičke osobe	pravne osobe	ukupno	fizičke osobe	pravne osobe	ukupno	fizičke osobe	pravne osobe
Ukupno RH	20 865 464	3 756 388	17 109 340	13 065 230	3 728 950	9 336 280	7 800 498	27 438	7 773 060
Osječko-baranjska	1 420 301	125 743	1 294 558	935 463	125 202	810 261	484 838	541	484 297

Izvor: Državni zavod za statistiku; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Prema izvornim indeksima, građevinski radovi u RH u prosincu 2015. u odnosu na prosinac 2014. manji su za 0,8%. Prema kalendarski prilagođenim indeksima, građevinski radovi u prosincu 2015. u odnosu na prosinac 2014. manji su za 2,2%. Prema sezonskim indeksima, građevinski radovi u prosincu 2015. u odnosu na studeni 2015. manji su za 2,1%.

Graf 1:

Jedan od velikih problema građevinske industrije u Osječko-baranjskoj županiji je nedostatak radne snage, a uzrokovan je slijedećim razlozima:

- velikim odljev kvalitetnih kadrova u zemlje EU,
- nedostatak potrebnih kadrova na tržištu rada,
- premale kvote za uvoz stranih radnika,
- obrazovni sustav koji nije usklađen s potrebama poduzetnika

Problem kadrova u graditeljstvu moguće je riješiti samo poboljšanjem stanja cjelokupnog graditeljskog sektora za što je potrebna ozbiljna intervencija države: sređeni sustav javne nabave, bolja kontrola poduzetnika od strane države kako bi se s tržišta maknulo one poduzetnike koji ne podmiruju svoje obveze i stvaraju nelojalnu konkurenciju drugima, smanjenje poreznog i drugog tereta (PDV, doprinosi i sl.). Na taj način poduzetnici bi bili u mogućnosti osigurati radnicima bolje uvjete rada i bolje plaće i tako riješiti pitanje zadržavanja svojih kvalitetnih radova, odnosno spriječili nastajanje problema nedostatka kadrova.

Obilježja građevinske industrije u Hrvatskoj kao i u svijetu, su visoka osjetljivost na ekonomske trendove, te u području niskogradnje, oslonjenost na državne investicije. Otvaranjem inozemnim izravnim ulaganjima došlo je do porasta građevinske aktivnosti čiji je udio u BDP-u prije ekonomske krize bio iznimno visok. Početkom gospodarske krize dogodio se velik pad građevinske aktivnosti. Zbog sloma tržišta nekretninama, pada inozemnih izravnih ulaganja te usporavanja i zaustavljanja državnih ulaganja u infrastrukturu prepolovili su se i prihodi građevinske industrije kao i broj zaposlenih.

Zaustavljanje pada građevinske aktivnosti u RH ovisi o privatnim i javnim investicijama, za što je bitno efikasnije korištenje raspoloživih sredstava iz europskih fondova te snažnija strana ulaganja. Negativan doprinos kretanju obujma građevinskih radova i dalje će dolaziti od niske razine investicija, koje su prvenstveno posljedica dugogodišnje recesije i izostanka razvojno usmjerenih gospodarskih politika. Pod utjecajem zahtjeva za snažnijom fiskalnom prilagodbom, u cilju smanjenja proračunskog deficita, država se najlakše odriče upravo kapitalnih investicijskih projekata (što ima izrazito negativan utjecaj na građevinski sektor), dok su privatne investicije u isto vrijeme zakočene nepovoljnim poslovnim investicijskim okruženjem.

PROMET

Osječko baranjska županija se nalazi na raskrižju robnih tokova, a zbog svog specifičnog geoprometnog položaja interesantna je investitorima. Specifičan položaj osječko baranjske županije poduzećima kojima je djelatnost prijevoz, skladištenje i veze pruža velike mogućnosti za razvoj, a onda naravno i razvoj gospodarstva u cjelini.

Naša najveća prijevozna tvrtka u Hrvatskoj i regiji koja pruža cjelokupna logistička rješenja Ricardo d.o.o. kupovinom 50 tegljača marke MAN u prostorima MAN Importera Hrvatska u Hrvatskom Leskovcu završila je ovogodišnji investicijski ciklus te joj vozni park čini ukupno 250 vozila. Opremljena su vrhunskom suvremenom opremom za prijevoz svih vrsta roba u svim traženim uvjetim, sofisticiranim i najmodernijim uređajima za komunikaciju i praćenje radnih parametara vozila te su povezani satelitskim sustavom za praćenje. Time se postavljaju nova mjerila u seriji teških teretnih vozila i ispunjavaju najveći zahtjevi komfora, ekonomičnosti i dinamike. Ujedno, Euro 6 ispunjava očekivanja precizno usklađenim tehničkim mjerama koje rezultiraju optimalnom potrošnjom goriva, zadovoljavaju zahtjevna ograničenja za smanjenje štetne emisije plinova.

Općenito, stanje prometne infrastrukture u Osječko baranjskoj županiji nakon godina sustavnog zanemarivanja sve više zadovoljava potrebe aktualnog tržišta prijevoza zbog prometnih investicija koje su se dogodile unazad nekoliko godina. Puštanje u promet južnog traka južne obilaznice u Osijeku, zatim cijele dužine obilaznice oko Donjeg Miholjca, kod Našica, najvažniji su učinci cestogradnje u Osječko-baranjskoj županiji u posljednjih godinu dana ili bar kada su u pitanju državne ceste kojima gospodare Hrvatske ceste. Osječko-baranjska županija, od ukupno tri tisuća kilometara prometnica, premrežena je s 487 kilometra državnih cesta.

Unatoč problemima, posljednjih godina ipak se radilo na obnovi i rekonstrukciji cesta. Najveća promjena je što su gradovi Đakovo, Valpovo, Donji Miholjac i Našice dobili obilaznice. Đakovo je bilo prvi grad koji je sredinom 90-ih godina dobio obilaznicu, prošle je godine sa 7,9 milijuna kuna obavljenja sanacija kolnika, jednako tako svježe je saniran i kolnik valpovačke obilaznice, kao dijela državne ceste D34 kojom dnevno prođe 6,5 tisuća vozila. Druga je to najprometnija cesta u ovoj županiji. Odnedavno se u cijelosti prometuje i obilaznicom oko Donjeg Miholjca jer je u užjku pušten u promet i drugi dio, koji od centra vodi prema zapadu. Našice su također dočekali puštanje u promet cijele dužine obilaznice, koja je odavno sagrađena, ali se zbog neriješenih imovinskopravnih odnosa uporno odgađalo završetak i otvorenje. Oko Našica se dalje nastavlja s planovima za gradnju obilaznice u smjeru prema Požegi. Svi slavonski gradovi dobili su svoje obilaznice, osim Belog Manastira, koji će prvo morati sačekati svoju autocestu. Prema svemu sudeći od novog mosta do Belog Manastira za sada se neće graditi autocesta već brza cesta, a samim time onda će izostati gradnja Belomanastirske obilaznice.

Proširenje južnog traka već postojeće južne Osječke obilaznice bio je najzahtjevniji i financijski najkрупniji zahvat. Ona je među najprometnijim dionicama u Hrvatskoj s dnevno zabilježenim brojem prolaza od 18,5 tisuća vozila. To ne znači da je s obilaznicom završeno. U tijeku je izrada idejnog rješenja i ishodenje lokacijske dozvole za obnovu sjevernog, dakle starog kolnika te obilaznice. HC su financijski pokrile gradnju pješačkog nathodnika za stanovnike južnog dijela Stadionskog naselja, a u tijeku je realizacija rekonstrukcije državne ceste D518, od južne obilaznice do raskrižja s Divaltovom ulicom, koja će u duljini od 450 metara biti napravljena kao četvertračna cesta.

Trasa buduće Podravske brze ceste, kao buduća obilaznica Osijeka, izmještena je južnije. Definitivno je kako osječka obilaznica za razliku od obilaznica ostalih gradova ove županije jedina ima funkciju u službi gradskog prometa. Najviše izravne koristi od investicija imali su mještani Belišća, odnosno njihovo gospodarstvo. U pet mjeseci obavljen je rekonstrukcija državne ceste D517 - sagrađena su dva kružna toka i dva nova ulaza u gospodarsku zonu. Nakon gradnje mosta na Dravi, ovo je zasigurno najveća investicija u prometnoj infrastrukturi u Belišću. Ukupna investicija iznosila je 14 milijuna kuna, Hrvatske ceste "pokrile" su 96 posto tog iznosa. Nije se radilo samo oko gradova. Izveden je novi kružni tok na južnom ulazu u Brijest, izmještena je dionica ceste Antunovac - Jarmina, dakle ispravljen je jedan od onih poznatih antunovačkih "s" zavoja, kao i novi montažni kružni tok u smjeru prometovanja prema trgovačkom centru Portanova.

Nastavlja se rekonstrukcija cesta od Koške prema Normancima, zatim od valpovačke obilaznice u smjeru Osijeka, a onda i nastavak u smjeru Donjeg Miholjca. Jedan od velikih zadataka i planova HC je rekonstrukcija, odnosno obnova kolnika na dionici od Osijeka u smjeru Erduta. Također, obavljeni su pripremni radovi za rekonstrukciju Preradovićeve ulice, odnosno betonske ceste u Đakovu, dok će se u Baranji raditi na rekonstrukciji ceste od Baranjskog Petrovog Sela prema graničnom prijelazu s Mađarskom.

U planu je i program sanacije opasnih mjesta, kao što su lokacije u Budrovcima, Gradcu Našičkom, na dionici Đakovo-Kuševac.

Obilaznica oko Petrijevacca će jedino još morati malo pričekati. Radi se na projektiranju i rješavanju zemljišnih pitanja, ali sredstva za gradnju te prometnice tražit će se u okviru europskih fondova. Izvjesno je da do početka realizacije neće doći u iduće dvije ili možda i tri godine. Sva daljnja ulaganja bit će sukladno potrebi i raspoloživim sredstvima, s naglaskom na modernizaciju već postojećih prometnica. Strateški opravdane dionice, ponajviše obilaznice gradova, pokušat će se financirati preko EU fondova. Hrvatske ceste su na području Osječko-baranjske županije samo u 2015. godini ukupno investirale oko 118 milijuna kuna dok je za 2016. godinu planirano utrošiti dodatnih 31 milijun.

Na koridoru 5c, za milijardu i 180 milijuna kuna izgrađen je most preko rijeke Drave koji svaki dan čeka svoje službeno otvorenje iako i dalje vodi – nikamo. Most preko rijeke Drave u Petrijevcima, dugačak je 2485 metara, i dio je koridora 5c, odnosno preko njega će prelaziti brza cesta. Most je djelomično i viseći jer nema stupove u Dravi, a pijesak izvučen iz Drave koristio se u gradnji, po ugovoru s Hrvatskim vodama. Čelična konstrukcija sastoji se od 35 segmenata, a svaki je od šest dijelova, dovožena je iz Šibenika, zavarivana i okrupnjivana na gradilištu. Most ima četiri vozna traka i dva zaustavna, a brzina će, najvjerojatnije, biti ograničena na 100 kilometara na sat. Riječ je o autocesti A5, Beli Manastir – Osijek – Svilaj. Izvođač je poslovna udruga koja se sastoji od Viadukta, Hidroelektre niskogradnje, Osijek-koteksa i Skladgradnje. Riječ je o mostu izgrađenom kao dio autoceste koje neće biti.

U Ministarstvu prometa tvrde kako za izgradnju pune autoceste nema odgovarajućih uvjeta te da će na tom mjestu biti izgrađena tek dvosmjerna brza cesta. U izgrađeni most koji ima šest traka se uložilo više od milijardu kuna, a od izgradnje autoceste se sada odustaje. Dogradnja u puni profil autoceste izvodit će se tek kada dođe do povećanja prometa, dok za 33 kilometra od Osijeka do Mađarske nije izvršen ni otkup zemljišta.

Prema podacima iz godišnjih financijskih izvještaja za 2015. godinu, djelatnošću prijevoza i skladištenja u OBŽ bavilo se 170 tvrtki, što je za 10 tvrtki više u odnosu na 2014. godinu. Ukupni prihodi ostvareni u toj djelatnosti u 2015. godini iznosili su 984 milijuna kuna, što je 146 milijuna kuna više odnosno za 17,5% u odnosu na prethodnu godinu. Dobit razdoblja u djelatnosti prijevoza i skladištenja u 2015. godini bila 30.15 milijuna kuna, što je 1,7% manje nego godinu dana ranije. Prosječan broj zaposlenih u 2015. god. u djelatnosti prijevoz i skladištenje bio je 1.636, što je više za 13,8%, dok je njihov udio u broju zaposlenih u gospodarstvu OBŽ 4,6%.

U ukupnoj dobiti gospodarstva OBŽ djelatnost prijevoza i skladištenja sudjeluje s 3,9%. Gubitak koji je ova djelatnost ostvarila u 2015. iznosi 18,15 milijuna kuna, što je smanjenje više od 43% u odnosu na godinu ranije, te je na kraju ostvarila pozitivan konsolidirani financijski rezultat u iznosu od 11,1 milijun kuna. Prosječna neto plaća po zaposlenom 2015. godini iznosila je 4.417 kn, što je za 2% više nego godinu dana ranije. Prihodi od prodaje u inozemstvu u djelatnosti prijevoza i skladištenja je sa 47 milijuna kuna 2013. godini porastao na gotovo 69 milijuna kuna i čini povećanje od 44,4%, dok je u 2015. porastao gotovo na 122 milijuna kuna s povećanjem u odnosu na predhodnu godinu za više od 76%. Uvoz je također porastao s 15 milijuna kuna na gotovo 19 milijuna kuna s povećanjem većim od 23%.

Cestovni promet

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u Županiji ima 1648 km cesta, od čega 43 km autocesta, 466 km državnih, 651 km županijskih i 488 km lokalnih cesta. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u Osječko-baranjskoj županiji u 2015. ukupno je registrirano 112.684 motorna vozila, dok je u 2014. bilo 112.013 motornih vozila što čini povećanje od 0,6%. Udio registriranih motornih vozila Osječko-baranjske županije u ukupnom broju registriranih motornih vozila u Republici Hrvatskoj je 5,84%.

Tablica 1.: Registrirana motorna vozila u Osječko-baranjskoj županiji – 2015.

	OBŽ 2012.	OBŽ 2013.	OBŽ 2014.	OBŽ 2015.	Indeks 14/13	Indeks 15/14	RH -2015.	Udio OBŽ u RH 2015. (%)
Mopedi i motocikli	8426	8103	7729	7 406	95	95	151 277	4,89
Osobna vozila	84 994	84 409	85 025	85 906	100,7	101,03	1 499 802	5,27
Autobusi	225	212	202	205	95	101,48	5 276	3,88
Teretna vozila ¹	7638	7768	7 886	8 125	101	103,03	149 006	5,45
Ostala vozila ²	10 419	10876	11 071	11 042	102	99,73	124 365	8,87
Ukupno :	111 702	111 368	112 013	112 684			1 929 726	5,84

¹ uključeni su tegljači

² uključeni su kombinirani automobili, radni strojevi, radna vozila i traktori

Izvor: DZS, obrada HGK - ŽK Osijek

Tablica 2.: Cestovni prijevoz robe po županijama u tonama - 2015.

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	Indeks 15/14
RH	92.847	74.967	74.645	65.439	67.500	66.146	66.491	100,52
OBŽ	6.648	6.514	6.187	5.058	6.091	6.771	6.528	96,41
Udio OBŽ u RH	7,16%	8,7%	8,3%	7,23%	9,02%	10,23%	9,81 %	

Izvor: Državni zavod za statistiku, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Cestovni teretni promet

Cestovni promet je i dalje najzastupljeniji oblik prijevoza kod prijevoza tereta. U 2015. broj vozniha jedinica u Osječko-baranjskoj županiji je laganom porastu, a stanje vozniha parkova se obnavlja, odnosno velike tvrtke koje su prodavali starija i kupovali euro 5 i euro 6 vozila su smanjile prosjek starosti voznog parka u OBŽ. Kupovinu novih ili novijih vozila mogu si priuštiti tek nekolicina prijevoznika, koji se prethodnih godina nisu preinvestirali i koji su unatoč teškom gospodarskom stanju, racionalizacijom i reduciranjem troškova, uspjeli zadržati određenu klijentelu. Unazad tri godine dešavaju se pozitivni trendovi izmjene i osuvremenjivanja voznih parkova.

Najvećih problemi u prijevozu ostaju i dalje isti, a to su visoki troškovi hladnog pogona, neusklađene cijene prijevoza na tržištu, koje porastom cijena dijelova ili naftnih derivata u velikoj većini idu na teret samih prijevoznika. Osim naše najveće prijevoznice tvrtke Ricardo d.o.o., pozitivnih primjera ima malo, a oni se svode na okrupnjavanje tvrtki odnosno kupovinu malih obrtnika i trgovačkih društava s nekoliko voznih jedinica. S nekim zemljama u regiji, a van granica su EU, imamo potpisane posebne ugovore s kojima dozvole za međunarodni teretni prijevoz nisu potrebne, kao što su: Srbija, Makedonija. Također smanjile su se naknade za registraciju teretnih i priključnih vozila, kao i sama osiguranja. Cijene cestarina za teretna vozila na Hrvatskim autocestama su manje više ostale nepromjenjene. Za veliku većinu prijevoznika još uvijek su previsoke i još uvijek se nisu našli adekvantni modeli za preusmjeravanje prometa na iste, pa se uvijek traže alternativni pravci bez naplata cestarina. Određeni pozitivni pomaci dogodili su se u ostvarivanju određenih popusta uzimanjem trajnih naloga za ENC uređaje, ali samo za euro 5 i euro 6 vozila i samo prilikom uplata u određenim iznosima. Također preko Fonda za energetska učinkovitost 2015. godine prijevoznike se pokušava stimulirati kako bi se educirali o načinima eko vožnje, zatim za kupovinu hibridnih vozila kao i na električni pogon.

Tri godine nakon ulaska RH u EU kada su nestala ograničenja u smislu dozvola za teretni prijevoz, prijevoz je pojednostavljen, ubrzan, a jedan od razloga je i elektronski servis Carinskih ispostava i aplikacija u kojoj se razmjenjuju potrebni podaci u elektronskoj formi, što je znatno ubrzalo procedure, skratilo vrijeme čekanja, ali i smanjilo troškove. Austrija i Italija, zadržale su pravo na CEMT dozvole, kao i iz nekih trećih zemalja van granica RH (prema BiH, Srbiji i sl). Raspodjelu kritičnih CEMT i dalje vrši MPPI, a za 2016. godinu je bilo manje potražnje, a onda i manje pritisaka nego što je to bilo 2015. što bi značilo da su problemi oko nedostatnog broja određenih CEMT dozvola, nestali. Pala je potražnja i za kritičnim dozvolama koje izdaje Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture što pokazuje da su se robni tokovi preusmjerili do granica EU.

Od izdanih CEMT dozvola za 2016. godinu koje vrijede na teritoriju Austrije za Osječko-baranjske prijevoznike izdano je 5 CEMT dozvola, dozvole koje vrijede na teritoriju Italije izdano je 7 CEMT dozvola, dok je najveći broj CEMT dozvola koje ne vrijede na teritoriju Italije ni e Austriji, „Mali CEMT“ ukupno izdano 52 CEMT dozvole za Osječko-baranjske prijevoznike. U odnosu na prijevoznike u RH je oko 6%.

Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture, temeljem praćenje kontingenta dozvola tijekom tekuće godine, utvrdilo je da je broj razmijenjenih navedenih dozvola manji od iskazanih potreba za prijevozom, te su iste utvrđene kao kritične dozvole u međunarodnom cestovnom prijevozu tereta za 2016. godinu: CEMT dozvole, BiH dozvole za prijevoz tereta za/iz trećih zemalja (TD), Bugarske dozvole za prijevoz tereta za/iz trećih zemalja (TD), Grčke dozvole za prijevoz tereta za/iz trećih zemalja (TD), Kazahstanske dozvole za prijevoz tereta u bilateralu i tranzitu, Poljske dozvole za prijevoz tereta za/iz trećih zemalja (TD), Rumunjske dozvole za prijevoz tereta za/iz trećih zemalja (TD), Slovenske dozvole za prijevoz tereta za/iz trećih zemalja (TD), Ukrajinske dozvole za prijevoz tereta u bilateralu i tranzitu za EURO 0 vozila, Ukrajinske dozvole za prijevoz tereta u bilateralu i tranzitu za minimalno EURO 2 vozila.

HGK Županijska komora Osijek u 2015. raspodjelila je ukupno 1427 dozvola za međunarodni teretni prijevoz. Nakon ulaska RH u EU, dozvole su se izdavale samo za one zemlje koje nisu članice EU, s kojima postoji sporazum ili treće zemlje. U 2015. godini izdano je za 150 dozvola više za međunarodni teretni prijevoz. Najveći broj dozvola odnosio se na: Srbiju TD, zatim za Crnu Goru, Tursku TD. Do 05. rujna 2016. godine HGK ŽK Osijek izdala je 957 dozvola.

Cestovni prijevoz putnika

U Osječko-baranjskoj županiji u 2015. godini registrirano je 205 autobusa, što je 1,5% autobusa više nego prethodne godine, a u ukupnom boju registriranih autobusa u RH, čini udio od 5,84%. Broj autobusa se 2016. nije znatno mijenjao.

Osim sve zahtjevnijeg tržišta koje konstantno traži niže cijene prijevoza, a istodobno velika ulaganja u smislu modernizacije voznih parkova (E5, E6), konstantan problem je cijena prijevoznih usluga u cestovnom putničkom prometu. U velikim gradovima, pa tako i u Osijeku, neki od prijevoznika odlučuju koristiti neka druga alternativna rješenja goriva, kao što su eko plin ili na električni pogon uz sufinanciranje Fonda za zaštitu i energetske učinkovitost. Ministarstvo obrazovanja, znanosti i športa, lokalna samouprava, te županija, subvencioniraju troškove prijevoza učenika osnovnih i srednjih škola, ali samo na onim rutama na kojima postoji linijski prijevoz putnika, tako da se putnički prijevoznici svake godine u mjesecu studenome bore za dobivanje linijskih dozvola za cestovni putnički prijevoz.

Da bi hrvatski prijevoznici postali konkurentni potrebno je uvesti novi sustav naplate cestarina na autocestama uvođenjem vinjeta za gospodarski segment vozila ili omogućiti dodatni popust stalnim korisnicima radi vraćanja vozila na autoceste. Na taj način postiglo bi se smanjenje prometa na lokalnim cestama i povećala sigurnost, a istovremeno omogućio bi se povrat dijela trošarina. Na taj način potaknulo bi se hrvatske prijevoznike, ali i ostale prijevoznike koji tranzitiraju kroz RH, da gorivo kupuju u Hrvatskoj. Zbog mnogobrojnih drugih nameta hrvatski prijevoznici gorivo kupuju u susjednim zemljama u kojima je ono jeftinije, a na ovaj način bi se otvorio povrat dijela trošarina. Primjer zemalja u kojima se primjenjuje takvo rješenje su Belgija, Francuska, Italija, Mađarska, Slovenija i Španjolska.

Također bi trebalo ukinuti preventivne tehničke preglede vozila i obvezu dolaska na homologacije novih i rabljenih vozila proizvedenih u EU kao i smanjiti troškove registracije i tehničkih pregleda. To bi sve utjecalo na povećanje opće konkurentnosti našeg prijevoznništva.

Unazad nekoliko godina broj zahtjeva za izmjenama polaska starih linija kao i broj prijedloga za nove linije, a onda i obim poslova u postupcima Usklađivanja voznih redova koji prate taj predpostupak za dobivanje dozvola za linijski prijevoz putnika koju HGK ŽK Osijek kao javnu ovlast provodi zahtjevaju sve više vremena i angažmana. Povremeni posao pretvorio se u manje više cjelogodišnji posao s godišnjom konstantom više od 1100 prijedloga.

Željeznički promet

Željezničke pruge se nedovoljno i sporo obnavljaju i moderniziraju. HŽ - Regionalna jedinica Osijek nadležna je za željeznički prijevoz na području Osječko-baranjske županije. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku na području Osječko-baranjske županije nalazi se 31 željeznička postaja i ukupno 269 km željezničkih pruga.

Tablica 4: Željeznički promet u Osječko-baranjskoj županiji

	Otputovali putnici (tis.)	Promet robe, tis.t.	
		Utovar	Istovar
2009.	1026	462	504
2010.	995	412	423
2011.	1065	337	424
2012.	1082	325	454
2013.	927	243	529
2014.	818	236	382
2015.	750	162	478

Izvor: Državni zavod za statistiku, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Veliki problem u poslovanju HŽ-a je zastarjelost infrastrukture željezničkog prometa, kako doljnog tako i gornjeg postroja. Nedovoljna ulaganja u modernizaciju, infrastrukturu i praćenje navika i potreba putnika, rezultirali su padom prijevoza putnika, ali i padom iskrcaja roba.

Riječni promet

Kako cestovni, tako je i riječni promet Republike Hrvatske dio europskog prometnog sustava. Rijeka Drava ima status međunarodnog plovnog puta od ušća do Osijeka (23 km). Obzirom na međunarodne konvencije, gdje su definirani uvjeti koje plovni put mora zadovoljiti da bi dobio takav status, potrebno je stalno ulagati u održavanje plovnog puta, što je i jedan od glavnih problema.

Prometne manipulacije na unutarnjim plovnim putovima pokazuju uzlazni trend. Dugogodišnjoj recesiji se nazire kraj jer se vide znakovi oporavka gospodarstva, kako u ovoj djelatnosti tako i u cjelini. Ekstremni vremenski uvjeti, kao što su velike suše ili velike oborine, uzrokuju vrlo niske ili vrlo visoke vodostaje, sužuju vremensko razdoblje plovnosti, kada je omogućeno plovilima i kruzerima uplovljavanje u akvatorij osječkoga bazena. Kada se uzmu u obzir vrlo skromna sredstva koja se izdvajaju iz proračuna, a koja su preko Agencije za vodne putove namjenjena za održavanje plovnog puta, razloga za velike preokrete baš i nema.

Ipak, nakon tri žalbe i gotovo godinu dana, stupila je na snagu odluka za izborom koncionara za eksploatacijm pjeska iz osječkoga bazena u količini od 700.000 t. Zabrana za vađenje pijeska i šljunka na svim rijekama unutarnjih voda bila je na snazi još od 1. siječnja 2010. godine. Po uzoru na osječki primjer, trebalo bi postupiti i na nekim drugim spornim lokacijama.

Tablica 5: Promet robe u lukama na unutarnjim plovnim putovima

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	index 15/14
Ukupno	656.710	595.250	695.932	619.350	542.148	671.454	123
Unutarnji promet	236.799	184.518	100.277	84.652	101.500	102.606	101
utovareno	142.058	93.275	49.799	42.326	50.750	51.327	101
istovareno	144.741	91.243	50.478	42.326	50.750	51.279	101
Međunarodni	369.911	410.732	595.655	534.698	440.648	514.848	116
utovareno	155.913	120.986	255.854	272.058	204.619	346.416	169
istovareno	213.998	289.746	339.801	262.640	236.029	168.432	71

Izvor: Državni zavod za statistiku, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Identični pretovar roba u 2015. godini može se smatrati gotovo uspjehom kad se uzmu u obzir problemi s pijeskom u lučkom bazenu Luke Tranzit Osijek d.o.o., uz konstantno interventno čišćenje Agencije za vodne putove kroz veći dio godine. Razlozi slabe realizacije su u ukupnom padu gospodarskih aktivnosti u okruženju, zatim katastrofalno stanje plovnosti u lučkom bazenu uzrokovano nanosima pijeska te dugogodišnje zanemarivanje tog problema od strane nadležnih institucija. Riječni prekrcaj tereta u Luci Tranzit Osijek d.o.o. u 2015. godini bio je u padu za 35% u odnosu na 2014. godinu, ali pad aktivnost od 11% u prvih šest mjeseci 2016. u odnosu na prvih šest mjeseci 2015. godine i neke najave pretovara za drugi dio godine ukazuju na usporavanje negativnog trenda.

Pretovar roba pristiglih željeznicom u 2015. godini u Luci Tranzit Osijek je u značajnom porastu u odnosu na 2014. Tako da su ti pozitivni pomaci u željezničkom pretovaru anulirali one negativne brojke riječnog pretovara u ukupnim manipulacijama pretovara.

Tablica 6 : Fizički obujam poslovanja Luke Tranzit Osijek d.o.o.

	2013.	2014.	2015.	do 1. 6. 2015.	do 1. 6. 2016.	index 15/14.	index 01.06. 15/14.
Pretovar u riječnom prometu (tis. T)	155.600	172.138	113.413	56.543	50.763	65	89
Ukupne manipulacije (tis. T)	312.000	260.081	258.774	86.420	90.959	99	105

Izvor: Luka Tranzit Osijek, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Zračni promet**Zračna luka Osijek**

Tijekom 2015. (Tablica 7) godine prevezeno je 29.026 putnika za/iz Zračne luke Osijek, obavljeno je 1.896 operacija zrakoplova te je prevezeno 37 t robe. U odnosu na 2014. broja putnika je porastao 7%, a broj operacija zrakoplova 16%.

Redovni domaći promet u 2015. se odvijao zrakoplovnom tvrtkom Trade Air za Zagreb u zimskom redu letenja tri puta tjedno i u ljetnom redu letenja pet puta tjedno zrakoplovima E120 sa 30 sjedala te jednom tjedno za Zagreb-Rijeku (s mogućnošću nastavka leta za Split i Dubrovnik). Croatia Airlines je letjela za Split i Dubrovnik jednom tjedno tijekom cijelog ljetnog reda letenja zrakoplovima DASH8-Q400 sa 76 sjedala.

U Međunarodnom putničkom prometu u 2015. godini u ljetnom redu letenja 2015. je operirala redovita putnička linija Ryanaira Osijek – London, dva puta tjedno. Ukupno je prevezeno 20.658 putnika s faktorom popunjenosti zrakoplova od 85% u dolasku i 90% u odlasku zrakoplova. Ovako odličan faktor popunjenosti zrakoplova je bio i jedan od razloga za nastavak linija i u 2016. godini. U usporedbi s 2014. godinom, prevezeno je 13% više putnika na ovoj liniji.

S aspekta robnog zračnog prijevoza (cargo promet) Zračna luka Osijek raspolaže skladišnim prostorom koji je podijeljen na javno skladište (560 m²) i carinsko skladište tipa A (1.120 m²). Zbog cjelokupnog gospodarskog stanja i nedostatka robe koja bi se prevozila zračnim putem, trenutno se skladišni prostor iznajmljuje tvrtki Ricardo d.o.o. koja ga koristi za svoju robu, a u sklopu redovnih putničkih linija povremeno se prevoze manje količine robe.

Osim redovitog prometa, Zračna luka Osijek redovno prihvaća charter letove i letove poslovne i generalne avijacije (vidljivo u tablici 7 - neredovni promet).

Tablica 7: Usporedba prometa na ZL Osijek 2015./2014.

			operacije zrakoplova			broj putnika			
			slijetanje	polijetanje	ukupno	iskrcano	ukrcano	TR	ukupno
2015	DOM	- redovni	263	269	532	3.824	3.786	0	7.610
		- neredovni+GA	439	442	881	29	24	0	53
	INT	- redovni	62	62	124	10.038	10.620	0	20.658
		- neredovni+GA	186	173	359	341	360	4	705
		UKUPNO	950	946	1.896	14.232	14.790	4	29.026
			operacije zrakoplova			broj putnika			
			slijetanje	polijetanje	ukupno	iskrcano	ukrcano	TR	ukupno
2014	DOM	- redovni	271	273	544	3.959	3.923	0	7.882
		- neredovni+GA	356	357	713	148	61	21	230
	INT	- redovni	62	62	124	8.730	9.469	0	18.199
		- neredovni+GA	127	128	255	414	301	70	785
		UKUPNO	816	820	1.636	13.251	13.754	91	27.096
INDEKS 2015/ 2014.	DOM	-redovni	97	99	98	97	97	0	97
		-neredovni+GA	123	124	124	20	39	0	23
	INT	-redovni	100	100	100	115	112	0	114
		-neredovni+GA	146	135	141	82	120	0	90
		UKUPNO	116	115	116	107	108	0	107

Izvor podataka: Zračna luka Osijek

Tablica 9. Usporedba prometa na ZL Osijek siječanj- srpanj 2015.- 2016. godine

			operacije zrakoplova			broj putnika				
			slijetanje	polijetanje	ukupno	iskrcano	ukrcano	TR	ukupno	
JAN - JUL 2016	DOM	- redovni	111	111	222	1.786	2.114	0	3.900	
		- neredovni+GA	271	268	539	70	78	0	148	
	INT	- redovni	35	35	70	5.886	5.863	0	11.749	
		- neredovni+GA	76	80	156	113	152	9	274	
	UKUPNO			493	494	987	7.855	8.207	0	16.071
			operacije zrakoplova			broj putnika				
			slijetanje	polijetanje	ukupno	iskrcano	ukrcano	TR	ukupno	
JAN JUL 2015	DOM	- redovni	156	157	313	1.998	2.323	0	4.321	
		- neredovni+GA	280	281	561	13	4	0	17	
	INT	- redovni	36	36	72	6.134	5.923	0	12.057	
		- neredovni+GA	87	85	172	108	117	0	225	
	UKUPNO			559	559	1.118	8.253	8.367	0	16.620
			operacije zrakoplova			broj putnika				
			slijetanje	polijetanje	ukupno	iskrcano	ukrcano	TR	ukupno	
INDEKS JAN - JUL 2016/ 2015.	DOM	-redovni	0,71	0,71	0,71	0,89	0,91	0	0,90	
		-neredovni+GA	0,97	0,95	0,96	5,38	19,50	0	8,71	
	INT	-redovni	0,97	0,97	0,97	0,96	0,99	0	0,97	
		-neredovni+GA	0,87	0,94	0,91	1,05	1,30	0	1,22	
	UKUPNO			0,88	0,88	0,88	0,95	0,98	0	0,97

Izvor podataka: Zračna luka Osijek

Smanjeni broj putnika i operacija zrakoplova u prvih sedam mjeseci 2016. godine u usporedbi s istim razdobljem 2015. je zbog kašnjenja početka prometovanja zrakoplovne kompanije Trade Air koja je počela s operacijama tek početkom srpnja 2016., no do kraja godine je planirano povećanje broja putnika u odnosu na prethodnu godinu.

Krajem kolovoza 2016. godine započeto je s radovima na proširenju putničke zgrade koja će se proširiti sukladno schengenskim zahtjevima, odnosno dodatno će se osposobiti domaći odlazni i dolazni gate (uz međunarodni dolazak i odlazak), sa svim pratećim sadržajima (kancelarije za policiju i carinu, apartmani za odmor posada, restoran i dr.).

Zračna luka Osijek nalazi se na pragu novog razvojnog razdoblja koje obilježavaju stalna ulaganja u modernizaciju opreme i proširenje putničke zgrade sukladno schengenskim zahtjevima te pored pružanja osnovnih usluga prihvata i otpreme zrakoplova, razvijaju se i sekundarne djelatnosti kao što su usluge skladištenja, cestovnog prijevoza, ugostiteljske, trgovinske i turističke usluge.

TURIZAM

Osječko-baranjska županija je smještena na sjeveroistoku Hrvatske između rijeka Save, Drave i Dunava te graniči s Mađarskom i Srbijom (Vojvodinom) a u blizini je i Bosna i Hercegovina. Specifičnosti ovoga kraja su ravnice, šume, blagi brežuljci, ribnjaci, vodeni tokovi i močvarna područja koja obiluju bogatom florom i faunom. Zahvaljujući prirodnoj, kulturnoj i ekološkoj očuvanosti resursa, Osječko-baranjska županija ima ogroman potencijal za razvoj različitih oblika kontinentalnog turizma.

Ruralni turizam

Programom razvitka turizma u ruralnom prostoru u Osječko-baranjskoj županiji je započeo sustavni razvoj ruralnog turizma, prepoznati potencijali ruralnog turizma, donijete mjere i aktivnosti za poticanje razvitka turizma te utvrđeni načini praćenja razvojnih projekata. Na području Osječko-baranjske županije proglašeno je 12 turističko-vinskih cesta.

Turistički trendovi u svijetu sve više pokazuju promjenu ponašanja turista koji nastoje doživjeti što je moguće više različitih iskustava tijekom svog putovanja, stoga ovom obliku potražnje odgovara koncept ruralnog turizma koji integrira ekoturizam, športski, lovni, ribolovni, turizam u parkovima prirode, avanturistički, zimski, seoski, zdravstveni, kulturni itd.

Sve veća potražnja za ekološki čistim područjima i briga za vlastito zdravlje pogoduju započetom razvitku turizma u našoj Županiji kao i zapaženije zanimanje privatnika za razvoj seoskih domaćinstava, vinskih cesta i prezentaciju starih običaja i zanata.

Park prirode Kopački rit zaštićeni je rezervat s netaknutom prirodom te sa svojom okolinom predstavlja sjajan potencijal za razvoj ekoturizma, seoskog turizma, lovnog i ribolovnog turizma, izletničkog turizma i sl.

Bolja povezanost Osječko-baranjske županije s Bečom, Budimpeštom i Bratislavom postignuta je i izgradnjom pristaništa u Aljmašu i Batini čime je omogućeno uplovljavanje velikih riječnih cruisera što bi trebalo imati značaj utjecaj na razvoj kontinentalnog turizma.

Zdravstveni turizam, jedan od značajnijih trendova današnjeg turizma, pronalazi svoje mjesto u turističkoj ponudi kroz tradicionalan vid lječilišnog turizma, a prati i nove trendove specijaliziranih oblika zdravstvenih usluga kao što su stomatološka, estetska, kirurška i sl. Svojom ponudom i potencijalom ističu se Bizovačke toplice koje su nakon višegodišnje neuspješne prodaje u vlasništvu Sunce Koncerna sa značajnim ulaganjima u ovaj vrijedan kompleks.

Kulturni turizam postaje sve značajniji dio turističke ponude Osječko-baranjske županije. Poznate kulturne znamenitosti, sakralni objekti, dvorci, muzeji i galerije kao i brojne manifestacije predstavljaju veliko kulturno bogatstvo ovoga kraja pružajući neiscrpne mogućnosti za stvaranje brojnih i kvalitetnih turističkih aranžmana.

Kongresni turizam ima odličnu perspektivu zahvaljujući hotelima koji raspolažu velikim dvoranama opremljenim suvremenom opremom i u potpunosti mogu zadovoljiti sve zahtjevniju poslovnu klijentelu.

Lovni turizam kao jedan od specijaliziranih turističkih proizvoda predstavlja značajan resurs gdje gosti lovci putuju i nekoliko tisuća kilometara kako bi doživjeli iskustva koja pruža lovni turizam i u pravilu su gosti koji troše mnogo više od drugih gostiju. Osječko-baranjska županija potiče razvoj lovnog turizma te je u ožujku 2016. god. donijela je Program unaprjeđenja lovstva na području Osječko - baranjske županije u razdoblju 2016.- 2020. godina. Program obuhvaća šest mjera: opremanje hladnjača za prihvata mesa divljači; kupovinu zemljišta za osnivanje remiza za divljač; razvoj i unaprjeđenje lovnog turizma; unaprjeđenje lovne infrastrukture i nabava opreme za sprječavanje šteta od divljači; ozakonjenje lovačkih kuća te sudjelovanje na manifestacijama.

Hoteli

Kvaliteta hotelskog smještaja se iz godine u godinu poboljšava kao i ugostiteljska ponuda koja je sve raznovrsnija i bogatija te prilagodljivija gostu. U OBŽ ukupno je 16 hotela, a od toga je pet hotela s četiri zvijezdice, devet hotela s tri zvijezdice, a ostala dva udovoljavaju kategorizaciji od dvije zvijezdice.

Tablica 1: Hoteli na području Osječko-baranjske županije

	Naziv objekta	kategorizacija	Mjesto	Broj ležaja
1.	Hotel Osijek	****	Osijek	260
2.	ZOO Hotel	****	Osijek	36
3.	Hotel Waldinger	****	Osijek	31
4.	Hotel Patria	****	Beli Manastir	80
5.	Hotel Lug	****	Lug	40
6.	Hotel Blaža	***	Đakovo	46
7.	Hotel Đakovo	***	Đakovo	50
8.	Hotel Silver	***	Osijek	50
9.	Hotel Vila Ariston	***	Osijek	21
10.	Hotel Millennium	***	Osijek	20
11.	Hotel Drava	***	Osijek	18
12.	Hotel Villa Valpovo	***	Valpovo	68
13.	Hotel Slavona	***	Donji Miholjac	13
14.	Hotel Park	***	Našice	100
15.	Hotel Central	**	Osijek	60
16.	Hotel Termia	**	Bizovac	205
UKUPNO (HOTELSKI KAPACITETI U OBŽ)				1.098
UKUPNO (OSTALE VRSTE SMJEŠTAJNIH KAPACITETA)				cca 1.000
UKUPNO (SMJEŠTAJNI KAPACITETI U OBŽ)				cca 2.098

Izvor: TZ OBŽ; Obrada: HGK-ŽK Osijek

Prirodni resursi i turističke atraktivnosti

Jedno od najznačajnijih prirodnih, poplavnih područja, u jugoistočnom dijelu Baranje je Kopački rit. Ukupno poplavno područje zauzima površinu od 33.010 ha, od koje je kategorijom zaštite Park prirode zaštićeno 17.700 ha, a kategorijom Posebnog zoološkog rezervata obuhvaćeno je područje 7.000 ha (6.234,52 ha) te je uvršten u popis međunarodno značajnih močvara („Ramsarsko područje“). Rubne zone Kopačkog rita su buduća područja turističko-ugostiteljske ponude, kao i izletničko-rekreacijskih i športskih sadržaja. Planirane aktivnosti na razvoju ruralnog turizma, kroz smještaj u kućama tradicijskog graditeljstva i razvitak agroturizma i ekopoljoprivrede, uključivanje kulturno povijesne i graditeljske baštine u turizam obogatit će turističku ponudu Osječko-baranjske županije.

Park je u 2015. godini posjetilo 29.836 posjetitelja od čega je oko 20% udio stranih posjetitelja – najviše iz Slovenije, Mađarske, Njemačke, Austrije, Francuske. Za prvih 6 mjeseci 2016. godine Park je posjetilo 21.435 posjetitelja što predstavlja povećanje od 26% u odnosu na isti period prošle godine. Povećanje broja posjetitelja PPKR rezultat je ponajviše velikih ulaganja u infrastrukturu i usluge u proteklom razdoblju.

U 2015. godini dovršen je u cijelosti projekt Prijemnog centra Sakadaš: obnovljena je zgrada recepcije, izgrađena je zgrada multimedijalne izložbe i otvorenog paviljona, sanitarna jedinica, dječje igralište te nova atrakcija Kopačkog rita – Šetnica bijelog lopoča koja se proteže na 1,9 km preko jezera Mali Sakadaš i postala je omiljeno mjesto za posjet i rekreaciju. Radovi su financirani najvećim dijelom iz sredstava Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, zatim sredstava iz projekta NIP kao i dijelom od Ministarstva turizma.

U 2016. godini na Prijemnom centru u Kopačevu gradi se još jedan objekt: Upravna zgrada za djelatnike Parka, a intenzivno se radi na pripremi projektne dokumentacije za obnovu objekata u kompleksu Tikveš (koji će postati izložbeni prostor u kojem će se interpretirati kulturno povijesna i prirodna baština), i za izgradnju pristaništa za brodove na jezeru Veliki Sakadaš. Ovi projekti će se aplicirati na Strukturni fond „Prirodna baština“.

U izradi je i novi brod za posjetitelje koji se financira također iz sredstava FZOEU i iz sredstava UNDP projekta PARCS, kao i dovoz električne energije na pristanište Veliki Sakadaš.

Park će sudjelovati u projektu NATURA VITA kojim bi se trebalo izvršiti veliko razminiranje u OBŽ od Koridora 5c do Dunava pa tako i velikog dijela PP Kopački rit koji se još smatra minski sumnjivim područjem, zatim zamjena alohtonih šuma autohtonim, a trebala bi se izraditi i studija revitalizacije ekosustava temeljne zone PPKR (monitoring i hidrološka, biološka i ekološka istraživanja)

Tablica 2: Kopački rit – broj posjetitelja:

God.	Broj posjetitelja
2008.	36.814
2009.	34.850
2010.	30.195
2011.	32.568
2012.	28.756
2013.	26.561
2014.	28.000
2015.	29.836

Izvor: Kopački rit

U okviru valorizacije termalnih izvora i razvoja zdravstvenog i rekreacijsko-izletničkog turizma razvile su se Bizovačke toplice, na izvorima slane termomineralne hiperterme, kojoj temperatura vode iznosi čak 96°C. To je jedina takva hiperterma u Europi.

Od lipnja 2014. godine Bizovačke toplice su dio Bluesun hotelskog lanca. Ulaganja u Bizovačke toplice odvijaju se u više faza investicijskog ciklusa od kojih je u prvoj fazi (kolovoz 2015.) izgrađen veliki bazen s valovima veličine 2000 m² u koji je uloženo cca 8-10 mil kuna. Druga faza je bila ulaganje od cca 22 mil. kuna u potpuno novo lječilište koje ima najmoderniju tehnologiju. Treća faza je ulaganje od cca 20 mil. kn u potpunu rekonstrukciju unutarnjih bazena koja je dovršena u kolovozu 2016. Četvrta faza podrazumijeva dodavanje novih atrakcija i bazena što je investicija od cca 20 mil kn, a usporedno s tom fazom planirano je ulaganje u rekonstrukciju hotela u iznosu od cca 25 mil. kn.

Čitav projekt investicija u Bizovačke toplice realizira se na površini od 31.521 m², a njegova vrijednost je oko 100 milijuna kuna.

Zadnja i završna faza će biti kamp i parkiralište sa cca 800 parkirnih mjesta što će stajati dodatnih cca 10 mil. kn.

Tablica 3: Bizovačke toplice – broj kupaca :

God.	Broj kupaca
2008.	178.314
2009.	157.810
2010.	137.863
2011.	135.863
2012.	129.731
2013.	89.813
2014.	56.906
2015.	78.144

Izvor: Bizovačke toplice

Jedan od simbola Đakova uz katedralu Sv.Petra i Pavla i manifestaciju „Đakovački vezovi“ su i konji lipicanci, a đakovačka Ergela lipicanaca osnovana 1506.g. jedna je od najstarijih ergela u Europi i broji oko 160 grla.

Tablica 4: Đakovačka ergela lipicanaca – broj posjetitelja :

God.	Broj posjetitelja
2008.	15.063
2009.	14.418
2010.	14.471
2011.	13.709
2012.	15.157
2013.	14.026
2014.	16.463
2015.	17.017

Izvor: Državna ergela lipicanaca Đakovo

Vinogorja

Baranjsko vinogorje vrlo je atraktivno vinogorje u području oko Banske kose koje se ističe zbog uređenih vinskih podruma (gatora) izdubljenih u prapornim naslagama. Povijest vinogradarstva u Baranji seže još iz doba starih rimljana a pobjedom nad Turcima princ Eugen Savojski osnutkom gospodarstva Belje 1697. započinje modernu proizvodnju vina u Baranji. Najpoznatiji proizvođač baranjskih vina su Podrumi Belje čiji se vinogradi protežu 583ha duž južnih obronaka Banske kose. Još jedna atraktivnost ovoga područja su surdaci, strmi i duboko usječeni putovi čije bočne strane mogu biti visoke i do nekoliko metara.

Erdutsko vinogorje i kula u Erdutu s Vidikovcem jedno je od najatraktivnijih u Slavoniji, jer posebnost izgledu mu daje pružanje velike rijeke Dunava u njegovom podnožju sa čuvenim lesnim naslagama i strmim padinama a kao dokaz vrijednosti njegovog slikovitog izgleda su brojne kuće za odmor uz županijsku cestu Aljmaš - Erdut iznad Dunava. U Erdutu se nalazi vinarija u sklopu nekadašnje kurije Adamović-Cseh poznata po hrastovoj bačvi kapaciteta 75.000 litara, uvrštenoj u Guinnessovu knjigu rekorda. Kao ključna točka zanimljiva za turističko posjećivanje jeste stara srednjovjekovna kula u Erdutu s koje se pruža pogled na Dunav.

Đakovačko vinogorje - Povijest vinogradarstva i vinarstva Đakovačko-osječke nadbiskupije (prije Đakovačka i Srijemska biskupija) datira još iz 13. stoljeća kada su se bosanski biskup Ponsa i Bosanska biskupija preselili u Đakovo. Biskup Petar Bakić 1716. godine sadnjom vinograda u Trnavi oživljava gospodarstvo a već 1751. godine biskup Čolnić povećava nasade u Trnavi i sadi nove na drugom lokalitetu – Mandićevac. Godine 1806. biskup Antun Mandić proširuje površine vinograda u Mandićevcu, a biskup Josip Juraj Strossmayer, koji je uveliko pridonio razvoju vinarstva i vinogradarstva na ovim prostorima, a posebno u proizvodnji vina, 1870. godine gradi podrum u Trnavi, 1875. u Musiću, te obnavlja i proširuje postojeći podrum u Mandićevcu.

Feričanačko vinogorje – Na razvoj feričanačkog vinogorja najviše utjecaja imali su Cisterciti i fratri iz Našica. Nakon protjerivanja turaka doseljenici su 1850. godine u Feričancima izgradili podrum kapaciteta 1.000 hl. Od 1996. vinarija Feravino bila je u vlasništvu Nexe grupe, nakon toga poslovala je kao samostalna tvrtka, te se u 2015. godini pripojila tvrtci Osilovac d.o.o., koje je preuzelo sva prava i obveze tvrtke Feravino, a ime Feravino ostaje kao brand vinarije. Vinarija posjeduje oko 160 ha vinograda (50% bijele vinske sorte grožđa i 50% crne vinske sorte grožđa).

Projekt WINE TOUR

U okviru IPA IIIc programa - Regionalna konkurentnost, Mjere 1.1. - Poslovna infrastruktura izrađen je projekt Wine tour vrijedan 1,3 milijuna kuna. Nositelj projekta je Osječko-baranjska županija a partneri u projektu: Grad Osijek, Grad Beli Manastir, Općna Draž, Općina Kneževi Vinogradi, Općina Popovac, Općina Drenje, Općina Erdut, Općina Feričanci, Turistička zajednica Baranja, Turistička zajednica Osječko-baranjske županije, Regionalna razvojna agencija Slavonije i Baranje. Specifični cilj projekta je ubrzanje ekonomskog razvoja regije kroz stvaranje, promociju, upravljanje i poboljšanje ponude kulturnog turizma Osječko-baranjske županije, temeljen na novoj i obnovljenoj javnoj turističkoj infrastrukturi.

Sukladno ključnim zadacima Hrvatske turističke zajednice i strateškim marketinškim ciljevima hrvatskog turizma pokrenut je marketinški koncept promicanja turističkog prometa u razdoblju pred i posezone – PPS KONCEPT pa je i Wine Tour Slavonije i Baranje dobio oznaku PPS destinacije kojom je naglašena cjelogodišnja promocija kulture i enogastronomije.

Športsko-rekreacijska područja

Poznata športsko rekreacijska područja u županiji su: Športsko-rekreacijski centar Kneževi Vinogradi i Izletničko-vikend i ribolovno područje Zeleni otok - Batina, na Dunavu sa spomenikom i spomen-područjem Batinske bitke; potez Aljmaš - Erdut – Dalj je izletničko i ribolovno-rekreacijsko područje od ušća Drave u Dunav; rekreacijsko područje "Drava" kontinuirani je pojas na lijevoj i desnoj obali Drave, od ušća rijeke Karašice, do zimske luke u Osijeku; Ribnjak kod Donjeg Miholjca i ornitološki rezervat "Podpanj" predstavljaju vrlo važan močvarni lokalitet i prvu značajniju postaju za ptice selice; Jezero Borovik, zapadno od Đakova s 2,5 četvornih kilometara površine uz Kopačevsko jezero u Parku prirode Kopački, najveće je jezero u Županiji; Našička geološka staza koja prati povijesnu rimsku cestu iz 1.st.pr.Kr. od Osijeka do Kutjeva, te prolazi pokraj ruševina utvrde Bedemgrad iz 14.st. čime je zanimljiva i za arheologe i povjesničare i Športsko-rekreacijski centar Lapovac koji u svojoj ponudi ima jahanje, najam jedrilica, streličarstvo i druge adrenalinske sadržaje.

Cikloturizam

Cikloturizam kao oblik selektivnog turizma u posljednjih desetak godina bilježi sve značajniji rast ne samo u svijetu već i u Hrvatskoj što dokazuje i činjenica kako je cikloturizam uključen u deset ključnih turističkih proizvoda iz strategije razvoja hrvatskog turizma. Vožnja biciklom je sve popularniji oblik aktivnog života i idealan način da se upozna prirodna, kulturna i povijesna baština i uživa u enogastronomskim delicijama slavonsko-baranjskog kraja. Prepoznavši važnost cikloturizma za razvoj ekoturizma, Europska unija potiče izgradnju biciklističke infrastrukture kroz sredstva europskih fondova.

Kroz europske zemlje prolazi 15 biciklističkih ruta tzv. Eurovelo rute, dok kroz Hrvatsku prolaze njih četiri. Za našu Županiju važna je Eurovelo 6 ruta koja počinje kod Duboševice, prolazi Kopačkim ritom, gradovima Osijek i Vukovar te izlazi kod Iloka dalje prema Srbiji.

Poznatije biciklističke rute na području naše Županije: Ruta Dunav - dio kroz Hrvatsku dugačak je 83 km i dio je međunarodne Rute Dunav koja povezuje Dunav od izvora do Crnog Mora, Dravska biciklistička ruta, Panonski put mira od Osijeka do Sombora, Biciklistička ruta Drava bike tour: dionica Osijek – Erdut – Osijek, Osijek – Našice – Đakovo – Osijek i Biciklistička ruta Pečuh – Osijek – Antunovac – Ivanovac povezuje se s biciklističkim rutama Grada Osijeka i već postojećim i planiranim rutama duž rijeke Drave prema Mađarskoj.

Dvorci i sakralni objekti

Dvorci Osječko-baranjske županije su neizostavni dio kulturno-turističke ponude ovoga kraja: Dvorac Pejačević u Našicama klasicistički je dvorac građen početkom 19. stoljeća. Dvorac Hillebrand-Mailath smješten je u samom središtu Donjeg Miholjca. Dvorac princa Eugena Savojskog smješten je u središtu mjesta Bilje, Dvorac Prandau-Normann u Valpovu, gradu na Karašici, zapravo je grad muzej, Dvorac Tikveš je predan na korištenje i upravljanje Javnoj ustanovi Park prirode Kopački rit koja je načinila program obnove cijelog kompleksa u Europski centar za okoliš.

Sakralni objekti kao mogući turistički potencijal: Svetište Gospe od utočišta u Aljmašu, Konkatedrala Sv. Petra i Pavla u Osijeku, Katedrala Sv. Petra u Đakovu i Strossmayerov muzej, Crkva Svih Svetih u Đakovu, Franjevački samostan sa crkvom Svetog Antuna Padovanskog u Našicama, Templarska crkva Svetog Martina u Martinu kod Našica, Crkva Svetog Petra i Pavla u Topolju i drugi mnogobrojni sakralni objekti kojima obiluje Osječko-baranjska županije govore o bogatoj (vjerskoj) povijesti ovoga kraja.

Turistički promet i financijski pokazatelji

Tablica 5. Broj dolazaka i noćenja turista u Osječko-baranjskoj županiji u lipnju 2016. godine

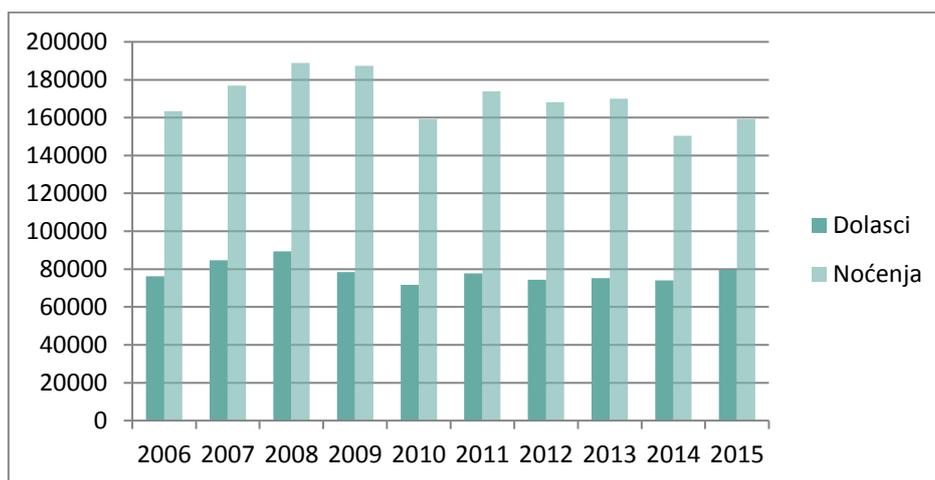
		Indeksi VI. 2016 / VI. 2015					
		Ukupno	Domaći	Strani	Ukupno	Domaći	Strani
Osječko-baranjska	dolasci	7 952	4 719	3 233	117,1	129,2	103,1
	noćenja	15 119	8 819	6 300	125,3	124,9	125,8
Beli Manastir	dolasci	330	250	80	81,3	99,2	51,9
	noćenja	495	339	156	57,4	51,4	76,5
Donji Miholjac	dolasci	94	69	25	72,9	71,1	78,1
	noćenja	245	184	61	131	122,7	164,9
Đakovo	dolasci	678	414	264	253	306,7	198,5
	noćenja	1 049	623	426	226,1	214,1	246,2
Našice	dolasci	446	289	157	203,7	181,8	261,7
	noćenja	639	423	216	175,5	155,5	234,8
Osijek	dolasci	4 166	2 397	1 769	112	125,9	97,5
	noćenja	7 882	4 259	3 623	122,7	121,5	124,1
Valpovo	dolasci	199	78	121	43,3	32,9	54,3
	noćenja	486	139	347	52	36,4	62,9
Bilje	dolasci	492	336	156	132,3	180,6	83,9
	noćenja	921	665	256	120,2	164,6	70,7
Erdut	dolasci	36	5	31	87,8	23,8	155
	noćenja	62	11	51	117	34,4	242,9
Kneževi Vinogradi	dolasci	628	235	393	108,7	130,6	98,7
	noćenja	829	338	491	111,1	100,3	120

Izvor: DZS.; Obrada HGK ŽK Osijek

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u šestom mjesecu 2016. godine u Osječko-baranjskoj županiji ostvareno je 7.952 dolaska i 15.119 noćenja što je u odnosu na isto razdoblje prošle godine porast od 17% u kategoriji dolazaka i 25% u kategoriji noćenja gdje bilježimo porast dolazaka domaćih gostiju za čak 29%.

Tablica 6 i Graf : Dolasci i noćenja turista u OBŽ od 2006. do 2015.godine

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dolasci	76313	84724	89386	78382	71749	77697	74373	75177	74026	79588
Noćenja	163363	176856	188926	187422	159261	173892	168122	169952	150466	159226

Izvor: DZS, Obrada HGK ŽK Osijek

U 2015. godini ostvareno je 79.588 dolazaka i 158.226 noćenja te uspoređujući godišnje podatke na razini 2015. i 2014. godine, porast turističkog prometa iznosio je 7,5% u dolascima odnosno 5,2% u noćenjima.

U Osječko-baranjskoj županiji je prema podacima FINA-e u 2015. godini u odnosu na 2014., evidentirano je 12% više trgovačkih društava čija je osnovna djelatnost pružanje smještaja te priprema i usluživanje hrane (NKD 2007 – I šifra djelatnosti). U brojkama, 2015. godine zabilježene su 282 tvrtke dok je u 2014. godini zabilježeno njih 251.

Prosječan broj zaposlenih iznosio je 1.154 djelatnika, što je porast od 16% u odnosu na 2014. godinu te čini 3,2% udjela u ukupnom broju zaposlenih u Županiji. Prosječna neto plaća isplaćena u ovoj djelatnosti u 2015. godini iznosila je 2.578 kuna što je 37% manje od prosječno isplaćene plaće kod poduzetnika obveznika poreza na dobit koja je iznosila 4.089 kuna.

Ostvaren je ukupni prihod u iznosu od 204 milijuna kuna što je 0,9% ostvarenog ukupnog prihoda u Županiji. U 2015. godini investirano je 7 milijuna kuna u dugotrajnu imovinu, što čini 0,5% ukupnih ulaganja u Županiji te povećanje od 62% u odnosu na 2014. godinu.

Dobit u 2015. godini iznosila je 9,9 mil. kuna dok je gubitak iznosio 8,4 mil. kuna što daje pozitivan konsolidiran financijski rezultat od 1,5 mil. kuna.

Vrijednost resursa i atraktivnost prostora naše Županije služe kao temeljno polazište za razvoj turizma. Iz navedenog proizlaze i osnovni ciljevi razvoja turizma a to je postići ekonomsku dobrobit za njeno stanovništvo uz osiguranje potrebne razine zaštite prirode i okoliša, te racionalno korištenje prirodnih resursa. Samo integralnim pristupom korištenja prostorno-ekoloških, prometnih, kulturno-povijesnih i ljudskih resursa uz koncept "održivog razvoja" predstavlja adekvatan model postizanja navedenog cilja.

Iako se Osječko-baranjska županija posljednjih nekoliko godina u turističkom smislu razvija uzlaznom putanjom, potreban je još veći angažman i sinhroniziran rad svih subjekata u turizmu kako bi se postigla što bolja destinacijska prepoznatljivost. Ekonomska i društvena dobit koja se stvara brendiranjem destinacije je velika jer se na taj način čuva i promiče vlastiti identitet i tradicija, poboljšava kvaliteta življenja, privlače strana ulaganja i zapošljava stručna radna snaga. Netaknuta priroda, miran, ravničarski kraj, bogata povijest, tradicija i kultura, gostoljubivost stanovništva i enogastronomska ponuda glavni su temelji na kojima bi se trebao razvijati budući brend naše Županije.

TRGOVINA

Prema podacima FINA-e godišnje financijsko izvješće za poslovanje u 2015. godini predalo je 4.298 trgovačkih društava sa sjedištem u Osječko-baranjskoj županiji (Tablica 1), a od tog broja se 1.190 ili 24,83% odnosi se na tvrtke čija je osnovna djelatnost trgovina. Broj ovih tvrtki raste i na razini županije i na razini države, ali ne istim tempom kao broj tvrtki u cjelokupnom gospodarstvu, a posljedica toga je sve manje učešće broja poduzetnika trgovine u ukupnom broju poduzetnika, koje se u 2015. godini na razini RH smanjilo za 2,6% u odnosu na 2014., a na razini županije za 8%

Svakako želimo naglasiti da se podaci koje obrađujemo odnose samo na tvrtke sa sjedištem u županiji, a ne i na tvrtke čije je sjedište izvan tog područja. Tako tu nisu obuhvaćeni podaci za trgovačke lance čije sjedište nije u našoj županiji, ali tu imaju niz svojih trgovina i sl.

Tablica 1: Broj poduzetnika koji su predali statistička izvješća za 2014. i 2015. g.

Djelatnost/Područje	Broj poduzetnika		
	2014.	2015.	indeks
Gospodarstvo Republike Hrvatske	100.057	107.390	107,3
Trgovina Republike Hrvatske	25.503	26.665	104,6
Gospodarstvo Osječko-baranjske županije	4.006	4.298	107,3
Trgovina Osječko-baranjske županije	1.127	1.190	105,6
% br. poduzetnika trgovine RH u gosp. RH	25,49%	24,83%	97,4
% br. poduzetnika trgovine OBŽ u trgovini RH	4,42%	4,46%	100,9
% br. poduz. trg. OBŽ u gospodarstvu OBŽ	28,13%	25,88%	92,0

Izvor: FINA; Obrada: HGK – ŽK Osijek

Financijski pokazatelji poslovanja

Tablica 2: Ostvareni rezultati poslovanja trgovine Osječko-baranjske županije u 2014. i 2015. godini

Trgovina OBŽ	Iznosi u tisućama kuna		Index	Udio u ukupnom gospodarstvu
	2014.	2015.		
Ukupni prihodi	4.010.847	4.201.509	104,8	18,2%
Ukupni rashodi	4.228.536	4.264.660	100,9	18,6%
Dobit	120.962	121.538	100,5	15,6%
Gubitak	360.075	206.863	57,4	28,4%
Konsolidirani financ. rezultat	-239.114	-85.326	35,7	-
Investicije u dugotr. imovinu	36.014	41.209	114,4	3,2%
Izvoz	201.212	176.365	87,7	3,9%
Uvoz	397.488	495.842	124,7	19,8%
Saldo	-196.276	-319.447	162,8	-
Prosječ. broj zaposl.	4.685	4.694	100,2	13,2%
Prosječna neto plaća	3.762	3.694	98,2	11,9%

Izvor: FINA; Obrada: HGK – ŽK Osijek

Trgovačka društva sa sjedištem u OBŽ, čija je osnovna djelatnost trgovina, u 2015. godini su ostvarili 4,2 milijarde kuna ukupnog prihoda (Tablica 2) što je za gotovo 200 milijuna kuna više u odnosu na 2014.g, te 4,27 milijardi ukupnog rashoda ili 36 milijuna kuna više u odnosu na 2014.

Konsolidirani financijski rezultat bio je negativan i iznosio je –85 milijuna (razlika između dobiti i gubitka razdoblja) što je za 154 milijuna kuna manji negativni rezultat nego godinu dana prije.

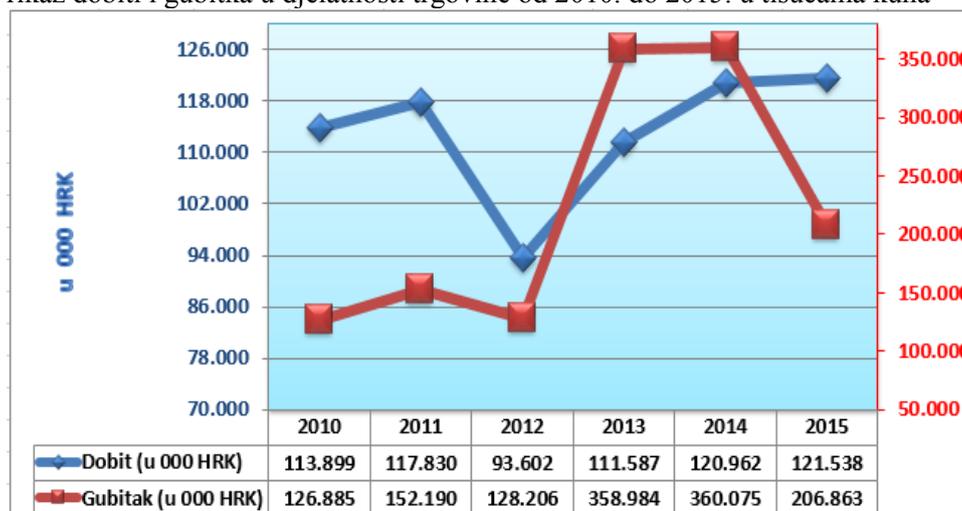
Investicije u dugotrajnu imovinu su u 2015. godini u trgovini iznosile samo 41 milijun kuna što je tek 3,2% ukupnih investicija poduzetnika u županiji, no veće su za 14,4% u odnosu na 2014.g.

Trgovina županije je u 2015.g. ostvarila negativan saldo vanjskotrgovinske razmjene u iznosu 319 milijuna kuna za koliko je ostvareni uvoz bio veći od izvoza. U 2014. godini negativan saldo vanjskotrgovinske razmjene trgovine je bio 196 milijuna kuna, što znači da je u 2015. bio veći za 62,8%. U trgovini je u 2015.godini bilo zaposleno 4.694 djelatnika, što je za svega 9 djelatnika ili 0,2% više nego u 2014. godini.

Prosječna neto plaća u djelatnosti trgovine Županije je u 2015.g. iznosila 3.694 kune što je 1,8% manje nego u 2014., i za 9,7% manje nego što je prosječna neto plaća gospodarstva Županije.

Iz svega navedenog vidljivi su pretežito pozitivni trendovi po spomenutim pokazateljima poslovanja trgovine u 2015. u odnosu na 2014. g, gdje je došlo do povećanja ukupnih prihoda, rasta dobiti, smanjenja gubitka, povećanja investicija u dugotrajnu imovinu, smanjenja negativnog konsolidiranog financijskog rezultata, no i negativni trendovi poput povećanja ukupnih rashoda, smanjenja izvoza, povećanja uvoza, kao i smanjenja prosječne neto plaće.

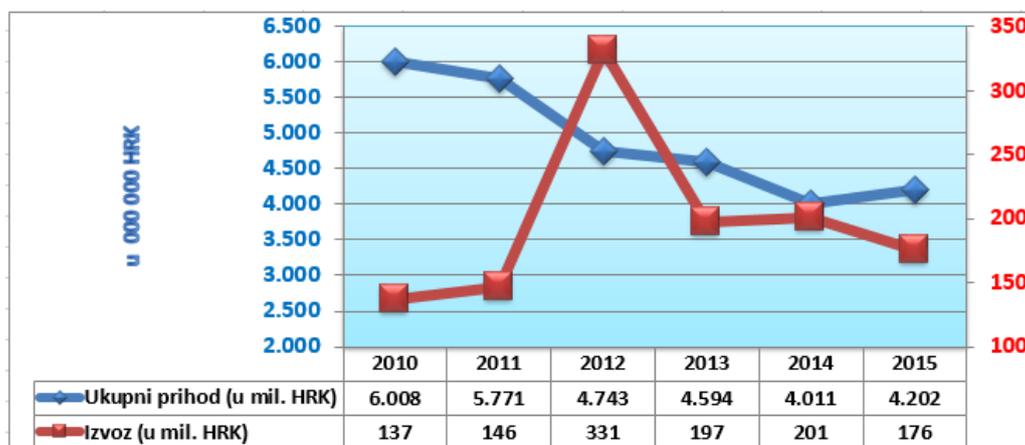
Grafikon 1: Prikaz dobiti i gubitka u djelatnosti trgovine od 2010. do 2015. u tisućama kuna

Izvor: FINA; Obrada: HGK – ŽK Osijek

Iz Grafikona 1 je vidljivo kako se u promatranom razdoblju od 2010. do 2015. godine u trgovini iznos dobiti kretao između 110 i 120 milijuna kuna, izuzev 2012. godine kada je pao na 93 milijuna kuna. Najveći zabilježeni gubici u djelatnosti trgovine bili su 2013. i 2014. godine, s iznosom oko 360 milijuna kuna, što je dvostruko više nego u prethodnoj, 2012. godini. U 2015. g. iznos gubitka se smanjio za 43%, i iznosio je 207 milijuna kuna. Kroz cijelo promatrano razdoblje trgovina ostvaruje negativan konsolidirani financijski rezultat koji je u 2010. bio 13 milijuna kuna, a u 2013. čak 248 milijuna. U 2015. negativan rezultat iznosi 85 milijuna kuna.

Grafikon 2: Ukupni prihodi i izvoz u djelatnosti trgovine od 2010. do 2015. u milijunima kuna

Izvor: FINA; Obrada: HGK – ŽK Osijek

Iz Grafikona 2 je vidljiva tendencija pada ukupnih prihoda u posljednjih 6 promatranih godina, gdje su se prihodi 2015. smanjili za 30% u odnosu na 2010. godinu, odnosno za 1,8 milijardi kuna. Iznos izvoza bilježi rast od 2010. godine, a najveći izvoz bio je 2012. godine, 331 milijun kuna, gotovo dvostruko više nego u ostalih 5 promatranih godina.

Prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti trgovina se sastoji od tri odjeljka:

G 45 – Trgovina na veliko i na malo motornim vozilima i motociklima; popravak motornih vozila i moticikala

G 46 – Trgovina na veliko,

G 47 – Trgovina na malo,

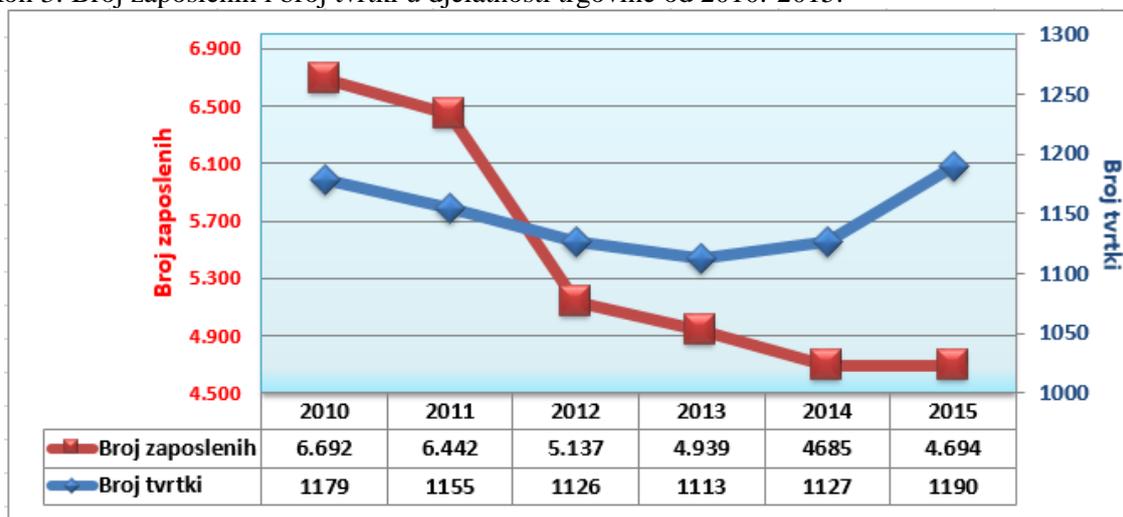
Tablica 3. Struktura trgovine županije po odjeljcima u 2015.g.

	Broj tvrtki	Broj zaposlenih	Ukupni prihod	Dobit	Gubitak	Izvoz	Uvoz	Investicije
G 45	13,4%	13,7%	16,1%	15,3%	3%	8,7%	23,6%	30,0%
G 46	54,6%	54,2%	60,9%	62,5%	37,6%	83,6%	67,0%	59,6%
G 47	31,9%	32,1%	23,0%	22,2%	59,4%	7,7%	9,4%	10,4%

Izvor: FINA; Obrada: HGK – ŽK Osijek

Najznačajniji odjeljak trgovine u županiji po učešću u ukupnoj trgovini je trgovina na veliko (G 46) i to u svim promatranim pokazateljima, a posebno u izvozu gdje ostvaruje 83,6% izvoza trgovine županije, dok u dobiti ostvaruje 62,5% ostvarene dobiti ukupne djelatnosti trgovine. Najveći udio u ostvarenom gubitku ima trgovina na malo (59,4%) dok je trgovina automobilima ostvarila tek 3% ukupnog gubitka trgovine u 2015.g. Od ukupno ostvarenog prometa u trgovini županije 60,9% je ostvarila trgovina na veliko, 23% trgovina na malo, a 16,1% trgovina automobilima.

Grafikon 3: Broj zaposlenih i broj tvrtki u djelatnosti trgovine od 2010.-2015.

Izvor: FINA; Obrada: HGK – ŽK Osijek

Broj zaposlenih u djelatnosti trgovine u posljednjih 6 promatranih godina je padao, s naglaskom na 2012. godinu kada je zabilježeno 1.305 zaposlenika manje u odnosu na 2011. godinu, odnosno 20,3%. Trend pada nastavljen je i u ostalim promatranim godinama, te je u konačnici u 2015. zabilježen blagi porast zaposlenih, tek za 9 više u odnosu na 2014. g. Broj tvrtki djelatnosti trgovine pada do 2013. godine, a nakon toga raste. Prosječan broj zaposlenih po jednoj tvrtki trgovine u 2010. je bio 5,7, dok je u 2015. godini 3,9.

Udio koji ostvaruju tvrtke u djelatnosti trgovine sa sjedištem u Osječko-baranjskoj županiji (Tablica 4) u ukupnom prihodu i broju zaposlenih svih tvrtki u gospodarstvu županije smanjuje se u posljednjih deset godina. Tako se udio u ukupnom prihodu smanjio s 37,2% na 18,2%, a broj zaposlenih se smanjio s 20,1% na 13,2%.

Tablica 4: Udio (%) ukupnog prihoda i broja zaposlenih trgovine u odnosu na ukupno gospodarstvo županije po godinama (odnosi se na tvrtke sa sjedištem u OBŽ) i RH u 2015.g.

	Osječko-baranjska županija											RH
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015
ukupni prihod	37,2	37,7	37,7	33,5	32,7	27,4	24	21	20,6	17,7	18,2	34,5
broj zaposlenih	20,1	20,3	19,5	17,8	17,8	16,8	16,3	14,1	13,8	13,4	13,2	21,3

Izvor: FINA; Obrada: HGK – ŽK Osijek

Ovo smanjenje, osim stvarnog smanjenja udjela trgovine u ukupnom gospodarstvu zbog globalne krize koja počinje 2008.g. se velikim dijelom odnosi na otvaranje velikih trgovačkih centara u 2010. (Avenue Mall i Porta Nova) u čijim prostorima većina trgovačkih kuća nema sjedište u Osječko-baranjskoj županiji, pa svoj prihod ostvaren na području Osječko-baranjske županije iskazuju prema sjedištu tvrtke. Tako na razini RH ukupan prihod poduzetnika u djelatnosti trgovine u ukupnim prihodima svih poduzetnika iznosi 34,5%, što je čak za 16 postotnih poena više, odnosno na razini Hrvatske udio trgovine u ukupnom gospodarstvu je nešto veći od jedne trećine dok je u županiji manje od jedne petina.

POSLOVANJE NEKRETNINAMA

Djelatnost poslovanja nekretninama na području OBŽ unazad nekoliko godina pokazuje naizmjenično uzlazne i silazne trendove. Uzroke treba tražiti u globalnoj krizi koju izaziva nesigurnost i oprez kupaca nekretnina, koji su uvjetovani rastućom nezaposlenosti i smanjenjem dohotka raspoloživog za potrošnju i investicije kućanstava kao i često kompliciranom procedurom ishođenja kredita.

Uz to, nesklonost novom stambenom zaduživanju i intenziviranju investicijske aktivnosti stanovništva dodatno je pojačana još uvijek prisutnim očekivanjima nastavka cjenovne korekcije u budućnosti, iako su cijene nekretnina izuzetno niske. Na oživljavanje tržišta nekretnina utjecaj nije imao ni pad cijena nekretnina ni blago sniženje kamatnih stopa banaka.

Na stanje tržišta nekretnina, u promatranom razdoblju, ne mali utjecaj imala je i zakonska regulativa koja utječe na promet nekretnina, odnosno postupci koje su vlasnici nekretnina morali pokrenuti radi mogućnosti stavljanja nekretnina u promet (legalizacija, ishođenje energetskeg certifikata).

Također velik utjecaj ima i raznolika ponuda nekretnina koje se prodaju u ovršnim postupcima (u Očevidnik nekretnina koje se prodaju u ovršnim postupcima, za područje Osječko-baranjske županije, bilo je 2010. godine 910 upisa, 2011. godine 870 upisa, 2012. godine 903 upisa, 2013. godine 1028 upisa, 2014. godine 1157 upisa, a 2015. godine 974 upisa).

Poslovanje nekretninama u rezultatima poslovanja ukupnog gospodarstva OBŽ, sudjeluje tek s manjim postocima (do 1,5%).

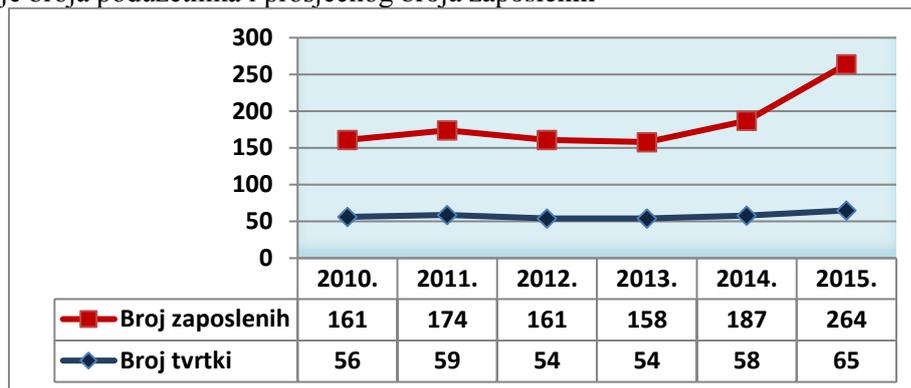
Tablica 1: Financijski rezultati djelatnosti L Poslovanje nekretninama u OBŽ

u tisućama kn

OBŽ - L poslovanje nekretninama	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	Indeks 15./14.	Udio u gospod. OBŽ-%
Broj tvrtki	56	59	54	54	58	65	112,1	1,5
Prosječan br. zaposlenih	161	174	161	158	187	264	141,2	0,7
Prosječna plaća	4.753	4.616	5.154	5.034	4.669	4.258	91,2	104,1
Ukupni prihodi	67.282	64.074	84.255	62.628	56.930	78.354	137,6	0,3
Ukupni rashodi	66.967	78.117	88.239	66.405	63.856	80.551	126,1	0,4
Dobit razdoblja	7.252	2.103	4.396	3.329	2.798	3.990	142,6	0,5
Gubitak razdoblja	8.522	16.476	8.851	7.713	10.305	7.174	69,6	1,0
Konsolidirani financ.rezul.	-1.270	-14.373	-4.455	-4.384	-7.507	-3.184	42,4	
Investic. u dug. Imovinu	476.180	522.868	568.461	725.261	777.780	1.730	0,2	0,1

Izvor podataka: FINA; Obrada: ŽK Osijek

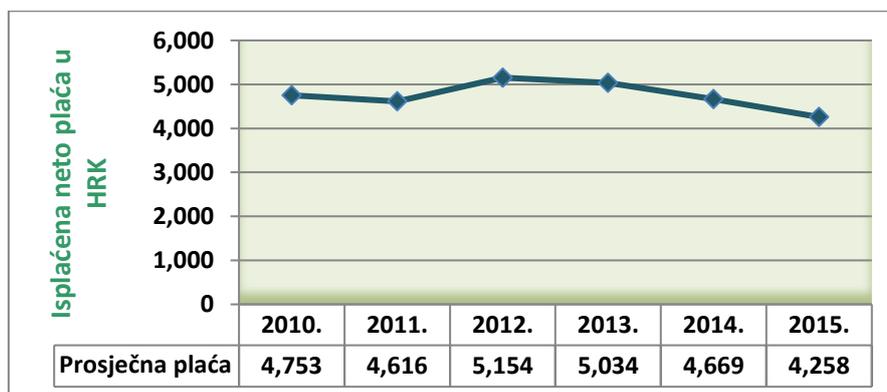
Grafikon 1: Kretanje broja poduzetnika i prosječnog broja zaposlenih

Izvor podataka: FINA; Obrada: ŽK Osijek

Broj tvrtki i prosječan zaposlenih (Grafikon 1) u promatranom razdoblju od 2010. do 2015. godine je porastao i to tvrtki s 56 u 2010. na 65 u 2015. godini, a broj zaposlenih sa 161 u 2010. na 264 u 2015. godini. Prosječan broj zaposlenih po jednoj tvrtki je rastao u promatranom razdoblju pa je u 2010. bio 2,9 dok je u 2015. bio 4.

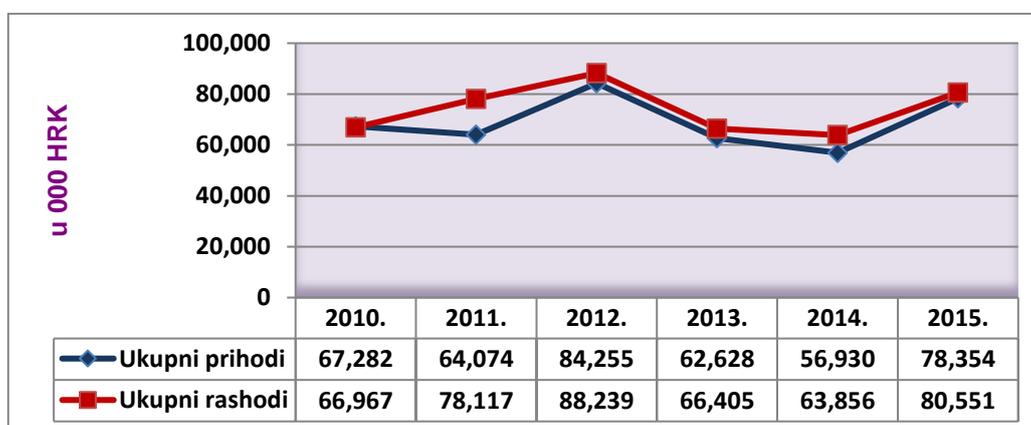
Grafikon 2: Prosječna isplaćena mjesečna neto plaća

Izvor podataka: FINA; Obrada: ŽK Osijek

Prosječne mjesečne neto plaće zaposlenih u djelatnosti poslovanja nekretninama (Grafikon 2), bile su najviše 2012. godine, a najniže plaće isplaćene su 2015. godine. U odnosu na 2014. godinu, isplaćena plaća bila je manja za 8,8 %. Isplaćena neto plaća u iznosu od 4.258 kuna veća je za 4,1% od prosječne plaće isplaćene u 2015. godini u gospodarstvu županije.

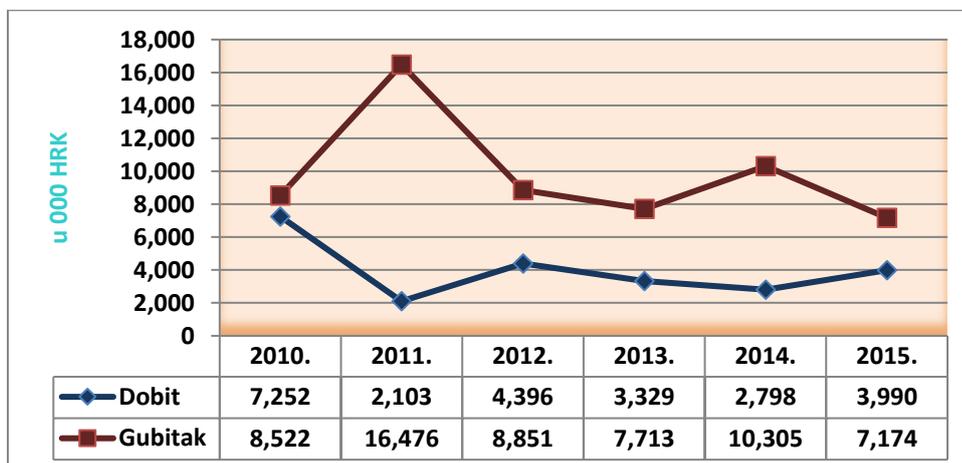
Grafikon 3: Kretanje ukupnih prihoda i rashoda

Izvor podataka: FINA; Obrada: ŽK Osijek

Ukupni prihodi i rashodi djelatnosti poslovanja nekretninama (Grafikon 3) pokazuju naizmjenično uzlazno-silazne trendove. Ukupni prihodi u 2015. godini iznosili su 78,4 mil. kuna. U odnosu na 2014. godinu, kada su ostavreni najmanji prihodi u promatranom razdoblju, prihodi su veći za 37,6%. U odnosu na 2012. godinu u kojoj su zabilježeni najveći prihodi, prihodi iz 2015. godine manji su za 7%. Ukupni rashodi, u 2015. godini u iznosu od 80,6 mil. kuna u odnosu na 2014. godinu veći su za 26,1%. U odnosu na 2012., koja je godina s najvećim rashodima, manji su za 8,7%.

Grafikon 4: Ostvarena dobit i gubitak i konsolidirani financijski rezultat

Izvor podataka: FINA; Obrada: ŽK Osijek

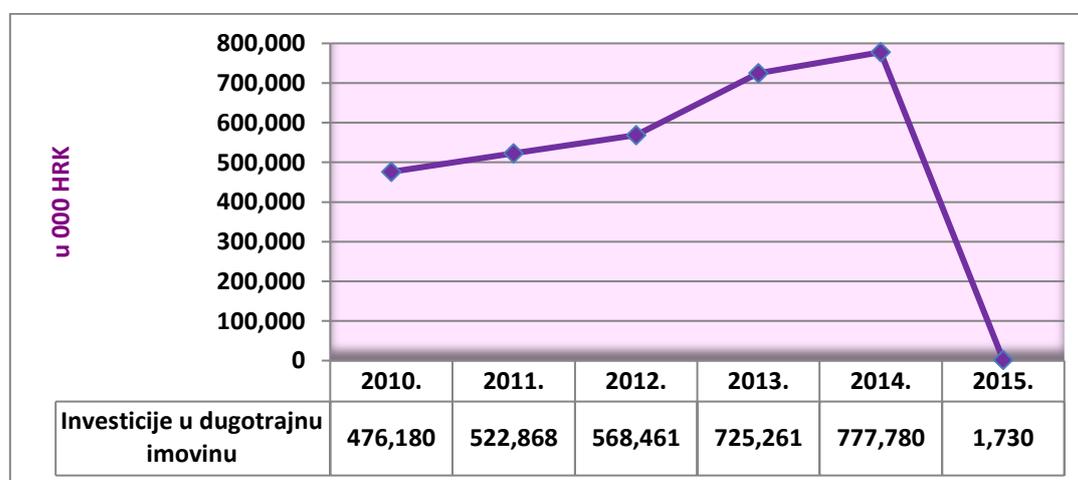
Ostvarena dobit i gubitak (Grafikon 4) također pokazuju naizmjenično uzlazno-silazne trendove.

Najveća **dobit** ostvarena je 2010. godine, a najmanja 2011. godine. 2015. godine ostvarena je dobit od blizu 4 mil. kuna, i bila je 45% manja u odnosu na 2010. godinu, odnosno 89,7% veća od dobiti u 2011. godini. U odnosu na 2014. godinu dobit je porasla za 42,6%.

Najmanji **gubitak** ostvaren je u 2015. godini i iznosio je 7,2 mil. kuna, a najveći 2011. godine u iznosu blizu 16,5 mil. kuna. U odnosu na 2011. godinu gubitak je manji za 2,3 puta, a u odnosu na prethodnu 2014. godinu manji za 30,4%.

U svim promatranim godinama ostvaren je negativni **konsolidirani financijski rezultat**. Isti je bio najmanji 2010. godine u iznosu oko 1,3 mil. kuna, a najveći 2011. godine u iznosu gotovo 14,4 mil. kuna. U 2015. godini ostvaren je negativni konsolidirani financijski rezultat od 3,2 mil. kuna. Iako je isti u odnosu na 2011. gotovo 4,5 puta manji, u odnosu na 2010. godinu veći je 2,5 puta. U odnosu na prethodnu 2014. godinu negativni konsolidirani financijski rezultat manji je za gotovo 2,4 puta.

Grafikon 5: Investicije u novu dugotrajnu imovinu

Izvor podataka: FINA; Obrada: ŽK Osijek

Investicije poduzetnika OBŽ u djelatnosti poslovanja nekretninama, u novu dugotrajnu imovinu, imaju konstantan uzlazni trend u razdoblju od 2010. – 2014. godine. Gotovo cijeli dio navedenih iznosa investicija odnosi se na ulaganja u Eurodom. U 2015. godini tvrtka Eurodom d.o.o. Osijek pripojena je drugom poslovnom subjektu izvan Osječko-baranjske županije, a u veljači 2016. godine obrisana je iz Trgovačkog registra. Iz navedenih razloga i investicije u dugotrajnu imovinu u 2015. godini su izuzetno niske u odnosu na prethodno petogodišnje razdoblje.

Plaćeni porez na promet nekretnina

Iako djelatnost poslovanja nekretninama s malim udjelom sudjeluje u financijskim rezultatima poduzetnika OBŽ, predstavlja djelatnost od velikog značaja, prvenstveno po pravnim posljedicama koje proizvodi (promjena vlasništva nad nekretninama) i plaćenom porezu na promet nekretnina.

Kretanje prometa nekretninama moguće je pratiti i na temelju broja predmeta u Poreznoj upravi.

Tablica 2: Broj predmeta u Poreznoj upravi i plaćeni porez na promet nekretnina

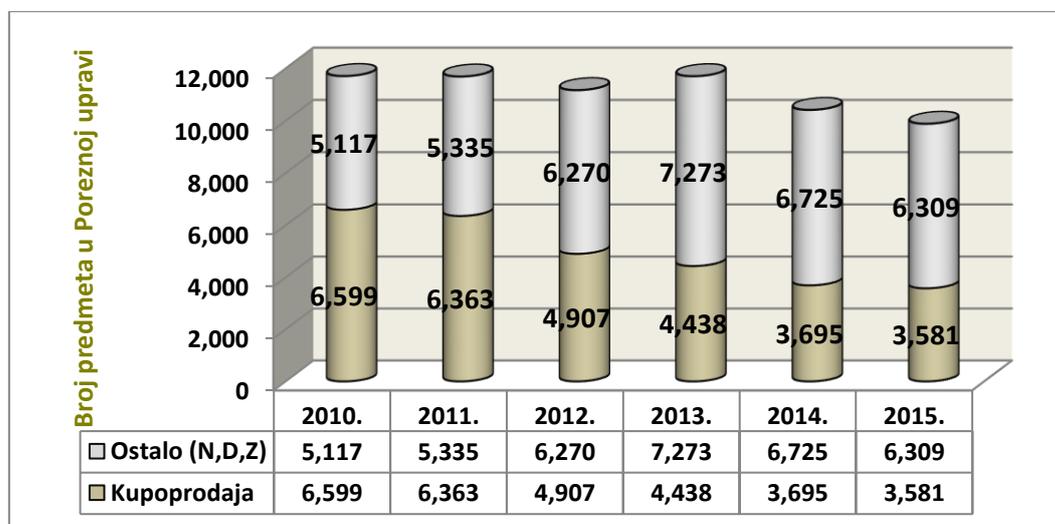
Broj predmeta u Poreznoj upravi i plaćeni porez	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Kupoprodaja	6.599	6.363	4.907	4.438	3.695	3.581
Ostalo (N,D,Z)	5.117	5.335	6.270	7.273	6.725	6.309
Ukupno	11.716	11.698	11.177	11.711	10.420	9.890
Plaćeni porez u 000 kuna	46.813	50.236	32.305	32.459	29.254	29.370

Izvor podataka: Porezna uprava Osijek; Obrada: ŽK Osijek

Najmanji broj u promatranom razdoblju u Poreznoj upravi Osijek bio je u 2015. godini. U istoj godini kupoprodaja kao način stjecanja nekretnine također je bila na najnižoj razini. Najveći broj predmeta zabilježen je u 2011. godini. U odnosu na tu godinu predanih predmeta bilo je 41,5% manje, a kupoprodaje za 43,7% manje. U odnosu na prethodnu 2014. godinu u Poreznu upravu predano je 5,1% manje predmeta. Kupoprodaje je u 2015. godini bilo za 3,1% manje nego u 2014. godini.

Ostali načini stjecanja nekretnine (nasljedstva, darovanja i zamjene) imaju naizmjenične uzlazno-silazne trendove. U 2015. godini bilo ih je 6.309, što je za 23,3% više nego u 2010. godini, u kojoj je bilo najmanje ovakog načina stjecanja, odnosno 13,3% manje nego u 2013. godini u kojoj je bilo najviše ovakvog načina stjecanja nekretnina. U odnosu na 2014. godinu, nasljedstva, darovanja i zamjena bilo je manje za 6,2%.

Grafikon 6: Kretanje prometa nekretninama u OBŽ, prema broju predmeta u Poreznoj upravi

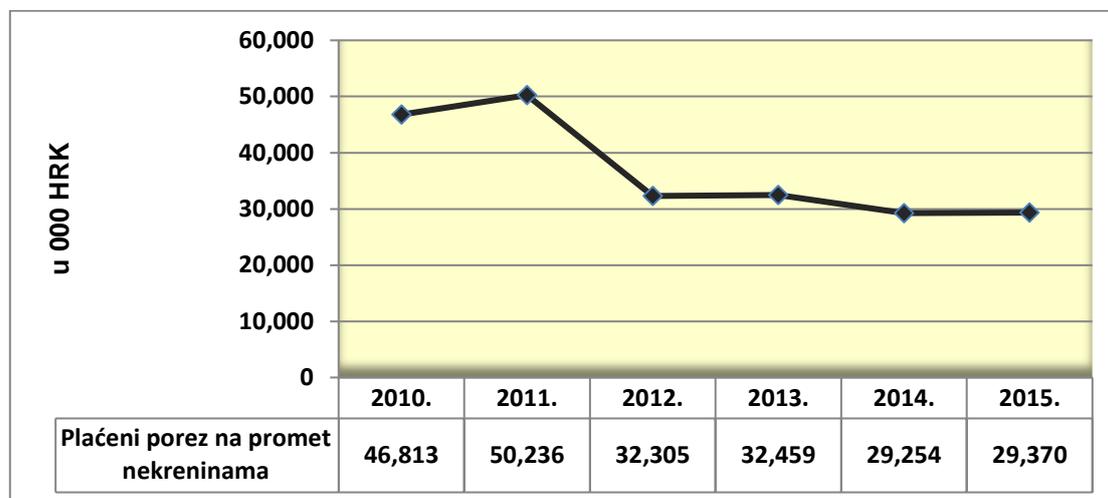

Izvor podataka: Porezna uprava Osijek; Obrada: ŽK Osijek

Porez na promet nekretnina značajan je izvor prihoda jedinice lokalne uprave i samouprave. Najviše poreza na promet nekretnina, uplaćeno je 2011. godine (Grafikon 7), u iznosu 50,2 mil. kuna. Padom prodaje

nekretnina dolazi i do pada plaćenoga poreza. Najmanje poreza uplaćeno je 2014. godine. U 2015. godini plaćeno je 29,4 mil. kuna. Ovaj iznos veći je za 0,4% nego u 2014. godini, ali je manji za 41,5% u odnosu na 2011. godinu, u kojoj je uplaćeno najviše poreza na promet nekretnina.

Grafikon 7: Plaćeni porez na promet nekretnina (u tisućama kuna)

Izvor podataka: Porezna uprava Osijek; Obrada: ŽK Osijek

Smjer u kojem će se u narednim godinama kretati ova djelatnost, osim stanja na tržištu nekretnina (ponuda – potražnja - cijene nekretnina), primarno će ovisiti o gospodarskom oporavku, kretanjima na tržištu rada te povezanom ekonomskom i financijskom raspoloženju kućanstava.

Cijene nekretnina stagniraju zadnjih 6 godina, a 2015. je godina s najmanjom stagnacijom cijena, ali i najmanjom prodajom.

Šest godina za redom pada promet nekretnina u Hrvatskoj, posebno u ruralnim dijelovima Hrvatske. Slavonsko tržište bilježi pad prometa nekretnina, a velik problem stvara odlazak mladih iz tih dijelova Hrvatske. U Slavoniji se najviše prodaju mali stanovi jer je novac limitirajući faktor koji uvjetuje kupnju, te poljoprivredna zemljišta za koje postoji interes i domaćih i stranih ulagača.

Može se zaključiti da su tržište i cijene nekretnina u Hrvatskoj još uvijek u fazi stabiliziranja, a za bitnije pomake neophodna su pozitivnija kretanja na tržištu rada i dovršetak procesa razduživanja stanovništva.

Agencije za promet nekretnina s područja Osječko-baranjske županije ocijenile su 2015. godinu, najlošijom i najtežom godinom koju je unatoč stagnaciji cijena nekretnina obilježila i stagnacija poslovanja.

U gradu Osijeku realizaciju koči činjenica da je veliki dio nekretnina u arheološkoj zoni, pa je potrebno nekretninu prvo ponuditi Republici Hrvatskoj, Osječko-baranjskoj županiji te Gradu Osijeku, kako bi iskazali postojanje ili nepostojanje interesa za nekretninom. Zemljišno-knjižni odjeli za sada ne traže da se zahtjevu za upis prava vlasništva prilažu očitovanja RH i jedinica regionalne i lokalne samouprave, ali ista se moraju ishoditi da ne bi došlo do sporova za poništenje ugovora.

Najveći interes kupaca postoji za manjim stanovima i kućama te poljoprivrednim zemljištem. Manji je interes za velike stanove i poslovne prostore, a za velike kuće gotovo i nema upita. Na području grada Osijeka mali stanovi, ovisno o stupnju sredenosti, postižu cijenu od 850 – 1.000 €/m², cijena m² većih i velikih stanova se kreće između 800 i 900 €. Kuće se u gradu Osijeku prodaju po cijeni od 650 – 800 €/m², a u prigradskim naseljima (Tenja, Josipovac i sl.) cijena se kreće oko 300 €/m². Najtraženije su kuće prizemnice, površine trosobnog stana – 60-80 m², a za velike kuće gotovo da i nema upita.

Na području Đakovštine kuće koje su se prije tri do četiri godine prodavale za 60.000 €, sada teško postižu cijenu iznad 40.000 €. Stanova u ponudi ima jedinu u gradu Đakovu, malo ih je ali su traženi, a postižu cijenu od 700-750 €/m².

Velika je potražnja za poljoprivrednim zemljištem, posebno oranicama. Cijena varira ovisno o kvaliteti zemljišta. Nekvalitetna zemljišta prodaju se po cijeni od 1.000 € po jutru, a kvalitetna zemlja, kod koje postoje uređeni sustavi navodnjavanja, odvodnje i dobri prilazni putovi po cijeni od 3.000 – 4000 € po jutru.

Određeni pozitivni pomaci i buđenje tržišta nekretnina dogodili su se od mjeseca svibnja 2016. godine. Pojavljuju se i kupci s gotovinom, pa realizacija prodaje ne ovisi o kreditnoj sposobnosti kupca i brzini reakcije banaka. Oživljavanju tržišta pridonijelo bi drugačije zakonsko uređenje prava prvokupa na neketninama koje podliježu odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara te ekonomski oporavak gospodarstva i ekonomska sigurnost građana, mogućih kupaca nekretnina.

ICT INDUSTRIJA

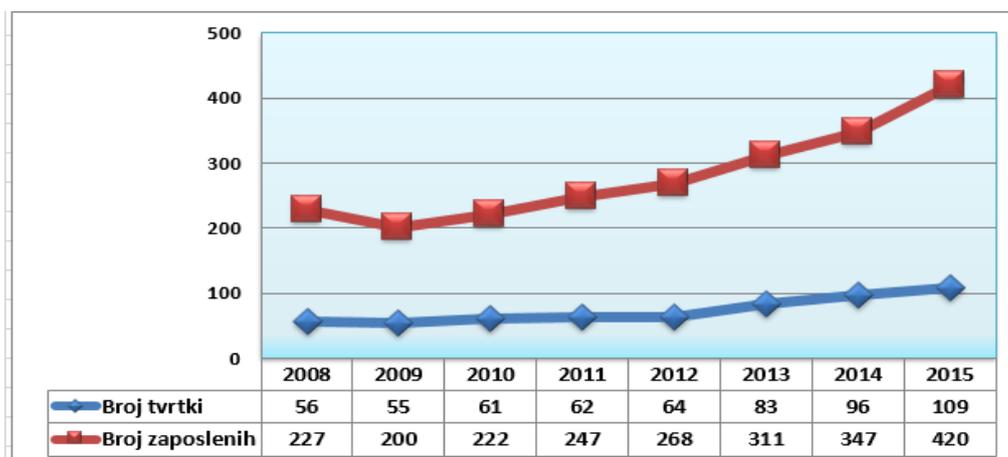
ICT sektor jedna je od propulzivnijih grana gospodarstva koja nudi zanimljive mogućnosti za razvoj profesionalne karijere, kao i odlične uvjete samozapošljavanja. Osim što se pojedincima otvaraju zanimljive karijerne mogućnosti, jačanje ICT struke stimulirajuće djeluje na cjelokupno gospodarstvo, a ICT industrija je izvor velikih promjena u poslovnoj praksi drugih industrijskih djelatnosti.

ICT sektor obuhvaća više djelatnosti iz klasifikacije djelatnosti NACE 2007, ali su u Osječko-baranjskoj županiji najznačajnije djelatnosti koje se svrstavaju pod šifrom J62 – Računalno programiranje, savjetovanje i djelatnosti povezane s njima i to kako po broju tvrtki, tako i po broju zaposlenih i ostvarenim rezultatima poslovanja.

Pokazatelji u nastavku ukazuju na uzlazne trendove koje bilježi ova djelatnost u Osječko-baranjskoj džupaniji u posljednjih osam godina.

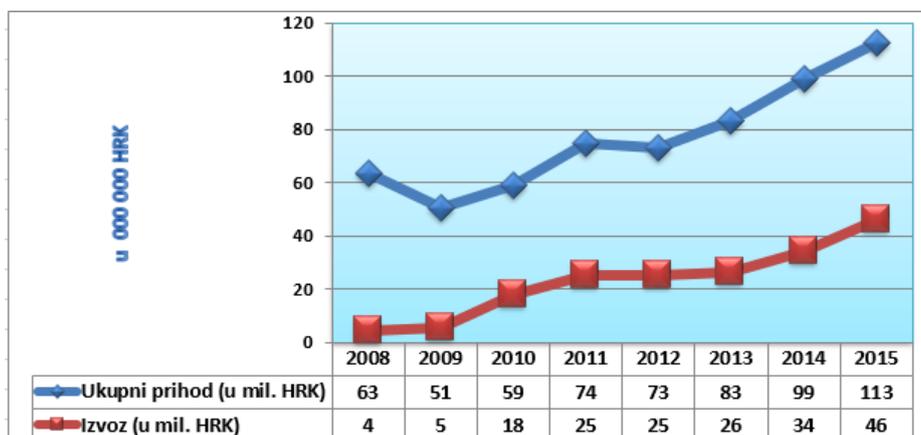
Godišnje financijsko izvješće o poslovanju u 2015. godini predalo je 109 trgovačkih društava sa sjedištem u Osječko-baranjskoj županiji čija je osnovna djelatnost J62 Računalno programiranje, savjetovanje i povezane djelatnosti. To je za 95% veći broj tvrtki u odnosu na predkriznu 2008. godinu. Upravo u posljednje 3 promatrane godine vidljivo je veliko povećanje broja novih IT tvrtki (Grafikon 1).

Grafikon 1: Broj tvrtki i broj zaposlenih djelatnosti J62 u OBŽ

Izvor: FINA; obrada: HGK ŽK Osijek

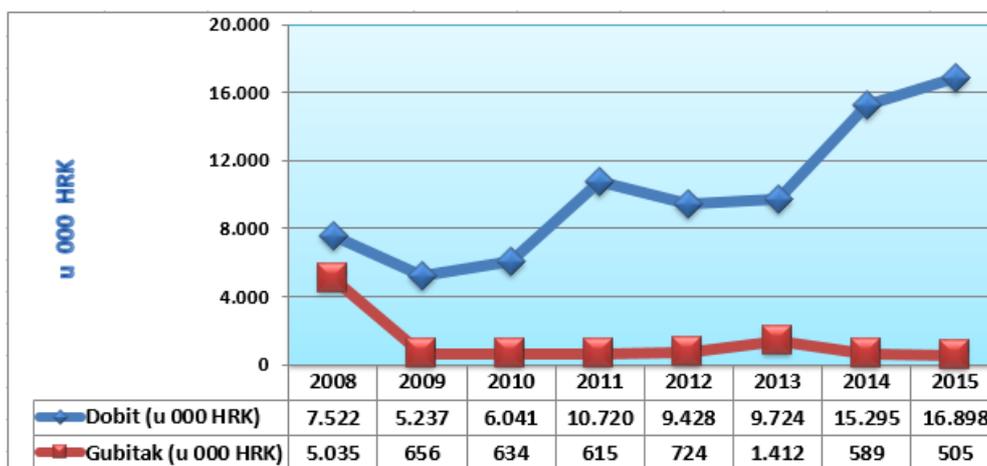
Grafikon 2: Ukupni prihod i prihodi od prodaje u inozemstvu djelatnosti J62 u OBŽ

Izvor: FINA; obrada: HGK ŽK Osijek

Ukupni prihod IT tvrtki s sjedištem u OBŽ u 2015. godini iznosi 113 milijuna kuna što je za 14% više nego u 2014. odnosno za 14 milijuna kuna. Prihodi od prodaje u inozemstvu u ukupnim prihodima sudjeluju s 41% i iznose 46 milijuna kuna. U odnosu na 2014. veći su za 35%. Ukupni prihodi su se od 2008. do 2015. godine gotovo udvostručili, a izvoz je 11 puta veći (Grafikon 2).

Grafikon 3: Dobit i gubitak djelatnosti J62 u OBŽ

Izvor: FINA; obrada: HGK ŽK Osijek

Dobit koje su osječko-baranjske IT tvrtke ostvarile u 2015. iznosi 16,9 milijuna kuna i za 10,5% je veći u odnosu na dobit iz 2014. godine. U odnosu na 2008. godinu veća je za 2,2 puta (Grafikon 3). Gubitak koji u 2015. iznosi 505 tisuća kuna i 14% je manji od gubitka u 2014.g. Konsolidirani financijski rezultat je pozitivan i iznosi 16,4 milijuna kuna.

Navedeni financijski pokazatelji odnose se na trgovačka društva sa sjedištem u Osječko-baranjskoj županiji, ali treba istaknuti da na području Županije, odnosno u gradu Osijeku posluju i podružnice nekih većih IT tvrtki sa sjedištem u Zagrebu ili drugim dijelovima Hrvatske.

Popularizaciji zanimanja iz IT sektora i povećanju atraktivnosti struke programera među mladima u novije vrijeme uvelike pridonosi Udruga Osijek Software City koja je osnovana 2013.g. na inicijativu najznačajnijih tvrtki IT sektora županije, a čiji je krajnji cilj postići prepoznatljivost Osijeka u svijetu kao grada u kojemu žive i rade IT stručnjaci te kao grada u kojemu djeluje puno tvrtki koje proizvode dobar softver.

Jedan od najvećih problema za IT tvrtke u županiji predstavlja nedostatak adekvatnog stručnog kadra te stoga traže prilagodbu Curiculuma u srednjim i visokim školama potrebama tvrtki radi stjecanja znanja i kompetencija koje IT tvrtke očekuju od budućih zaposlenika.

Slijedeći problem je potreba za većim prostorom u kojeg bi bile smještene postojeće i novoosnovane IT tvrtke s ciljem njihove bolje umreženosti, a ujedno dobivanjem mogućnosti educiranja kadrova za specifične poslove.

ZAKLJUČAK

Prema podacima iz godišnjih financijskih izvještaja, nakon 2014. i u 2015. godini nastavlja se lagani pozitivan trend pokazatelja poslovanja trgovačkih društava Osječko-baranjske županije.

Ukupni prihodi u 2015.g. porasli su za 2,2% u odnosu na 2014.g., a broj zaposlenih za 1,9%. Iako je ostvarena dobit razdoblja manja za 32,9%, gubitak se još više smanjio – za 37,1%, konsolidirani financijski rezultat je pozitivan i iznosi 53 milijuna kuna dok je 2014. iznosio 7 milijuna. u iznosu od 7 milijuna kuna. Kada se osim trgovačkih društava u obzir uzmu i ostali obveznici poreza na dobit - obrti, OPG-ovi, zadruge – pozitivan rezultat je 152 milijuna kuna. Nakon niza od pet godina negativnih financijskih rezultata, od 2009. do 2013. godine, ovo je druga godina za redom kada trgovačka društva županije ostvaruju skroman, ali pozitivan financijski rezultat, koji je u porastu. Ostvareni ukupni prihodi u 2015. godini iznosili su 23,1 milijardu kuna, dobit 782 milijuna, a gubitak 729 milijuna kuna.

Najveći udio u ukupno ostvarenoj dobiti u 2015. godini imala je prerađivačka industrija s 30,3%, poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo s 19,4%, trgovina s 15,5%, građevinarstvo s 10,2%, te stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti s 8,0%. Najveći udio u gubitku imala je trgovina 28,4%, prerađivačka industrija 24,7%, poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo 13,2%, građevinarstvo 10,6% i stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti 7,4%.

Podaci o izvozu i uvozu u 2015. iz godišnjih financijskih izvještaja pokazuju da je tvrtki koje su ostvarile prihode od prodaje u inozemstvu u 2015. bilo za 66 više nego u 2014., a ostvareni izvoz je veći za 21,4% ili za 783 milijuna kuna. Povećao se i broj tvrtki koje su uvezile i to za 44, a uvoz se povećao za 33% ili za 610 milijun kuna. Ostvaren je pozitivan saldo razmjene u iznosu od 2 milijarde što je za 9,4% više nego u 2014.g. kada je saldo razmjene iznosio 1,8 milijardi kuna.

Značajan pokazatelj, ali s negativnim trendom su investicije u dugotrajnu imovinu koje drugu godinu za redom padaju. U 2014. godini su pale 8,8%, dok su u 2015. pale za 24%. Najveći pad investicija je u djelatnosti poslovanja nekretninama gdje je unazad nekoliko godina velike investicije nosio Eurodom d.o.o. koji je u međuvremenu pripojen tvrtki sa sjedištem izvan Osječko-baranjske županije.

Krivulja koja pokazuje kretanje broja blokiranih pravnih osoba i nepodmirenih prijavljenih obveza u padu je još od kraja 2010. godine kada je imala svoj vrhunac. Od tada pada i broj insolventnih osoba i iznos nepodmirenih obveza pa na dan 30.06.2016. broj insolventnih pravnih osoba je 552 što je 43,6% manje nego krajem 2015., iznos nepodmirenih obveza je 244 milijuna ili za 33,7% manje, a u ukupnim nepodmirenim obvezama na razini Republike Hrvatske sudjeluju s 1,9%, dok je krajem prošle godine udio bio veći – 2%.

Pokazatelji o zaposlenosti odnosno nezaposlenosti također pokazuju pozitivne trendove: krajem srpnja 2016. broj zaposlenih prema podacima Hrvatskog zavoda za zdravstveno i mirovinsko osiguranje o broju osiguranika iznosio je 84.465 što je 2,2% više nego prije godinu dana dok se broj nezaposlenih smanjio za čak 12% i iznosi 26.232. I dalje je prisutan pad broja aktivnog stanovništva na području Županije u godinu dana smanjio za 1,6% ili za 1.757 osoba.

Stopa nezaposlenosti u Županiji je 23,7%, dok je u Hrvatskoj 12,7%.